

ελεύθερο πνεύμα

ΡΕΥΝΑ - ΣΤΟΧΑΣΜΟΣ - ΤΕΧΝΗ - ΚΡΙΤΙΚΗ

Επιμέλεια-Διευθυντής: Λάμπρος Μάλαμας-Χρόνος 18^{ος}-Τεύχος

74

Θέματα:

Επιφυλλίδα

Ο άνθρωπος στην αιώνια πορεία του

Παγκόσμια ποίηση

Ελληνική ποίηση

Ταξιδιωτική λογοτεχνία

Από Ισπανία-Πορτογαλία

Δοκιμιογραφικά διδάγματα

Αισθητική και κριτική

Το μεγαλείο του ελληνικού πολιτισμού

Νόμοι της φύσης και παραβίασμοί

Κυπριακή διηγηματογραφία

Λυρική φυσιογνωμία

Πεζοί ρυθμοί

Σοφία Μαυροειδή-Παπαδάκη

Οι Συγγραφείς και τα βιβλία

Με το σφυρί στα καμώματα

Με την πειθώ των αριθμών

Πολιτικοκοινωνικά κεντρίσματα

Γράμματα από Παρίσι και Ν. Υόρκη

Μηνύματα στο «Ελεύθερο Πνεύμα»

Πνευματικά και καλλιτεχνικά γεγονότα

«Όταν διαβάζεις κείμενα του Λάμπρου Μάλαμα, καταγγελλίες για τα στραβά και τ' άδικο· ή θερμή υποστήριξη για τα σωστά και τα δίκια, είναι σαν ν' ακούς τη φωνή του Γάλλου (ιδρυτικού παράγοντα του Σοσιαλισμού) Ζαν Ζωρές, και ικανοποιείσαι μαθαίνοντας την αλήθεια για το χτύπημα του κακού... Ο Λ. Μάλαμας απομυθοποιεί και ξεσκεπάζει, ικανοποιεί κι ενθουσιάζει, με τις 50 αυτοτελείς δημιουργίες του: στην ποίηση, το διήγημα, το μυθιστόρημα, το θέατρο, ή την κοινωνιολογία, την ιστορία, τη φιλοσοφία, τη δημοσιογραφία...»

Άγγελος Δόξας

«Σ' όλο τον κόσμο ξαιτεριά
σ' όλο τον κόσμο ήλιος»

εβδομηθεύτη Επιθεώρηση αγωνιστικής Λογοτεχνίας και κριτικού προβληματισμού.
αρχικό όργανο διαφώτισης και πνευματικής καλλιέργειας του λαού.

σε σημειώνω, τα σημειώνω γιατί δεν υποφέρω να βλέπω το άδικο να πνίγει το δίκαιο

Μακρυγιάννης

Περιεχόμενα

Επιφυλλίδα Λάμπρου Μάλαμα	Σελίδα
Ο άνθρωπος στην αιώνια πορεία του	193
Παγκόσμια Ποίηση	
Από Κοσσυφοπέδι-Σερβίας	
Μετ. ο Βασίλης Κώτσιας	196
Από Ιταλία. Μετ. ο Λ. Μάλαμας	197
Από Ρωσία.	
Μετ. ο Δ. Τσινικόπουλος	197
Ελληνική Ποίηση	
Διο μοιρολόγια: Λ. Μάλαμα	198
Το μήνυμα: Γ. Γ. Τριανταφύλλου	198
Διο ποιήματα: Πάνου Βοζίκη	199
Ελόβιοι: Αλ. Χρισστομίδη	199
Διο ποιήματα:	
Νίκης Κακαβά-Γαριόδη	199
Κώστας Πηγαδιώτης: Μ. Δελησάββα	200
Διο ποιήματα. Ρόης Πετρουλάκη	200
Ένα ζουμπούλι: Στεφανίας Καλού	200
Διο ποιήματα: Τάκη Νατσούλη ..	201
Η μπροστάρισσα: Χρ. Βάρα	201
Στίχοι: Σταύρου Σταυριανάκου	201
Δεν είχαμε προβλέψει:	
Μάνθου Σκαργιώτη	201
Αναζήτηση κι επιθυμία: Β Πακπά ..	202
Διο ποιήματα: Ε. Γεωργουλάκη ..	202
Μάνα: Ανοιξοίδης Κάλφα	202
Απόφθεγμα: Σπύρου Μουσελίμη ...	202
Ταξιδιωτική Λογοτεχνία	
Λάμπρου Μάλαμα:	
Ισπανία-Πορτογαλία Δ'	203
Πεζογραφία	
Ιάσωνα Εισαγγέλου:	
Η Α-ποιητική ποίηση	210
Γιάννη Ιωαννίδη-Φαληριώτη:	
Το μεγαλείο του ελ. πολιτισμού ..	211
Βασίλη Περσειόδη:	
Νόμοι της φύσης και παραβιασμοί ..	212
Ανδρέα Ονοφρίου:	
Το τραγούδι του ανέμου	214
Πάνου Ι. Παναγούλια:	
Ανοιξιάτικη καταγίδα	217
Πεζοί ρυθμοί	
Γ. Παπαστάμου:	
Τα λησμονημένα παιδιά	
της ποίησής μου	219
Σήφη Γ. Κόλλια:	
Σοφία Μαυροειδή-Παπαδάκη	220
Νίκου Β. Καρατζένη:	
Ιδεολογικά κατασκευάσματα	221

Οι Συγγραφείς και τα Βιβλία	2
Κρίνονται από τον Λάμπρο Μάλαμα:	
Α. Κ. Αποστολόπουλος	
Ιάσωνα Εισαγγέλου	
Ν. Σκόπας και Σπ. Χαραμόπουλος	
Στυλιανός Σιωμόπουλος	
Εταιρία Ηπειρωτικών Μελετών	
Γιάννης Κοφίνης, Τάκης Νατσούλης	
Ανδρέας Μπούτσικας.	
Γ. Χ. Χιονίδης, Μίνα Πέτρου-	
Βενετσιάνου, Μ. Δελησάββα,	
Σήφη Κόλλιας, Τ. Κανάτσης,	
Δαν. Πακαστράτου, Φ. Γελαδόπουλος	
Ρόη Πετροκουλάκη, Υβ. Κερεστεντζή,	
Γ. Τριανταφύλλου, Δ. Κοφινά	
Ο Δ. Μπρσινάκης για το έργο	
του Μ. Δελησάββα	22
Με το Σφυρί στα Καμώματα	
(Σχόλια του Άλκη Φωτεινού)	22
Με την Πειθώ των Αριθμών	
Πολιτικοκοινωνικά Κεντρίσματα	
(Σχόλια του Στέλιου Κεντρή)	23
Μηνύματα στο «Ελεύθερο Πνεύμα»	
Πνευματικά και Καλλιτεχνικά	
γεγονότα	25

«ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΠΝΕΥΜΑ»

Ιδιοκτήτης - υπεύθυνος - εκδότη
Λάμπρος Μάλαμας

Διεύθυνση σύμφωνα με το νόμο:

Ανεξαρτησίας 188 - Γιάννινα

Ταχ. Τομέας 454.44

Τηλέφωνο: 0651.22030

Τιμή τεύχους δρχ. 450
Χρονιάτικη συνδρομή 2.00
Ιδρύματα - Δήμοι 7.000
Φιλική κατά προαίρεση
Εξωτερικού δολάρια 25

Ύλη - αλληλογραφία - επιταγές στον ίδιο
Φιλοξενούνται μόνο αδημοσίευτες συνη-
γασίες. Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται

Ελεύθερο Πνεύμα

Έρευνα — Στοχασμός — Τέχνη — Κριτική

Ιδρυτής — Διευθυντής: Λάμπρος Μάλαμας

Β' Εκδοτική
Περίοδος
Χρόνος 18^{ος}
Τεύχος 74
Χειμώνας
1989-1990

Η επιφυλλίδα μας

Ο Άνθρωπος στην αιώνια πορεία του

«Πόσο χαριτωμένος είναι ο άνθρωπος
όταν είναι άνθρωπος». Μίνανδρος

Μερικές αλήθειες και διαπιστώσεις

Του Λάμπρου Μάλαμα,

Στις μέρες μας που η ανθρωπότητα διέρχεται πνευματική, ηθική, πολιτικοοικονομική και ιδεολογική κρίση, δεν προβάλεται πια στο ανησυχητικό προσκήνιο, ο άνθρωπος της πείνας και της αμορφωσιάς, ο δυστυχής απόκληρος της ζωής.

Σήμερα, δυστυχώς, προέχει, επιπλέει κι επιβάλεται ο άνθρωπος του εγωκεντρισμού, ο επιτήδειος, ο ταρτούφος, ο ατομικιστής, ο ανήθικος. Ο τύπος αυτός βρίσκεται στο προσκήνιο περισσότερο κι από κάθε άλλη εποχή.

Πριν από 70 χρόνια, ο Μαξίμ Γκόρκι έγραψε ότι, «ο άνθρωπος είναι η πιο περήφανη λέξη της ζωής».

Μπορεί ο κορυφαίος εκείνος μάγος του λόγου και της αληθινής ψυχογραφίας, νά 'δινε τότε σκόπιμα έμφαση στην αξία του νέου ανθρώπου, που διαμόρφωνε, υμνούσε και εξύψωνε η τοτινή Επανάσταση. Τι θά 'λεγε όμως, αν ζούσε στις μέρες μας ο μεγάλος συγγραφέας, κι έβλεπε τα σημερινά καταντήματα του ανθρώπου;

Ίσως όχι από συμπόνια, αλλά, από οργή κι αγανάκτηση, νά 'λεγε (εκτός υπό το κοινότυπο ότι είναι: το πιο χειρίστο κακότροπο δίποδο ή και τετράποδο), αλλά, πως ο άνθρωπος κατάντησε η ευτελέστερη και αισχρότερη λέξη.

Τότε, οι εξυμνητικοί χαρακτηρισμοί, ίσως ειπώθηκαν απ' αγάπη και

σκοπιμότητα για το συνάνθρωπο, για το λυτρωτικό σκοπό του συνόλου· ή από όραμα κι ελπίδα εξανθρωπισμού και κάποιας παιδευτικής τελειότητας, του άξεστου, ταλαίπωρου και γελασμένου ανθρώπου, που ζούσε σε αθλιότητες πρωτογονισμού και αλληλοφαγωμού. Όμως, πόσο οικτρά διαψεύδονται και τα πιο φωτεινά και αγαθοποιά οράματα, και οι πιο ελπιδοφόρες προοπτικές, από τον ίδιο τον πολυμήχανο, τον ανισόρροπο και δαιμόνιο άνθρωπο, που παλινδρομεί και παραπαίει σε όλες τις εποχές, ελαττωματικός, υποκριτικός, πολυπρόσωπος, αντιφατικός, ατελέστατος, παίζοντας το ανάλογο θέατρό του.

Θα ήταν καλύτερος από τ' άλλα ζώα, αν πάντα πρυτάνευε η λογική, η συναίσθηση του δίκιου και η ανθρωπιά. Γι' αυτό άλλωστε πριμοδοτήθηκε κι από τη μάνα του τη φύση στην πορεία της εξέλιξής του, φτάνοντας και στο ζενίθ της προόδου· αλλά και κατακυλώντας στο ναδίρ της καθόδου.

Ελάχιστοι άνθρωποι στο βίο τους, δείχνουν αυτοί που πραγματικά είναι. Αυτοί είναι: οι πιο αγνοί κι αυθόρμητοι, οι πιο ειλικρινείς και τίμιοι. Οι άλλοι, οι πολλοί, μοιάζουν τη γυναίκα του Καίσαρα, που άλλη ήτανε, κι άλλη φαινόταν. Δικαιούται λοιπόν, ο ανυπόκριτος και πιστός με λόγια και έργα στις ηθικές αρχές, να είναι ευτυχής και περήφανος.

Το κακό είναι ότι, σήμερα, υπάρχει εντονότερη και πειστικότερη, η θλιβερή διαπίστωση για τον ξεπεσμό του ανθρώπου. Κανείς δεν αμφισβητεί ότι, αυτός σαν μονάδα, σαν αυτόνομη προσωπική ύπαρξη, είναι δισυπόστατος. Κρύβει μέσα του και τον καλό και τον κακό. Έφτασε σε κολοφώνα προόδου· κι έχασε την ψυχή του.

Το κακό που του τρέφει την τάση να ζημιώνει και ν' αδικεί το συνάνθρωπό του, δεν το αποβάλλει εύκολα. Απλά και πονηρά το κοιμίζει στα έγκατα του είναι του· κι αυτό καθορίζει πολλές τυφλές ενέργειές του, για ικανοποίηση ενστίκτων και ατομικιστικής απληστίας και απερισκεψίας. Από έλλειψη αυτογνωσίας και αίσθησης μέτρου αγαθών και απολαύσεων, δεν περιορίζει την έμφυτη ροπή του ανικανοποίητου. Και όμως, χωρίς σωστή και ανθρωπιστική παιδεία, δε διορθώνει και δεν κατατροπώνει τις αδυναμίες του. Δε χαλιναγωγεί τα πάθη του. Δεν προτίθεται καν, να γίνει απόλυτα λογικό και φρόνιμο πλάσμα ζωής, αγγίζοντας μια κάποια τελειότητα.

( ) άνθρωπος, έρχεται πάντα σε θλιβερή θέση αδυναμίας, που μπορεί, σε ώρα και στιγμή, να κλονιστεί, να χάσει την αξιοπιστία του σε πρόσωπα και πράγματα, από μια επίδραση, μια ψεύτικη επιρροή, έναν απερίσκεπτο παρασυρμό, μέσα στη διαλεκτική και φυσική πορεία της αδιάκοπης μεταβολής και κίνησης. Μα για να την αποκτήσει αυτή την αξιοπιστία, χρειάζεται χρόνια και χρόνια. Γι' αυτό, επιβάλλεται να εκπαιδεύεται συχνά, να μελετάει, να διδάσκεται, να καλλιεργείται συστηματικά, για να καταχτάει με περισσότερα προσόντα και δυνατότητες, έναν αξιοπρεπο κι αυτοπειθαρχημένο βίο.

Είναι οικτρή η διαπίστωση ότι, ο άνθρωπος, αιώνες αιώνων, κυλιέται σε βούρκους διχασμών και παθών, προλήψεων και δεισιδαιμονιών, σε βόρβορους βέβηλων παθών, σε σκοτει-

νούς λαβύρινθους φόβων και θρησκοληψιών. Αγιάτρευτη κι ασυγχώρητη του γίνεται και η αρρώστια της αρχομανίας.

Μυριάδες άνθρωποι, πέρασαν από την πολύτιμη, ιερή και μοναδική ζωή· κι έφυγαν πρόωρα, παράκαιρα, πεινασμένοι, πολέμιοι, διχασμένοι, διστυχείς και αποχτηνωμένοι.

Υπάρχουν σκοτεινές δυνάμεις, κλειστά κυκλώματα και μεγάλα συμφέροντα, που θέλουν να κρατάνε τον άνθρωπο, αδύναμο, κακόβουλο δειλό και υποταχτικό, έρμαιο στα ελαττώματά του και στα τιφλά του πάθη. Τον θέλουν, να παραδέρνεται μέσα σε κοινωνικές ζούγκλες, άγριος και άξεστος, όπως ήταν σε ανάλογες μορφές δουλείας κι όταν περπατούσε με τα τέσσερα. Τον θέλουν παραελεύθερο κι αναρχικό. Να μη πειθαρχεί σε δικαίους και ωφέλιμους για όλους νόμους. Να μη γίνεται καλύτερος όπως οφείλει. Να είναι «ο άνθρωπος στον άνθρωπο λύκος» όπως τον θέλει η θεωρία του Τζων Λοκ. Για να τον έχουν του χεριού τους.

Θέλουμε να πιστεύουμε πως, εκείνο που μεταβάλλει τον άνθρωπο σε λύκο, απέναντι στο συνάνθρωπό του, είναι η απαιδευσία, η κακώς εννοούμενη ελευθερία με τα παραβιασμένα όριά της και η ασυδοσία του έξαλλου και δουλικού ατομικού συμφέροντος. Του «ο θάνατός σου η ζωή μου».

Νομίζουμε πως είναι προτιμότερη και πιο συμφέρουσα η ζωή του ατόμου και της ολότητας, όταν θωρακίζεται από την ασπίδα του νόμου, της τάξης του αλληλοσεβασμού και της αξιοπρέπειας.

Εκείνος που καπηλεύεται την έννοια της ελευθερίας, αν δεν τη γνωρίζει, τη διαστρεβλώνει και την κακοποιεί. Την κάνει γενικά επιζήμια, όταν την εκτρέπει έξω από τα όρια του μέτρου, του ανεκτού, και παραβλάπτει τα δικαιώματα του άλλου.

Από τ' αρχαία χρόνια και μέχρι σήμερα, υπάρχει ο έξυπνος, ο ασι-

δας που θέλει τον αδύναμο, κοροΐδο και βλάκα. Θέλει αυτός νά 'ναι το δόντι κι ο άλλος το χόρτο.

Ιδιαίτερα το νέο άνθρωπο που τον φοβούνται, τον σπρώχνουν στη βία, στην αεργία, στην απελπισία, στην ανευθυνότητα, στην αλλοτρίωση, στο έγκλημα και στη γενοκτονία. Τον εμποτίζουν με το πνεύμα του άκρατου ατομικισμού, του φανατικού καταναλωτισμού, του λεγόμενου «μάρκετινγκ». Και τελικά τον οδηγούν στο πάθος της ναρκωμανίας και της αυτοκτονίας.

Ο άνθρωπος γενικότερα, όταν είναι ζωντανός και δημιουργικός, έχει μέσα του ανήσυχο το ορμέμφυτό του, για προκοπή κι ευδαιμονία. Όμως, παράλληλα, εμπεριέχει ως ένα βαθμό και τα σπέρματα κάποτε, της αυτοτιμωρίας του, της αυτοσυντριβής του.

Ο άνθρωπος, πορεύεται και γνωρίζει κανονική ακμή κι ευημερία, όταν οργανώνει επιστημονικά και μετρημένα, δυναμικά και αλληλέγγια τη ζωή του. Μα όταν διχάζεται, αλληλομισιέται, διασπάται, παρακμάζει, φθείρεται ηθικά και διαλύεται.

Ο άνθρωπος, όσα αγαθά κι αν αποχτήσει, όταν δεν έχει το μέτρο της λογικής, της σχετικής επάρκειας και της σωστής φιλοσοφίας, παραμένει άπληστος, αχόρταγος, ανικανοποίητος. Κι όταν έχει τα πολλά, ζητάει ακόμα περισσότερα. Δεν υπολογίζει ποτέ το του Δημόκριτου αξίωμα: *«Όταν δεν έχεις τα πολλά, και τα λίγα θα σου φαίνονται πολλά».*

Ο άνθρωπος παρυσύρεται από αδηφαγία, επιδιώκοντας την αφθονία, χάνει την αίσθηση του υπερβολικού, της ισορροπίας, του συμφέροντος της υγείας του, και της δυνατότητας του εφικτού.

Πολλές φορές, όταν κυνηγάει τα περισσότερα και τ' αφύσικα και περιττά, χάνει και τα λίγα, τα βασικά, τ' αναγκαία κι απαραίτητα. Μοιάζει σχετικά με την αγελάδα που μυγιάζεται, όταν έχει γεμάτο το καρδάρι γά-

λα και του δίνει μια κλωτσιά και το χύνει. Στον ιδιότροπο και στον παράξενο λες: αγωνίσου για σπίτι και παλάτι· κι εκείνος θέλει τεμπελιό, καλύβι και τσαντήρι.

Ευπλαστος κι ευκολόπιστος ο άνθρωπος, υποχρεώνεται από μικρός να συνηθίζει να ζει με το ψέμα. Του το υπαγορεύουνε μεθοδικά και πονηρά, πρόσωπα, συνθήκες και ανάγκες. *«Τα κατά συνθήκη ψέματα»* (για να θυμούμαστε και το Νορντάου) τον απογοητεύουνε και τον πληγώνουν και οι αβεβαιότητες, οι αγωνίες για το αύριο.

Ο άνθρωπος του σήμερα, δεν αφοσιώνεται με πίστη αταλάντευτη στο νόημα και στο σκοπό του ανθρωπιστικού προορισμού του. Επειδή και η αγάπη, είν' ένα αίσθημα ρευστό, μεταβλητό κι ανακλητό. Δεν έχει σταθερές τάσεις και ισόβιες διάρκειες. Ενώ, θά 'πρεπε ο άνθρωπος ν' αγαπάει σ' όλη του τη ζωή τους συνανθρώπους του. Και με θυσίες και φιλότιμο αλληλεγγύης, για να νιώθει χαρά, σιγουριά και περηφάνια.

Ο άνθρωπος, επειδή γεννιέται πλάσμα αγνό, αθώο κι άκακο, δεν έπρεπε να διαμορφώνεται μαζί με τον καλό και ο κακός, όσο κι αν είναι μοιραίο από την κίνηση του νόμου των αντιθέσεων, να γίνεται και δυνατός και αδύναμος και συνειδητός και ασυνείδητος. Γιατί, αν εξετάσουμε τη φύτρα του, από ευγονικής πλευράς, η φύση κάνει και τις δικές της αυτόνομες επιλογές, κι *«από το ρόδο βγάζει αγκάθι· κι από τ' αγκάθι ρόδο».*

Θά 'πρεπε λοιπόν, να υπήρχαν τρόποι, και με ολοκληρωμένη παιδεία, να διαπλάθεται ο χαρακτήρας τ' ανθρώπου, ευγενικός, ηθικός και χρήσιμος για όλους.

Γιατί να μην είναι σε θέση, από την ακατάσχετη δίψα της αλλαγής, να σέβεται και να προστατεύει τα ίδια τα καταχτημένα αγαθά του; Δηλαδή, και το «μάννα εξ ουρανού» ν' αποκομίσει... Θα πρέπει να μαλώνει

Παγκόσμια Ποίηση

Κοσσυφοπέδι - Σερβίας

Δυο ποιήματα

Του Γιακούπ Τσεράγια

Μπαλάντα για τον εκάιτη

Το πεζοδρόμιο νιώθει τον κόνο σου,
οι τοίχοι καταλαβαίνουν τη γλώσσα σου,
ο ήλιος γνωρίζει τις ρυτίδες του
μετώπου σου,
η βροχή ακούει τους στεναγμούς σου,
κι ο άνθρωπος που κερνάει δίπλα σου
ούτε σ' αισθάνεται,
ούτε σε καταλαβαίνει,
ούτε σε γνωρίζει,
ούτε σ' ακούει.

Η Εστία

Ποτέ μη ρωτάς την εστία
πόσα παιδιά μεγάλωσε δίχως ψωμί.

και πόσα οδήγησε στο δρόμο μες από τη
θύελλα
γιατί ο αριθμός τους είναι μεγάλος
κ' η πληγή τους βαθιά...

Ο όρκος μου

Του Ενβέρ Γκερκέκου

Ο προσπάκος μου ορκιζόταν
στον ήλιο, στο φεγγάρι.
Ο πατέρας μου ορκιζόταν
στον τεκέ και στο κοράνι.

Εγώ ο απόγονός τους
που τ' άφησα όλα στη μάντα
ορκίζομαι:

Στην καρδιά του ανθρώπου
απ' όπου αστράφτει ο ήλιος,
στα μάτια και στο μέτωπό του
που λάμπει ο ήλιος το φεγγάρι.

Απόδοση από τ' αλβανικά
Βασιλή Κούτσια

στη μοιρασιά, για κακό του κεφαλιού
του;

Ο άνθρωπος δύσκολα ανεβαίνει σ'
επίπεδα πολιτισμού, κι εύκολα κατρα-
κυλάει στα έσχατα του ξεπεσμού,
«στου κακού τη σκάλα» που άλλο
σκαλί δε βρίσκει παρακάτω όπως θα
'λεγε κι ο Παλαμάς. Αυτό γίνεται,
όταν δεν έχει μια υποχρεωτική και
σωστή διαπαιδαγώγηση. Κι έτσι,
φτηνός, επιπόλαιος κι αχάριστος, εί-
ναι άξιος για κάθε λύπηση. Γιατί,
δεν προτιμάει το καλό όνομα, την τι-
μή και την υπόλειψη. Επιδιώκει με
κάθε ψέμα, αθέμιτο μέσο και σκοπό,
το χρήμα, τον άδικο πλουτισμό. Ρέ-
πει δυστυχώς προς «το δίκιο του ι-
σχυροτέρου» που καυτηρίασε και ο
Σωκράτης.

Ο άνθρωπος για ν' ανανήψει, να
φωτιστεί, να λαμπικαριστεί, να καθα-
ρίσει το μυαλό του, απόλη τη σαβού-
ρα της ψευτιάς και της απάτης, πρέ-

πει να βαφτίζεται και ν' αναβαφτίζε-
ται συχνά, στο φως της αλήθειας και
της επιστήμης. Να μορφώνεται σω-
στά με ισοτιμία και πληρότητα. Να
διαμορφώνει ηθική και παραγωγική
συνείδηση. Να μπορεί να εξαλείψει
τις αφύσικες, εκμεταλλευτικές και
τραγελαφικές μέθοδες παραμόρφωσης
και ημιμάθειας.

Ο άνθρωπος, ας ελπίσουμε πως, έ-
στω, κι έπειτ' από 50 κι 100 χρόνια,
σε μελλοντικούς κόσμους, σε ανθρω-
πινότερες κοινωνίες, ίσως να συντρι-
ψει ολότελα τα σκοτάδια της σκλη-
ρότητας και της απανθρωπιάς. Τότε
μπορεί να λυτρωθεί και να ευτυχήσει,
νιώθοντας και την ευτυχία των άλ-
λων, σε φώτα στέρεων και θετικών
αρμονικών σχέσεων κι ελπίδων, επι-
τελώντας στο ακέραιο την κάθε απο-
στολή του.

Α. Μάλαμας

ΙταλίαΣ' αντίπαλο ποιητήΣαλβατόρε Κουαζιμόντο

Πάνω στην άμμο της Γέλας την ξανθιά
πλάγιαζα παιδόπουλο στην όχθη
τ' αρχαίου ελληνικού πελάου,
μ' άπειρα όνειρα σφιγμένα
σε στήθια και γροθιές.

Εκεί ο Αισχύλος εξορία...
μετρούσε απελπισμένα βήματα και
στιχούς

στο φλογισμένο εκείνο κόλλο.

Λετός τον είδε
του πατέρα μου η μάνα
κ' ήταν η στερνή του μέρα.

Άνθρωπε του βορρά
που με θες μικρόν ή πεθαμένο

για δικιά σου ησυχία

έλπιζε:

η γιαγιά μου θα γίνει εκατόχρονη
στην καινούργιαν άνοιξη...

έλπιζε:

πως εγώ αύριο δε θα παίξω
με τ' ωχρό σου κρανίο, με τις βροχές.
Απόδοση από τα ιταλικά

Λάμπρου Μάλαμα

Κυκλοφόρησε:

Το 55ο βιβλίο του
Λάμπρου Μάλαμα

ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ

ΤΟΥ «ΦΙΞ» 1948

Είναι ένα συνταραχτικό αποκαλυπτικό
και διδαχτικό πρωτότυπο έργο

ΡωσίαΟ ΚήποςΙωσήφ Μπρότσκυ

(Βραβείο Νόμπελ)

Πόσο άδειος και βουβός είσαι, τι διάφανος!

Πόσο σκυθρωπά το φθινόπωρο κυριαρχεί στον κήπο,
όπου αργά τα φύλλα πέφτουν αιωρούμενα στη γη
στη βαρύτητα της αποσύνθεσης.

Πόσο βουβός είσαι! Μήπως η δικιά μου κακομοιριά
προξενεί τη δική σου μοίρα;

Δε σου φαίνεται πως ηχεί σαν τους χτύπους βαριάς
καμπάνας η βοή των καρπών που σ' εγκατέλειψαν;

Μεγάλε κήπε! Χάρισε στα λόγια μου τους κύκλους των κορμών,
τους κύκλους της αλήθειας σου
όπου εισέβαλα μες από λυγισμένα κλαδιά
στο φύλλωμα ενωμένα με τη νύχτα των σπόρων.

Πόσο τα γυμνά δέντρα προσδοκούν
την επόμενη άνοιξη, καημένη ψυχή μου;
Απ' όλους τους καρπούς σου σ' απογύμνωσαν
μόνο ακόμα ένα παραμένει αληθινό: το κενό σου.

Όχι, ταξίδεψε, ταξίδεψε! Ας με φέρουν πολύ
μακριά, τεράστια βαγόνια τρένων.
Ο δρόμος μου εδώ στη γη-ουράνιος δρόμος σου
Πόσο μοιάζουν, πως περιπλέκονται!

Έχε γεια! Για πολύ καιρό; Για πάντα.
Φύλαξε μέσα τη σιωπή εσύ μεγάλε
Κήπε της αυγής, που σκορπάζ
τους χρόνους στα πικρά ειδύλια του ποιητή.

Απόδοση από τα γερμανικά

Α. Τσινικόπουλου Θεσ/νίκη Δεκ. '89

Ελληνική Ποίηση

Αυό μοιρολόγια

(Στην αγαπημένη αδερφή μου ΑΜΑΛΙΑ)

Του Λάμπρου Μάλαμα

Αποχαιρετισμός

Θα σου θυμάμαι αδερφή, την όμορφή σου νιότη,
πού ήσουν πρώτη στο χορό και στο τραγούδι πρώτη!
τα τόσα σου χαρίσματα τη στοργική σου αβρότη.
Δεν ήσουν εσύ για βάσανα που σου 'λαχαν κλημμύρα...
'Ήσουν λουλούδι για να ζεις μες στον Μαγισού τα μύρα.
'Ήσουν το κέφι, η ξενοιασιά, γλυκολαλούσα λύρα!
Δεν ήσουν για τους βαριοίς του βίου εσύ τους πόνους.
Κι έφυγες και σε χάσαμε στους πιά μεστούς σου χρόνους.
Πλάτανε π' αχολόγασες πικρούς καημούς και τόνους.
'Ήσουν η ήλιος της αυγής που τη χαρά ανασταίνει,
κι έδυσες πριν την ώρα σου τραχιά βασανισμένη!
Μα όσο θα ζω μες στην καρδιά θα σ' έχω θρονιασμένη.

Αντίο αδερφούλα μου
Καλή σου νύχτα αιώνια.

Επιτίμβιο

Τον τάφο σου Αμαλία μου με δάκρια σου ρένω
βαριά η θλίψη μ' έζωσε, βαρύ τον κόνο σέρνω.
Κοιμήσου ακριβούλα μου χωρίς πια ψυχοκόνια...
κι εγώ ικετεύω τα πουλιά, της άνοιξης τ' αηδόνια
να ψέλνουνε τις χάρες σου... τη σπάνια λεβεντιά σου,
ζόρκι στη μοίρα π' άδικα μάτωσε την καρδιά σου!...
«Σιδεροβέργινο κλουβί» στο μήνυμά σου έχω φτιάσει
σαν το τραγούδι που 'λεγες και χαιρόνταν η κλάση.
Ροδομηλένια μάγουλα, χελιδονίσια φριδιά!
Αχ σου 'κιαν το αίμα, τη ζωή, της φάουσας τα φιδία.
Το χρώμα που σε σκέπασε, βαμπακι να σου γίνει.
Σε μας τα νιάτα, η μνήμη σου, αθάνατη θα μείνει.

Γιάννινα 7-1-90

Το μήνυμα

Γιώργου Γ. Τριανταφύλλου

- Γιατί σκοτώσανε τον κοιητή;
- Επειδή ζωγράφιζε πουλιά όπου πεθαίνουν τραγουδώντας.
- Γιατί σκοτώσανε τον κοιητή;
- Επειδή σκιαγραφούσε έλατα που όρθια πεθαίνουν.
- Γιατί σκοτώσανε τον κοιητή;
- Επειδή μιλούσε γι' ανθρωπιά,

για λευτεριά και για ειρήνη.
Τώρα, λευκά τα περιστέρια του 'μειναν
όπου πετάνε και ραμφίζουν
πάνω απ' το αίμα του,
κι οκ' άλικά τα βάφουν τα φτερά τους,
για να παν το «μήνυμα»
ροζ-κόκκινο, χρώμα του κοιητή
του οραματιστή, τα ταχυδρομικά,
τα ολοκοσμικά στ' αφράτα τους φτερά
τ' ανθρώπου τη χαρά.

Δόφνη Δεκ. '89

Δυὸ ποιήματαΤου Πάνου Βοζίκη**Κώδικας 300 ετών**

Για να με φιλήσεις...
θα τραβήξεις βορινά.
Εκεί... που το πράσινο σε μουδιάζει
και η πέστροφα λαχανιάζει
κυνηγώντας έντομα στον αφρό.
Θα περάσεις από κει
που χτυπιέται το νερό·
κι ο αμαρτωλός κόβει τον αυχένα
κάποιου πτώματος.
Θα περάσεις με φραστικό κώδικα
«GOD BLESS AMERIKA»
κι αν βραχείς, θα στεγνώσεις
στα προσόντα των στηθιών μου.
θ' ανέβεις τη λευκή «σαρκοφάγο»
σαν τελευταία δοκιμή·
μη πιαστείς με τ' αριστερό...
θα με χάσεις.
Η Σούζαν άνοιξε τα πόδια
κι άναψε τσιγάρο.

Μνήμες

Και σ' έβλεπα...
στην όχθη του Σεληνούντα
να κρατάς δαφνόφυλλα.
Και η ορμήνια μου επαναστατημένη
πίσω από τα κάγκελα των δοντιών
να σφίγγει τη μέση σου.
Εκεί...
Έβλεπα φωτιές να βόσκουν
και τα φτερά του Δαίδαλου
να λειώνουν στους ώμους της γης.
Έβλεπα τα μάτια σου
να θρυμματίζουν τους ουρανοξύστες·
τα χέρια σου, να πιάνουν άγρωστη¹
επτά ημερών· τα πόδια σου
να δρασκελάν την Εσπερία·
και τα μαλλιά σου να λούζονται
με άνοιξες και μέλλον.
Όμως ποιό;
Ξυπνήσαμε στην Αλάσκα Ελένη
(η Ελευθερία)
θαυμάζοντας το λευκό
και την ανησυχία των μεγάλων ψαριών.
Νέα Υόρκη Γεν. '90

Ο Πάνος Βοζίκης είναι ο εξαίρετος πατριώ-
της Κεφαλονίτης γνωστός και ειλικρινής ρεα-
λιστής ποιητής (κι από άλλες παρουσίες έργων
του στο «Ελ. Πνεύμα») που ζει κι εργάζεται
στη Ν. Υόρκη, κρατώντας γερά κι αναμμένη
τη λαμπάδα των ωραίων ηθών της Ρωμοσύνης.

1 = φωτό της οικογένειας αγρωστοειδών.

ΕλόβιοιΑλέκου Χρυσστομίδη

«Τα ύδατα α είδες,
ου η πόρνη κάθεται».

Αποκ. Ιωάννη

Έφησαν τις όχθες τους οι ελόβιοι...
Στην πολιτεία βρήκαν περισσότερη
μόλυνση,
στους καπνούς του καιόμενου δάσους
στη συναλλαγή και στα κατάβαθα των
συνειδήσεων...

Εκείνοι που απόμειναν
στων ελών τις όχθες μετοίκησαν.

Έταν λιγότερο μολυσμένες
απ' την πολιτεία τους.

Κερατσίνι Δεκ. '89

Δυὸ ποιήματαΤης Νίκης Κακαβά-ΓαριδῆΚαημός μάνας

Διαλέγω τις καλές στιγμές
για να επουλώνω τις πληγές
που ανοίγεις παιδί μου!..:

Επικλήση

(Στα παιδιά μου)

Μη σκύψετε κάτω,
περπατάτε ορθοί,
σα νά 'στε κυρίαρχοι του κόσμου.
Τραγουδείστε.
Δεν πρέπει ν' ακουστεί ο λυγμός μας.
Ανάψτε το φως της αυλής
δεν κάνει να φανεί το σκοτάδι,
στο σπιτικό μας
ανοίξτε τα παράθυρα,
μα καθείστε παράμερα
μη δουν τα μάτια
και διαβάσουν την πίκρα μας.
Κρατείστε τα δάκρυα,
θα πέσουν τ' άσπρα τριαντάφυλλα
και θα λεκιάσουν την ομορφιά τους.
Σταθείτε ατάραχοι στον κατατρεγμό
των άσπονδων φίλων.
Μη λυγάτε σε τυραννία
μικρόψυχου αφέντη.
Περπατάτε ορθοί.
Μη φανείτε κιοτήδες
Πρέπει να κάνουμε
Λικό μας τον Ήλιο.

Πέραμα-Πειραιά
(Από την ανέκδοτη συλλογή
«Προ των Ήυλών»
ενότητα Δοκιμασίας 1950-1960)

Κώστας Πηγαδιώτης

Του Μιχάλη Δελησάββα

Ήξερες, Μωραίτη, πως αυτή η ζωή είναι μια «περικλάνηση»
σε «δρόμους χωρίς ασφάλτο» και μετερίζι οι στίχοι.
Πικρό χαμόγελο, λουλούδι φυτεμένο σε πλατιά ψυχή.
Άλλη θεώρηση της ίδιας της ζωής, αντρίκια κι αισθητή.
Γης ειρωνίας το μαχαίρι όικοπο.
Ποίηση μοχλιασμένη στην άγια-Παράδοση, καινούρια, ξύπνια
όλο φλόγα, που κιματίζει στον ιστό της σαν επαναστατημένο φλάμπουρο.
Δεν κλαίω που έφυγες.
Ας ήτανε κι εμένα οι στίχοι, κέταγμα κουλιού και κροίσταλλα πηγή
απ' της Πεντέλης τις πλαγιές που αγάπησες
να 'ρχονταν κάτω να κουρνιάσουν σ' άλλες ψυχές σαν τη δική μου
κι αυτό που είχαν να κάνουν, να τό 'λεγαν απλά, όπως εσύ.
Γην καινούρια αλήθεια με την καλιά σοφία να 'σμιγαν
Γότε θα 'φευγα ήσυχος, σίγουρος πως οι μελλοίμενοι
θα με ονόμαζαν Ποιητή' αυτό το κάθος
που μας ενώνει όλους μαζί σου και μετά το θάνατο. Νίκ Μάρκο Γεν '90

Δυό ποιήματα
της Ρόης Πετρούλακη

και κεντούσε με μετάξι
στο ατλάζι την εικόνα σου!

Καίσαριτσα Δελ. 89

Καθώς σ' αντίκρισα

Καθώς σ' αντίκρισα
μέρα γιορτινή ήταν,
κι εσύ ταξιδιώτης
του χρόνου χαμένος.
Κοίταξα τη μορφή σου
που είχε αλλάξει
από την κορεία του χρόνου,
καθώς σ' αντίκρισα,
είδα στην κουρασμένη σου ματιά
μόνο για μια στιγμή
μια λάμψη σαν αστραπή,
τη λάμψη του τότε...
Μόνο για μια στιγμή
κι ύστερα τίποτα.
Γιατί ν' αλλάξεις;

Ήθελα

Κι ήθελα τόσα να σου πω
αποθέματα της σκέψης μου
στο βυθό κρυμμένα.
Να σου μιλώ ήθελα ώρες, μέρες,
για τα χρόνια τα φευγάτα,
για τα όνειρα,
που τα πήρε ο άνεμος, το σύννεφο
και τ'ά 'κανε βροχή
στων ματιών μου τις άκρες!
Κ' ήθελα να σου πω
για τα τόσα χλωμά φεγγάρια
που συντρόφευαν τις βραδιές μου
στη θύμησή σου
η σκέψη μου περιπλανιόταν

Ένα ζουμπούλι

(Από τις εικόνες του πολέμου)

Στεφανίας Καλού

Ήταν ωραία η καστανή μες σι' ύσπρη της
κι εκείνος ένας νιός φυλακισμένος.
Ένα σιρμάτινο κινγκλίδαμα τους χώριζε,
μα ο κόθος τους φαινόταν ενωμένος.

Άνοιξη! Τα κλαδιά έξω φουντώνανε,
κι ο ήλιος έλαμπε όσο ποτέ στην πλάση,
στην υγρασία της φυλακής κάποιιοι κριώνανε,
τό 'μαθ' ο ήλιος κ' είπε να περάσει

Γοίχοι ψηλοί!... και το σκοτάδι 'ναι στη θέση
καλά που φθάνουν ανοιξιότικες ημέρες,
κι μπαίνει από ψηλά το φως ελεύθερο,
αδιάφορο για νόμους και φοβέρες.

Χτυπά η καμπάνα στη φωνή του αρχιφύλακα:

Ελάτε, κ' είν' η ώρα περασμένη!

Τον κοίταζε στα μάτια, ξεχαστήκανε...
κι μείνανε βουβοί, συλλογισμένοι.

Μα ξάφνου, μια ελπίδα, ένα φως,
μια χαρά μες στη βαθιά μελαγχολία,
ένα ζουμπούλι ξεπερνά τα σίδερα
κ' από το στήθος της στα χέρια του τα κρύα
Βιάνου!... Της φυλακής μοιάζει το χτίριο,
νεκροταφείο που 'ναι άταφ' οι νεκροί του,
άλλος στενάζει στο σκοτάδι ολομόναχος,
κι άλλος χαϊδεύει ένα ζουμπούλι στο κελί του.

Αθήνα Δελ. 90

Δυό ποιήματαΤου Τάκη ΝατσούληΣε κάποια γωνιά

Σε κάποια γωνιά
φύτρωσε
το σπάνιο τριφύλλι
και τράφηκε
με τ' αμίλητο νερό.
Το πρωινό ήταν ολόκληρο
δοσμένο στην αίσθησή μας
κι ήταν η αίσθησή μας σα ροή.
Δε θα προδώσουμε σήμερα
την ιστορία των πραγμάτων.
Δε θα συγκρίνουμε σήμερα
τις πράξεις των άλλων.
Δε θα μετρήσουμε σήμερα
τις πληγές του κορμιού μας.

Η ιερή οικογένεια

Η Ιερή Οικογένεια.
Ο Ναός των καλών πολιτών.
Τα παιδιά βασανίζονται,
ώσπου να πουν
το πρώτο τους ψέμα...
Όπου
η Ελευθερία
δολοφονείται
από τον εγωισμό...
Η Οικογένεια!...
Κλαίω, επειδή δεν μπορώ ν' αντέξω άλλο.
Αθήνα Δεκ. '89

Η μπροστάρισσαΧρυσούλας Βαρβέρι-Βάρρα

Πόσο σου μοιάζω μυγδαλιά!
Σε βάπτισαν τρελή,
μα γω μπροστάρισσα σε λέω.
Τ' άνθη σου πρώτα στη χιονιά
ελπίδες να κεράσουν
και σα σιτέψει ο καρπός
και τη χαρά σκορπίσεις
πάλι μονάχη το χορό
μες στη χιονιά θα στήσεις.
Πόσο σου μοιάζω μυγδαλιά
σα νιώθω τα κλωνιά σου
σκέφτομαι, ένα μύγδαλο
πως είμαι της σοδειάς σου...

Αθήνα Δεκ. '89

ΣτίχοιΣταύρου Σταυριανάκου

Λε θέλω εγώ να τραγουδήσω,
δεν τραγουδούν οι πικραμένοι,

Δεν είχαμε προβλέψει...Μάνθου Σκαργιώτη

Το στήθος μας πληγώθηκε από μέσα.

Κόκκινα ποτάμια πηγάζουν τώρα
ψηλά από τ' Άγραφα του Νέου Λιώνα
κι από τ' Άγραφα της παλιάς δόξας
και κατεβαίνουν στις πλάτες μας
μες απ' της ζωής τα μεγάλα φαράγγια
παρασέρνοντας μονόξυλα και γιοφύρια,
όρκους και μεταχειρισμένα φέρετρα.
Βλέπεις πως ακονίζουν στις όχθες
τα στρογγυλά λιθάρια και τις τύψεις
λίγο προτού χυθούνε στην Παμβώτιδα;
Βλέπεις πώς ξαναγεμίζουν λυγμούς
τις φλέβες των δεκαοχτώ κοριτσιών
και το θάνατό τους ανανεώνουν
ανάμεσ' αγριόπαπιες και καλαμιές
παραδρομές κι αβέβαιες καταδίκες;

Κάπως έτσι θε να ιδούμε κι εμείς
να πεταρίζει το σκοτωμένο πουλί
στη γούβα του προϊστορικού κρανίου,
κάπως έτσι θε ν' ακούσομε κι εμείς
τις φωνές που χάθηκαν σα νυχτερίδες
μες στην υγρή σπηλιά του χρόνου,
πίσω απ' της λήθης τ' αειθαλή δέντρα.
Γι' αυτό δεν παραξενευόμαστε πια
που φάνηκαν οι κοντόσβεργοι Ούννοι
στον κάμπο καλπάζοντας με ουρλιαχτά.

Τους περιμέναμε.

Ούτε σπάζουμε τους μέσα καθρέφτες,
που δεν μπορούμε να κάνουμε κάτι.

Τα χέρια μας τὰ 'χουμε βάλει ενέχυρο
ώσπου να ξοφλήσουμε το φόρο
της καρδιάς,
γιατί, όταν ήμασταν παιδιά και παίζαμε
στις αυλές, δεν είχαμε προβλέψει
να κρατήσουμε δυο σταγόνες αγάπη.

Θεσ/νίκη '90

σκλάβοι και ζήτουλες μπορεί
οι αδικημένοι σκέπτονται μισούνε.

Σκλάβοι και ζήτουλες κι αδικημένοι
εμείς μόνο δίνουμε νέα γενιά,
απ' τη ζωή μας εκείνο που μένει
είναι τ' αγώνα μας η αντιλαλιά.

Μη το θεωρείτε μόνο του νά 'ρθει
τ' άλλαγμα τώρα, αύριο, μετά,
είν' ο αγώνας εκείνος που δίνει
το δίκιο του μόχθου, τη λευτεριά.

Κερατσίνι Δεκ. '89

(Από τη συλλογή

«Παρακατιανολί και προνομιούχο»)

Αναζήτηση κι επιθυμίαΒαγγέλη Παππά-Παμφίλη

Έχω μια πάθηση, τα νεύρα δεν ορίζω.
Κι αυτά τα νέα τα παιδιά δεν τα
γνωρίζω.

Είμαι σαν ξένος μες στο ίδιο το
χωριό μου
και ψάχνω νά 'βρω τον καλιό τον
εαυτό μου.

Όλ' η ζωή μου στο κελί στην εξορία,
ήταν για μένα μια μεγάλη τιμωρία.
Κι αν έχω βγει απ' τη σκληρή
δοκιμασία,
μυαλό δε βάζει ακόμα ετούτ' η εξουσία.

Αυτά τα έργα τα λαμπρά τα ιδεώδη,
έργα τα βλέπω διαρκώς παιδαριώδη.
Έργα που ανάβουν κάθε τόσο την
οργή μου,
και ψάχνει νά 'βρει μια διέξοδο η
κραυγή μου.

Θέλω να δω για μια φορά να κοκκινίζει,
το λάβαρο της εργατιάς να κυματίζει.
Θέλω να μάθω πως ο αγώνας δεν
προδόθη,
και ας πεθάνω με τη σκέψη πως
εσώθη.

Λαμπερά, Δεκ '89

Δυό ποιήματαΤης Ελένης Γιαννοπούλου-ΓιωργουλάκηΈξοδος

Σιμνός ανέβηκα στο άρμα
«θα οργώσω χέρσα γη
θα σπείρω γόνιμους αγρούς
θα φιλιώσω αντίμαχους λαούς
έργα ειρήνης, πράξεις ευνομίας
η διδαχή μου, ιερή εκχειρία»
είπε και βγήκε από τα τείχη
της Δίκαιης Πολιτείας.
«Ίδού εξήλθεν ο σπείρων του σπείρε...».
Λαοί ωσαννά.

Είσι

«Έχω πολλά ακόμα να κάμω.
Αγάπες που δεν πρόλαβα να γνωρίσω
έρωτες που δεν πρόλαβα να ολοκληρώσω.
Νύχτες με ολόγιομο φεγγάρι, κορφές,
νησιά, γαλάζια πέλαγα, καράβια
που δεν πρόλαβα να ταξιδέψω·
ποιήματα να γράψω. Αγώνες».
Δεν υπολόγισε
την Κλωθώ, τη Λάχεση, την Άτροκο.

Κηφισιά Δεκ '89
(Από ανέκδοτη συλλογή)ΜάναΑνοιξιούδας Κάλφω

Μάνα, εικόνησμά ορφανών παιδιών ταπεινοφρονών,
φέγγος λαμπρό σε σκοτεινούς καιρούς αγριεμένους.
Μάνα, αστείρευτη πηγή ζωής, στοργής κι αυτοθυσίας,
εσύ που του ηλιάτορα φορείς στο μέτωπο το στέμμα
ζωή παίρνω απ' τους κόρφους σου χαρά από την ψυχή σου.
Το δάκρυ, το χαμόγελο χρυσόσπορους γεννούνε.
Είσαι δέντρι της σιγουριάς π' αγέρωχα καρκίζει.
Τα χέρια σου αγιοκόπηρα στις δύσκολες τις ώρες.
Δόξα μου και σημαία μου μέσα μου κυματίζεις
κι ολόρθη μες στις θιέλλες τους πόλεμους ξορκίζεις.
Μάνα μου εσύ πολύτιμο διαμάντι και πετράδι,
είσαι θεά στα μάτια μου τ' Ολύμπου Αφροδίτη·
το μόσχο έχεις στα χείλη σου όλων των λουλουδιών μας
γλυκειά μανούλα του λαού, αιώνια σε δοξάζω.

Θεσ νίκη Δεκ '89

* Η Ανοιξιούδα είναι μια μητέρα τριών μικρών παιδιών του Δημοτ. Σχολείου.

Η δύναμη της πέννας του αληθινού συγγραφέα, είναι πολύ μεγαλύτερη από τις βολές του πιο δεινού πυροβολητή.

Στα καφενεία συχνάζει η τεμπελιά του

λαού, στα γραφεία η τεμπελιά των γραφιάδων. Απ' αυτούς τους ανθρώπους κι ας είναι και σοφοί, μην περιμένετε πολλά και μεγάλα πράγματα.

Σπύρος Μουσαλίμης

Ισπανία - Πορτογαλία

Του Λάμπρου Μάλαμα

Περνώντας και γράφοντας

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

Δ'

Λα Κορούνια-Σαντιάγκο

Ήτανε πά' αφρός, γλυκός και υπέροχος ο ύπνος στην πόλη Λα Κορούνια.

Έν' αρμονικό νανούρισμα θαλασσινού κυμάτου, μας χάρισε ονειρεμένο κι όμορφο κείνο το ξύπνημά μας.

Αναγεννήτρα η ροδαυγή, ιριδιστή, πολύχρωμη, γεμάτη γοητεία!

Βγήκα σε μια βεραντούλα κι αντίκρυζα το λιοπερίχυτο και λαμπροβόλο μέτωπο της πόλης.

Όλα τριγύρω λούζονταν σ' ένα μαγικό και ηλιοστάλαχτο καθάριο περιβάλλον.

Το ξενοδοχείο ήταν ένας κολοσσός. Βρέθηκα στο 15 πάτωμα. Κι εκείνα τα εκπληκτικά βιγλίσματα, γέμισαν την ψυχή μου εφτάχαρες και ιδιόμορφες εικόνες κι εντυπώσεις.

Ο ήλιος, από το φωτοπλήμμυρο ακρουράνι του, τόξευε τα θερμογόνα του φτερά, στο κοντινό γαλήνιο πέλαο. Με τ' αυγινό δυναμογόνο αναπαρθένεμα, όλο στραφτάλιζε παιγνιδιστά, γύρω στα δαντελόσχημα περίγυλα χρώματα γαλαζόπετρας κι αναλυτά χρυσάφια.

Στιγμές αξέχαστες και σπάνιες, τ' ουράνιου ηγεμόνα λιτανείες, από στεριανούς ορίζοντες, σε ακροπέλαγους βυθούς.

Μια αιθέρια και πανέμορφη ανατολή, που αναφτέρωνε σκιρτήματα καρδιάς, φυσιολάτρισσας ζωής σε τόπους μακρινούς, σ' ένα πρωτόειδωτο πανόραμα του βορειοδυτικού σπανιόλικου εκείνου ακρωτηριού.

Κατέβηκα στη σύναξη... Πήραμε

το κολατσιό και ξεκινήσαμε κατά νοτιά για την Πορτογαλία.

Το τροχοφόρο μας πήγαινε απαλά κι αγαλινά, σε δρόμος ίσιους, καλοκάμωτους και κάμπους καρποφόρους.

Κοιτούσ' απ' το παράθυρο, αμπελοχώραφα κι αγρόσπιτα καινούρια, φροντισμένα.

Δεξιά μας, σε ορατή απόσταση, η ούγια του Ατλαντικού γαλάζια και κογγυλιστή, έρχονταν ως τ' αυτιά μου η βοή κι έσμιγε με το μηχανοκίνητό μας βόγγο, πό' νιωθες κι όμοιαζε σαν από κάτω κόσμου έγκατα· και σαν ανάκρουσμα αγάπης και ζωής, κι επίκληση στα χρέη των ανθρώπων, για το ευχάριστο του βίου πέρασμα, για ηθική και λογική συνέπεια, στη μη κατάχρηση και μόλυνση του κόσμου και της φύσης.

Το πρωινό αγέρι, έφερνε τη δυνατή ευωδιά της αρμύρας τ' ακροπέλαου, ίσαμε τα ρουθούνια μου.

Έτσι, ταξιδεύοντας και βιγλίζοντας, νιώθω όλο και πιότερες τοπιολατρικές χαρές, κι ας είναι φευγαλέες.

Έχει κι ο φίλος μου ο Κυριάκος τα κέφια του.

Θέλει κουβέντα να του περνά η ώρα ευχάριστα, ώσπου να γιοματίσουμε, για να γευτεί τ' αλλιώτικο μεράκι του κι εδώ, το ιβηρικό κρασάκι!

Όλο λοιπόν και με τσιγκλίζει με κάποιες θύμησες και στιγμιότυπα της περασμένης του ζωής, στην πάλαι ποτέ «βασιλεύουσα» Κων/πολη.

Γύρισε να σου πω. Μου λέει σε μια στιγμή όπως καθόταν πίσω μου.

Σ' ακούω μαστρο-Κυριάκο. Του απαντώ.

Ήτανε που λες, γύρω στα 1929, κ' ήμουνα νέος στα Πριγκιπόννησα, στη θάλασσα του Μαρμαρά, σκέτη μαγεία κι ομορφιά τα πάντα σ' εκεί-

να τα νησιά, που τὰ ἄχαμ' εμεῖς οἱ Ἕλληνες ἀξιολάτρευτα καὶ παινεμένα. Καλοπερνούσαμε ἀρχοντικά. Κ' οἱ λίγοι Τούρκοι ἐκεῖ σ' αὐτὰ, ἦταν ἀθῶοι, ἀγράμματοι, πρόθυμοι κι ἀφελείς. Μας ἀγαποῦσανε. Κι εμεῖς το ἴδιο· καὶ ἀς τοὺς εἶχαμε θεληματᾶδες, «χουսμεκιάρῃδες».

Εκεῖ μια Κυριακὴ πρωί, σ' ἓνα μικρὸ πλεοῦμενο, γνώρισα το Λέοντα τον Τρότσκι καὶ συνομίλησα μαζί του.

— Τον Τρότσκι: Τοῦ ἄκανα μ' ἀπορία κι ἐκπληξή.

— Μάλιστα. Το συναρχηγὸ τῆς Οκτωβριανῆς Επανάστασης.

— Καὶ τι γύρευε ἐκεῖ: τοῦ ξαναλέω μ' ἀπορία.

— Ἐκανε ἐκδρομὴ στο Βόσπορο, μου ἀπαντᾷ.

— Μπράβοσο! Τοῦ ἄκανε με θαυμασμὸ κι ὁ Στέφανος ὁ Ντούλας.

— Καὶ τι θυμάσαι ἀπὸ τὴν κουβέντα σας: Τονε ξαναρωτῶ.

— Σα νέος, εἶχα κι ἐγὼ τα προοδευτικά μου ὁράματα... τις περιέργειές μου, καὶ τονε ρώτησα: Ποιὸ βρίσκει καλύτερο, δικαιότερο καὶ τελειότερο κοινωνικὸ σῖστημα, γιὰ νὰ κυβερνηθεῖ ὁ κόσμος; Καὶ μου ἀπάντησε:

— «Το σοσιαλιστικὸ».

— «Γιατί;» Τον ξαναρωτῶ.

— «Διότι μορφώνει ὅλους τοὺς ἀνθρώπους...». Συμπλήρωσε με καυχησιᾶ.

— Ναι, ἀλλὰ, τοὺς μορφώνει πραγματικά; Καλὰ σου εἶπε ὁ Τρότσκι, θεωρητικά, ρωμαντικά, ἴσως καὶ ονειροπαρμένα. Ἀλλὰ, μήπως ἡ πραχτικὴ κ' ἡ ἐξελιχτικὴ ζωὴ ἀποδεικνύει το ἀντίθετο; Μήπως ἡ θεωρία, ἀπέχει πολὺ ἀπὸ τὴν πράξη, σεβαστέ μου φίλε Κεφαλονίτη καὶ παλιέ Κωνσταντινοπολίτη; Μήπως ὁ σοσιαλισμὸς, τοὺς δίνει βασικὴ καὶ σχετικὴ παιδεία (εφόσον βέβαια πειθαρχοῦν) χωρὶς ὀλοκληρωμένη μόρφωση καὶ πρέπουσα ἀγωγή; Εἶναι κάτι θέματα βαριά, που τα ξετάζουμ' ἄλλη ὥρα. Του πρόσθεσα με μια περίσκεψη, ἀλλὰ κι

ἐνδόμυχη πικρία... ἀπὸ τὴ νεώτερη παιδεία στὴ Ρωσία τοῦ Γκορμπατσόφ καὶ σ' ἄλλες σοσιαλ-χώρες τῆς Ευρώπης...

Ἔτσι κόψαμε τὴν κουβέντα, γιὰτι δὲν ἦταν ὥρα γιὰ τέτοιες ιδέες καὶ σκέψεις βαθιές καὶ μακρινές, ἐκτὸς τόπου καὶ χρόνου, γιὰ κρίσεις καὶ συγκρίσεις συστημάτων. Γιατί ὄλ' οἱ ἄνθρωποι, σε κάθε χώρα, δε μαθαίνουν εὐκόλα σωτήριες ἀλήθειες· καὶ πῶς, μεγάλη ἀξία κι εὐτυχία τῆς ζωῆς, εἶναι ἡ γνώση κ' ἡ μελέτη!...

Ἀφοσιώθηκα πάλι στ' ἀγνάντεμα, νὰ χαίρομαι τὰ γόνιμα τοκία.

Νιάζομαι πάντα γιὰ πρωτόγνωρους τόπους κι ἀνθρώπους. Αὐτές οἱ χαρές μ' ἀνακουφίζουν, μου δυναμώνουν τὴν ψυχὴ. Εἶν' ἐκαφές καὶ γνωριμιές με τωρινὰ καὶ περασμένα. Γιατί, ἀχ, τρέχει γοργὰ κι ἀχόρταγα ἡ γλυκόπικτη ζωὴ, με τὶς ἀρίφνητές τῆς ομορφιές καὶ τὶς κλανεύτρες τῆς ἀγάπης. Κι οὔτε που τὴν προφταίνουμε! Κι οὔτε που τὴ χορταίνουμε!...

Ἀπὸ τὰ βορινὰ, ὅπως ἐτρέχαμε πρὸς νότο, ἐνιωθα τὴ σπανιόλα γῆ, ν' ἀποκνέει μοσχοβολιές, νὰ καθρεφτίζει ἡμεράδες, εὐγένειες καὶ τρυφερότητες, σα νὰ τὶς περέχυνε παντοῦ, ἡ πονεμένη ἐρωτικὴ ψυχὴ, τῆς λαϊκῆς τέχνης τοῦ Λόρκα.

Χρῶματα πράσινα, ρούσα, καφετιά, γλύκαιναν πιο πολὺ τ' ἀπληστο βλέμματά μου.

Ἐβλεπα χαριτωμένα χωριουδάκια, που δέσποζαν σ' αὐτὰ ψαροταβέρνικα τουριστικὰ κεντράκια.

Χλοίζαν ἐδῶ κι ἐκεῖ, τὰ πρῶιμα σπαρμένα σταροχώραφα. Μοσχάρια κι ἄλογα που παίζανε τὸ μπουρητὸ στα λιβαδάκια.

Κάποια τρανὰ πουλιά πετοῦσανε κ' ἰσορροποῦσανε στοὺς γαλανοὺς αἰθέρες.

Περνάμε κι ἀφήνομε ζερβιά τὴ λίμνη Αντέλα καὶ δεξιὰ τὶς πόλεις Ποντεβέντρα καὶ Βίγκο με 200 χιλ. κάτοικους, γέφυρες, παλιὰ κτίρια, λιμάνι καὶ μια μεγάλη τράπεζα τῆς παπα-

δοκρατίας...

Φτάνουμε ύστερ' από λίγη ώρα στο Σαντιάγκο, τον Αγιάκωβο.

Κάνουμε μια στάση για καφέ...

Ογδόντα χιλιάδες κάτοικοι εδώ, ευλογούνται κάτω από τη σκιά τ' Αποστόλου. Είναι από τους 12 μαθητές του Ιησού. Μια μακριά παράδοση τους τονε καλλιέργησε για πολιούχο. Ευκολόπιστοι και υποταχτικοί θρησκόληπτοι οι Σπανιόλοι. Τούς είπανε πως ήταν δικός τους μάρτυρας ο Γιάκωβος, κι ας πέθανε στην Παλαιστίνη. Τους φέρανε τάχα τα οστά του και τα θάψανε στη μητρόπολή τους... το 44 μ.Χ. όταν η περιοχή ήταν Αραγωνία.

Στα νεώτερα χρόνια έπειτα, έγινε Γαλλικία.

Σε κάποιες δε ανασκαφές, διέδωσαν πως βρέθηκε κι ο τάφος του.

Τέτοια θέλουνε ν' ακούν οι τυφλομάζες οι αγιόληπτες και γίνονται ασπόνδυλες, σκλάβες λατρείας στα είδωλά τους.

Τον 9 αιώνα οι καθολικοί απαγόρευαν και δίδωκαν τους χριστιανούς που γίνονταν προσκυνητές στο μνήμα του...

Μα όσο κάνουν ένα πράμα ανεπίτρεπτο, τόσο φανατίζονται τα πλήθη έστω και κρυφά, και το αναζητούνε σαν το μήλο της Εύας στον παράδεισο.

Όταν οι Μαυριτανοί, είχανε καταχτήσει την πόλη, την πέρασαν από ρεμούλα και φωτιά και την έκαναν στάχτη. Έτσι, τον καιρό που την ξανάχτισαν οι κάτοικοι, της έδωσαν τιμητικά και τ' όνομα του Γιάκωβου.

Το 1679, ξαναβρέθηκαν τα κόκκαλά του, από τον πάπα Λέοντα.

Μ' αυτά λοιπόν και στο Σαντιάγκο, τον κοσμάκη τον έπλασαν και τονε πλάθουν φρόνιμο κι ευλαβικό, παράλληλα και φοβισμένο. Παράδοση στην πόλη αυτή έχουνε κ' οι παπαδοσχολές.

Συνεχίζοντας το ταξίδι μας, φτάσαμε στα σύνορα της πιο ζωτάρικης

και αδερφούλας χώρας.

Πορτογαλία

Όταν μπαίνεις απόναν τόπο στον άλλον, έχεις την αίσθηση μιας γλυκειάς αγωνίας, για καινούριες χαρές.

Στο Σταθμό ελέγχου, καμιά δυσκολία. Σφράγισαν τα διαβατήρια. Αλλάξαμε χρήματα. Πήραμε σκούδα... και δρόμο.

Από την πρώτη όψη, η φύση τούτη μου φάνηκε, πιο ιδιόμορφη και ειδυλιακή.

Μια έκταση από 92.082 τ.χλμ. Κι ο πληθυσμός της περίπου, ισάριθμος με της Ελλάδας.

Τη βρίσκω λιόχαρη και πιο χαριτωμένη χώρα, που λάμπουν πιο πολύ χινόπωρο και άνοιξη τα λουλουδάσματά της και πολλοί καρποί, ξανθόμελοι, λυράτοι.

Αντανακλά κι ο ωκεανός τα σμάλα, τα λουλάκια του, τα διαφανίζει μαγικά πρωγιά και αποσπέρια.

Έχει όμως κι αυτή, σαν η τρανή Σπανιόλα αδερφή, τη δική της την παλιά και τη νεώτερη ιστορία.

Γνώρισε ακμές και παρακμές, δόξες και ταπεινώσεις, βασιλείς και άρχοντες, δουλείες και συμφορές, επιδρομές βαρβάρων, νικητές και νικημένους.

Ανάδειξε πειρατικές γενιές. Γνώρισε κλαγγές, φανφάρες, βόγγους και πόνους και χαρές και στεναγμούς από γενιές που τις κατάπие η διαλύτρα κι αναπλάστρα γη και το βαθύ το πέλαο.

Διασκίζουμε την περιφέρεια της Μπράγκας.

Κάνουμε στάση αντίκρυ από μια λιμνούλα, που γύρω της, ασπροκοκκινίζουνε φωλιές φωλιές τα χωριουδάκια, ανάμεσα σε κοντομπίθια κυπαρίσια, σα νά 'ναι φύλακες άγγελοι στ' ανθρώπινα ειρηνοπούλια.

Προχωρούμε πάλι, με προορισμό τη Λισσαβόνα.

Περνάμε στροφές και ισιοτόπια, ανάμεσ' από αμπελώνες και περβόλια μ' εσπεριδοειδή.

Κατάντικρυ, ζερβιά, στο βάθος οι βουνοκορφές της Σέρρα ντα Παντρέ-λα, και της Σέρρα ντου Μαράουν, ορθώνουνε τη σιλουέτα τους ως τον ουρανό.

Αιθέριος καιρός, μεσόγειο κλίμα, γλυκό και απαλό.

Αφήνουμε την πόλη Βιάνα ντο Καστέλλο. Είχε πάει γιόμα. Άλλη στάση σ' ένα ρεστοράν, μ' αφράτη και λαχταριστή ψαροφαγία!...

Δοκιμάσαμε και το ντόπιο ημίγλυκο πορτογαλέζικο κρασάκι! Ευφράνθηκε πιότερο κι ο φίλος μου ο Βαλσαμής. Ήπие δυο ποτηράκια παραπάνω και μας κοτσάρισε κι ένα τολμηρούτσικο, αλλά, ποιητικό ανεκδότακι, απ' τη ζωή των μπέηδων.

Πώς κάποτε, ο Ναστραντίν Χότζας τρύπωσε στο ταβάνι ενός οντά, όπου ένας μπέης από κάτω, θά 'κανε ερωτική τελετουργία μ' ένα παρθένο χανουμάκι!

Ο Χότζας κοιτούσε κι αφουγκραζότανε φυλαχτικά, από μια σωληνότρυπα της σόμπας. Όταν ο μπέης έγινε λαύρος, της είπε:

Εμινέ, γδύσου...

Και η χανούμισσα υποτάχτηκε με ντροπαλосύνη και συστολή. Μα πριν εκείνος κάνει την επίθεση το καθώς είχε γίνει ακράτητος ταύρος, της είπε λιγουριασμένος:

Και τώρα Εμινέ μου, θα κάνει επίθεση ο γυμνός στρατιώτης, στο τριχωμένο κάστρο... να το κυριέψει.

Τότε, ευθύς ο Χότζας, έγρουξε μες από το σωλήνα της σόμπας στο ταβάνι.

— Τα-τα-τά, τα-τα-ταααα...

Κι ο μπέης με τη χανούμισσα τρομάζανε και τὸ 'σκασαν γυμνοί(!).

Γελάσαμε βέβαια με το «μασάλι» του Κυριάκου· και τὸ 'πα πως αὐτός ο μύθος, έχει κι άλλες παραλλαγές στα χείλη του λαού. Αλλά, το δαιμόνιο του Χότζα είχε τη συνέχειά του, στη μηχανή που σκάρωσε κατά του ερωτιάρη μπέη, κι ὅπως κατέβηκε απ' το ταβάνι, του πήρε και φόρεσε τα

μπέικα ρούχα... Μα ὅταν τον αναγνώρισαν, τον πήγαν στον Κατή... κι εκείνος τονε ρώτησε:

— Πού τη βρήκες τη στολή που φοράς Ναστραντίν;

Κι ο διαβολεμένος Χότζας του απαντάει:

— Όταν «ο γυμνός στρατιώτης ἔκανε επίθεση στο τριχωμένο κάστρο» εγώ, ἤμουνα σαλπικτής. Κατή εφένη μ'.

Στην κρουαζιέρα του λεωφορείου, είχαμε πολύ λίγο, ὅλοι εξοικειωθεί μεταξύ μας, και με αστεία κι ανέκδοτα περνούσαμε ευχάριστα.

Είχε κι ο Χάρης απ' το μικρόφωνο τις δικές του ευθυμολογες χάρες... καθώς κι ἄλλοι της παρέας.

Στο μεταξύ, είμαστε στη διαδρομή μας για την πρωτεύουσα.

Βλέπω καλοκλαδεμένα λιοπεριβόλα, φορτωμένα τη νιόχρονη σοδειά τους. Ελαιώνες που κάνουν τη χώρα βη σ' ὅλο τον κόσμο στην παραγωγή του λαδιού.

Οπωροφόρα με πλούσια ποικιλία φρούτων, που τα εξάγουν στην Αγγλία.

Η Πορτογαλία, έχει σα νεραϊδόμορφη νύφη της Ιβηρικής, τη δική της γόνιμη στεριά και θάλασσα, την πολυτάραχη ιστορία της και τη σχεδόν κλειστή της κοινωνία, την ιδιάζουσα ελκιστική της θηλυκότητα· κι ανάμιχτα και αυστηρά τα γυναικεία ἤθη κι ἔθιμα. Μα το 40% σχεδόν απ' το ωραίο φύλλο, είναι ἀκόμα αναλφάβητο.

Το Πόρτο

και μια ιστορική αναδρομή

Φτάνουμε στη μεγάλη εμπορική πόλη του Πόρτο. Είναι η δεύτερη μετά τη Λισσαβώνα· κι έχει 400.000 κάτοικους.

Το Πόρτο που προήλθε και το μισό ὄνομα της χώρας, τ' ἄλλο μισό από τους Γάλλους, έχει το μεγαλύτερο εξαγωγικό λιμάνι, με υπερατλαντικές λειτουργικές διασυνδέσεις.

Παραλίμνια χωριά στην περιφέρεια της Μπράγκας

Η κοντινή κοιλάδα του ποταμού Ντουέρο, βγάζει την περίφημη ποικιλία των κρασιών της.

Το Πόρτο, φημίζεται για την προοδεμένη βιομηχανία τροφίμων, μεταλλευμάτων και χημικών λιπασμάτων. Βλέπουμε τη μακριά γέφυρα του Ντουέρο, που φτάνει τα 270 μέτρα.

Ψηλαφίζω και τη μαπαρόκινη αρχιτεκτονική στα κτίρια της πόλης.

Από κάστρα και πύργους, έχουνε τα πορτογαλέζικα παράλια πολλά κι αδρά σημάδια που αποτύπωσαν στο πέραςμά τους από δω, διάφοροι επιδρομείς και αποικιοκράτες...

Η ιστορική παρουσία της Πορτογαλίας, αρχίζει από τον 3 π.Χ. αιώνα, όταν πρώτοι την κυρίεψαν οι Καρχηδόνιοι και οι δυναμικοί Λουζιτανοί που αντιπάλεψαν σκληρά μετά και τους Ρωμαίους.

Αργότερα, τον 5 αιώνα, την πάτησαν οι Αλανοί κ' οι Σουηβοί. Κι' έπειτ' από τον 7 ως τον 9 αιώνα, την είχαν κατακτήσει αλληλοδιάδοχα, οι Βησιγότθοι, Γότθοι και Μαυριτανοί.

Ο Αλφόνσος ο Γ' βασιλιάς των Αστουριών, δυνάστεψε στο Πόρτο, από το 865 ως το 919, και το 1064 ο Φερδινάνδος Α' της Καστίλλης.

Από τον 11 αιώνα, αρχίζουνε σκληρότερες οι μοναρχίες, καθώς κάτεχαν όλες τις εξουσίες.

Η χώρα τούτη, στο Μεσαίωνα, ανάδειξε τους πιο δεινούς εξερευνητές

και πειρατές. Εδώ επιτελέστηκε κ' η πρώτη πρόοδο στη ναυπηγία.

Οι Πορτογάλοι βοήθησαν σε πολλές ανακαλύψεις φυλών και νησιών στην Αφρική και στην Ασία. Έγιναν τρομεροί αποικιστές και εκμεταλλευτές νέων χωρών και λαών...

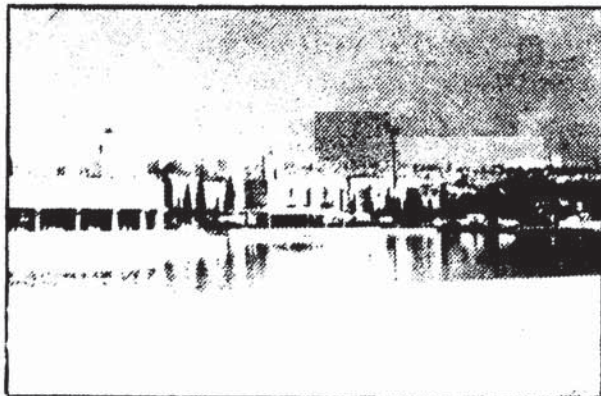
Τότε, αυτοί πρωτόφεραν στην Ευρώπη και τη γλυκοπατάτα, απ' τις Ινδίες.

Το 1440 καθελκύστηκε από το πορτολίμανο η πρώτη караβέλλα.

Το 1492, από το Πόρτο πέρασε και ο Χριστόφορος Κολόμβος, πηγαίνοντας για την Αμερική που ανακάλυψε για χάρη των αφεντικών του...

Το 1500, ο Πέδρο Αλβάρεθ Καμπράλ, έκανε πορτογαλική κτήση το «Βραζιλιάνικο δάσος»... και στη συνέχεια τη Γουινέα και την Αγκόλα.

Τότε, με την Ισπανία μαζί, έγιναν αυτοκρατορία με πολλές αποικίες και προτεκτοράτα, με παράλληλη πνευματική και καλλιτεχνική ακμή. Από κείνη την εποχή έμεινε στους Πορτογάλους και το ανθρωπιστικού χαρακτήρα επικό ποίημα μνημειακής υφής «Οι Λουσιάδες» του Καμόενς, και άλλα μεγάλα έργα γλυπτικής και αρχιτεκτονικής. «Οι Λουσιάδες» εγκωμιάζουν τις εξερευνήσεις του Βάσκο ντε Γκάμα.

Λιμνούλα κι εσωτερικό γήπεδο στη Λισσαβόνα

Με δυναμικά πλοία και ξακουστό ισχυρό στόλο, άπλωσαν τις κατακτήσεις τους και προς Ινδίες, Καλκούτα και νησιά του Ειρηνικού. Από κει προώθησαν και το εμπόριο μπαχαρι-

κών, σε Ιαπωνία, Κίνα, Περσία, καθώς και τα ευρωπαϊκά τεχνικά προϊόντα, ωρολόγια, κανόνια κ.λπ.

Στα 1580, ο Φίλιππος ο Β΄ της Ισπανίας κατέλαβε την Πορτογαλία και αυτοανακηρύχτηκε βασιλιάς στο Σανταρέμ.

Το 1640, βασιλέψε κι ο δούκας της Βραγάντσας Ιωάννης. Το 1656, διώχνονται οι Ολλανδοί. Το 1668, έπειτ' απόναν πολυέξοδο πόλεμο, η χώρα γίνεται ανεξάρτητη και η Ισπανία με μια συνθήκη της Λισσαβώνας, αναγνωρίζει την ανεξαρτησία της. Ύστερα την κατάκτησαν οι Γάλλοι.

Το 1777 ως το 1816, κυριάρχησε η βασιλεία της Μαρίας Α΄ κόρης και διαδόχου του Ιωσήφ, που έδιωξε τον Πομπάλ. Και όταν εκείνη τρελάθηκε... άφησε το γιό της Ιωάννη τον Ε΄.

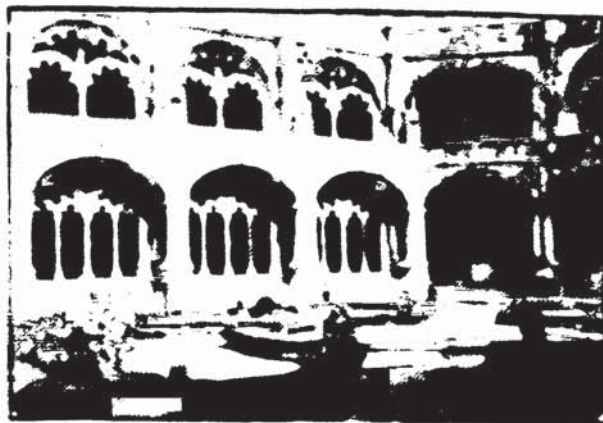

Στην παραλία. Μικροστά στο μνημειακό καράβι των Πορτογάλων εξερευνητών θαλασσοπόρων και πολεμιστών. Στο βάθος η γέφυρα του Τάγιο.

Στα 1793, οι Πορτογάλοι επαναστάτησαν κατά της Γαλλίας... Και το 1808, ο πορτογαλικός στρατός με βρετανική βοήθεια και αξιωματικούς, πολέμησαν σκληρά, κι έδιωξαν για πάντα τους Γάλλους.

Έτσι μετά, επιβλήθηκαν οι Άγγλοι...

Το 1826, ένα επαναστατικό κίνημα στο Πόρτο, ανάτρεψε την αγγλική απολυταρχία. Κατάργησε την ιερή εξέταση... Και, επανέφεραν τον Ιωάννη Ε΄ που τούς καθιέρωσε ένα φιλελεύθερο Σύνταγμα.

Τμήμα εξωτερικής άκμης εθνικού Μουσείου στο Μοναστήρι των Ιερωνιμιτών.

Το 1889 ως το 1908, η Πορτογαλία υπέστη τη μοναρχία του Κάρολου Α΄. Μα έναν καιρό, οξύνθηκαν πολύ τα πολιτικά πάθη, κι όταν κορυφώθηκε η οργή κ' η αγανάκτηση του λαού, ξέσπασε δημοκρατική εξέγερση... και δολοφόνησαν τον Κάρολο και το διάδοχό του.

Στα 1910, ανακηρύχτηκε δημοκρατία... Το 1926, έγινε κοινοβουλευτικό καθεστώς, που το ανάτρεψε ο Γκόμεζ ντα Κόστα. Αλλά κι αυτόν τον νίκησε ο στρατηγός Όσκαρ Καρμόνα, που εκλέχτηκε πρόεδρος το 1928 και κάθε 5 χρόνια έβγαινε πάντα ο ίδιος, μέχρι το 1951 που πέθανε.

Στα 1928, ο Καρμόνα είχε διορίσει τον καθηγητή Σαλαζάρ υπουργό οικονομικών... και το 1932 τον έκανε πρωθυπουργό και στη συνέχεια έγινε δικτάτορας.

Στον ισπανικό εμφύλιο το 1936, έμεινε αμέτοχος. Στο Β΄ Π. Πόλεμο είχε κηρύξει ουδετερότητα. Το 1944, ενέδωσε παραχωρήσεις στους αγγλοαμερικάνους και μάλιστα το αρχιπέλαγος των Αζορών, για τον έλεγχο του Ατλαντικού. Έγινε ευνοούμενός τους.

Στη μεταπολεμική εποχή, η χώρα έπεσε σε οικονομική καχεξία...

Από το 1951 ως το 1958, την προεδρία κάτεχε ο στρατηγός Λοπέθ.

Το 1961-1962, γίνεται η εξέγερση στην Αγκόλα... Ο δικτάτορας Σαλαζάρ, αναγκάζει υπουργούς και διοικητές του στρατού σε παραίτηση. Γίνο-

νται ταραχές... Η Πορτογαλία χάνει σιγά σιγά τις αποικίες της, στην Αφρική και στην Ασία...

Αργότερα, το 1968, ο στρατηγός Καρβάλιο, γίνεται από το λαό αρχηγός της «επανάστασης των γαριφάλων»...

Πάρκα στη Λισσαβώνα

Γκρεμίζεται η δικτατορία του Σαλαζάρ... και ως το 1974, χάνεται η υπέροχη εκείνη επανάσταση... με τη βοήθεια των ξένων «προστατών» και των ντόπιων ψευτοσοσιαλιστών...

Στη συνέχεια και μέχρι σήμερα, στην προεδρία επικράτησαν ο Εάνες και ο Σοάρες. Και τα γαριφαλά... ίσως έγιναν για το λαό αγκάθια! Ενώ, ο ηρωικός Καρβάλιο καταδικάστηκε σε χρόνια φυλακή ως αρχηγός της επανάστασης. Κατηγορήθηκε ότι σκόπευε να εγκαταστήσει στη χώρα αριστερό καθεστώς. Πέρασε από δίκες και δοκιμασίες· μα τελικά απελευθερώθηκε...

Οκτώβρης '88

(Η συνέχεια στο επόμενο τεύχος)

Μέτρο τέχνης

Η τέχνη δε θέλει μονότονες και υπερβολικές εκδηλώσεις ψυχισμού, λόγια λόγια με γλυκερά αισθήματα, σαν το σπόρο που πέφτει σωρηδών σ' ένα μέρος χωραφιού. Λέξεις λέξεις παράταιρες και άταχτα ριγμένες στο χαρτί όπως «πλήνθου και κέραμοι ατάκτως ερριμένοι».

Τέχνη θα πει: μέτρο γλώσσας και ψυχής. Ψυχή και γλώσσα, μα και τεχνική. Δηλαδή, λέξεις διαλεχτές και ταιριαστές με ακρίβεια πάνω στο σωστότερο νόημα μιας πρότασης που νά 'ναι ζωντανή κι αληθινή, να πείθει και να γοητεύει. Προτάσεις μ' εκφραστική ψυχολογία, αναβαθμούς και μεταπτώσεις ηρώων· και με την ανάλογη ψυχοσύνθεση και νοοτροπία του καθενός. Η τέχνη του λόγου, θέλει μέτρο άριστο σε όλα· και προπάντων υποταγή σε κανόνες του κάθε είδους της.

Λάμπρος Μάλαμας

Κυκλοφόρησε:

Λάμπρου Μάλαμα

«ΛΑΟΣΟΦΙΚΑ
ΕΠΙΔΟΡΠΙΑ
ΑΝΕΚΔΟΤΑ»

Το 56ο βιβλίο του Συγγραφέα, με 220 πρωτότυπα, διδαχτικά και ξεκαρδιστικά ανέκδοτα, από τύπους της σύγχρονης ελληνικής ζωής.

Είναι μια εύθυμη Συλλογή, για γνήσια ψυχαγωγία, γι' αυθόρμητο γέλιο και ξενοιασιά, με μικρά κωμικά και σατιρικά αφηγήματα: Από το 1821, το 1940, την κοινωνική ζωή, από το βίο των ρασοφόρων, τον έρωτα και το γάμο και άλλα διάφορα πικάντικα.

Πωλείται στα κεντρικά βιβλιοπωλεία και στη διεύθυνση του Συγγραφέα: Ανεξαρτησίας 188, Γιάννινα 454.44, τηλέφωνο: 0651.22030.

Πεζογραφία

Μελέτες - Λοκίμια - Λιηγήματα - Λογογραφία - Ιστορία

Αισθητικοί προβληματισμοί

Η Α-ποιητική ποίηση

Του Ιάσωνα Ευαγγέλιου

«Αρχή σοφίας, ονομάτων επίσκεψις» είπε ο Επίκτητος. Γι' αυτό πριν ξεκινήσουμε μια συζήτηση, ας συμφωνήσουμε όλοι πως καταλαβαίνουμε τις λέξεις (και τις φράσεις) και το περιεχόμενο που βλέπουμε πως έχουν, σχετικά με το θέμα που θα πραγματευτούμε. Στην αρχαιοελληνική μα και στη νεοελληνική Γραμματεία συναντήσαμε άμεσα ή έμμεσα τους όρους «ποίηση», «ποιητής», «ποιητική» και ήρθαμε σ' επαφή με την ξεχωριστή πνευματική λειτουργία, που προσφέρει τη λεπτή αισθητική συγκίνηση στο δέκτη που θα μπορέσει να συντονιστεί μαζί της. Και χαρήκαμε συχνά για τη βαθύτατη τέρψη που μας χάρισε, για τους ορίζοντες που άνοιξε στην εσωτερικότητά μας και για τα ανθρωπιστικά μηνύματα που μας έφερε με τον δικό της πολυσήμαντο τρόπο και απ' τον δικό της δρόμο.

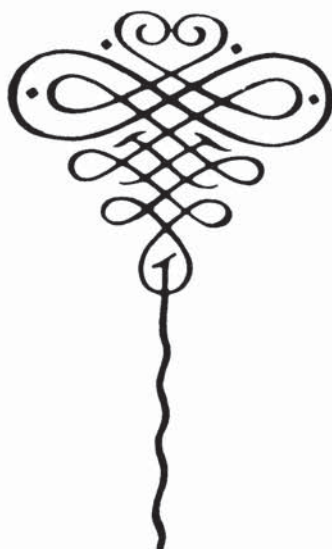
Έτσι, έχουμε αποκρισταλλώσει τη γνώμη μας αντικειμενικά — για την ποίηση και τους ποιητές. Κάπως μεταφορικά, θα μπορούσαμε να πούμε πως έχουμε συμφωνήσει όλοι από τα πριν, πως ο ποιητής πρέπει να 'ναι ένας κηπουρός εργατικός. Πολύ εργατικός. Να ξεδιαλέγει και να παίρνει τα ανακατεμένα λουλούδια απ' το πιο διαλεχτό του όνειρο και να τα φυτεύει χωριστά και με σύστημα σε σχήματα κι εκφράσεις του Ωραίου. Σήμερα όμως, έρχονται μερικοί και μας λένε, πως ποιητής είναι μονάχα αυτός που ονειρεύεται τεμπέλικα, και πως ποίηση είναι το ακατέργαστο υλικό του κάθε παρανοϊκού ονείρου! Πώς λοιπόν να συνεννοηθούμε μαζί τους αν δεν αλλάξουμε απ' την αρχή τους ορισμούς και τις συμφωνίες; Πώς να μη βλέπουμε τα ποιητικά τους «αριστουργήματα» σαν «αρρωστουρ-

γήματα», αφού ο λόγος τους αντί να είναι μια βολή είναι μια αποβολή της σκέψης; Και μάλιστα της σκέψης εκείνης που πρέπει να έχει όλο τον κραδασμό της συναισθηματικής φόρτισης. Η δημιουργία τους αντί να είναι ένα έργο τέχνης για το λαό (δημιουργία = δήμος + έργο) είναι ένας μονόλογος ακατανόητος απ' το λαό. Το βιβλίο τους είναι ένα κείμενο με ιερογλυφικά. Μα εμείς είδαμε και κύθαμε ν' αποκρυπτογραφήσουμε τα ιερογλυφικά και τώρα είναι τόση ανάγκη να ιερογλυφούμε τ' αποκρυπτογραφημένα:

Στο «Ημερολόγιό του» ο Τολστόϊ (στα 1896) γράφει: «Λέν μπορούμε να ποιήμε για ένα έργο τέχνης: «δεν το καταλάβατε ακόμα;». Αν δεν το καταλαβαίνουν, σημαίνει ότι το έργο τέχνης δεν είναι καλό, γιατί σκοπός του είναι να κάνει τα ακατανόητα νοητά. Το να υποστηρίξουμε πως ένα έργο τέχνης είναι καλό, αλλά δεν καταλαβαίνεται, είναι το ίδιο σαν να λέμε ότι ένα φαγητό είναι πολύ καλό, αλλά δεν τρώγεται. Ακόμα, ονομάζω άσχημη και κακή την τέχνη εκείνη που είναι προσιτή μόνο σε κάποιους «εκλεκτούς». «Οι ποιητές του ερμητισμού, ουραγοί μιας Σχολής σημαντικής, που έδωσε ό,τι είχε να δώσει και είναι πολύ υπεύθυνη για την απάθεια του αναγνωστικού κοινού απέναντι στην ποίηση, δεν μπορούν πια να κινήσουν το ενδιαφέρον μου. Απηύδωσα να προσπαθώ να λύνω αινίγματα αφού ξέρω πως θα ματαιοπονήσω. Τη σύνδεση των άφθονων λέξεων και εικόνων με την έννοια των συμβόλων τη γνωρίζουν μόνο οι πομποί... όταν τη γνωρίζουν υποκτινόμενοι ότι συχνά δεν συμβαίνει αυτό. Αλλά οι πομποί είναι δέσμιοι στη μίμηση ενός μοντερνισμού που δεν μπορεί να έχει διάρκεια» έγραφε η Ελ. Ουράνη (Καινούρια Εποχή, Χειμώνας 1961).

Η ολοκληρωτική αφαίρεση της ιδέας απ' το ποίημα, υπήρξε μια κρίση για την ποίηση όπως η αφαίρεση του αντικειμένου απ' τη ζωγραφική υπήρξε μια κρίση γι' αυτή. Οι ασύνδετες ριπές λέξεων και εικόνων που δεν πειθαρχούν σε κανένα

Πνευματικά διδάγματα

Το μεγαλείο
του ελληνικού
πολιτισμού(και η κατάρπτωση
των σημερινών
Ελλήνων)Του Καθηγητή Γιάννη
Ιωαννίδη-Φαληριώτη

Υπερβολικά υμνητική έκφραση μπορεί να φανεί σε κάποιους «προοδευτικούς» η λέξη «μεγαλείο» για τον πολιτισμό των προγόνων μας. Αλλά δεν είναι. Πρώτ' απ' όλα, γιατί δεν διατυπώθηκε από Έλληνες, αλλά, από ξένους. Και έπειτα, γιατί είναι μια αυταπόδεικτη και παγκοσμίως αναγνωρισμένη ΑΛΗΘΕΙΑ. Αν επιχειρούσα να γράψω έστω και λίγους από τους επαίνους και τους εκτασιασμούς που είπαν και έγραψαν τα μεγαλύτερα πνεύματα της Οικουμένης για τον (αρχαίο) ελληνικό πολιτισμό, θα μου χρειαζόνταν εκατοντάδες σελίδες. Θυμίζω απλώς ότι ο Γκαίτε ο κολοσσός της ευρωπαϊκής διανόησης έλεγε, (στis «Συνομιλίες με τον Έκκερμαν»), ότι:

«Όποιος έχει πραγματικά μεγάλη ψυχή, αισθάνεται από μόνος του, την ανάγκη να διαβάξει τους μεγάλους συγγραφείς των περασμένων αιώνων, που

τα έργα τους, επί αιώνες τώρα διατηρούν την ίδια αξία και την ίδια εκτίμηση. Να μελετάτε τον Σαίξπηρ, να μελετάτε το Μολιέρο, αλλά προ πάντων να μελετάτε τους Έλληνες και πάντα τους Έλληνες».

Και ο Σέλεϊ τονίζει ότι: σε καμιά άλλη περιοχή και σε καμιά άλλη εποχή «δεν αναπτύχθηκε τόση αρετή, τόση ομορφιά και τόση αγάπη της αλήθειας. Καμιά άλλη εποχή δεν άφησε τόσα μνημεία σφραγισμένα από την τελειότητα και την Ηθική. Η αθηναϊκή αγωγή ετοίμαζε ανθρώπους επαρκείς για τον εαυτό τους και για το σύνολο».

Δεν παραθέτω, για την ώρα, άλλους χαρακτηρισμούς για την άφθαρτη αξία και τη ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΩΦΕΛΙΜΟΤΗΤΑ του ελληνικού πολιτισμού. Έρχομαι στην κλεισμένη μέσα σε εισαγωγικά φράση

μου: «η κατάρπτωση των σημερινών Ελλήνων». Μπορεί και αυτή να χαρακτηριστεί ως υπερβολική, ή αυστηρή, ή άδικη. Και όμως δεν είναι. Και θα το αποδείξω σαφώς στη συνέχεια των συλλογισμών μου. Το να μιλάει κανείς σήμερα για «κατάρπτωση» του Λαού μας δείχνει ειλικρινή *Αγάπη* για τη φυλή μας, ενδιαφέρον για το Νεοελληνικό Πολιτισμό και ανησυχία για τους κινδύνους που μας απειλούν! Ακόμα θα τονίσω ότι, δεν είμαι ο μόνος ούτε ο πρώτος πνευματικός εργάτης που διακρίνει και δακτυλοδείχνει μια υποβάθμιση στο χαρακτήρα και τη νοοτροπία των Ελλήνων. Τολμώ όμως να πιστεύω ότι, είμαι ένας από τους πρώτους. Άλλοι πολύ ανώτεροι από μένα, (ενδεικτικά αναφέρω τον αλησμόνητο Δάσκαλο, τον Ευάγγελο Παπανούτσο και τον Ι. Μ. Παναγιωτόπουλο) έχουν έντονα υπογραμμίσει και κατακρίνει ορισμένα φαινόμενα της νεοελληνικής ζωής, όπως, τη σύγχυση μεταξύ εξυπνάδας και «καταφερτζηδισμού», την τάση αποφυγής της έντονης και σοβαρής ΜΟΡΦΩΣΗΣ και ΕΡΓΑΣΙΑΣ, και άλλα.

Ο σκοπός των άρθρων μου αυτών, είναι, να βοηθήσουν εκείνους που τα διαβάζουν. 1) Να συλλάβουν σε όλη της τη δραματικότητα την πνευματική, ιδεολογική και συναι-

συνειρμό και δεν κοιμίζουν καμιά συγκίνηση, δεν «πληρούν» ποτέ τις προδιαγραφές του ποιητικού λόγου, και πρόκειται οπωσδήποτε για μια «ποίηση» α-ποιητική.

Μ' όλα αυτά βέβαια, δεν επιχειρούμε να υποβαθμίσουμε τον ανανεωτικό ρόλο που έπαιξε ο υπερρεαλισμός, αλλά θέλου-

με να τονίσουμε πως η τέλεια εξοστράκιση του «έλλογου» και του «καλαισθητικού» στοιχείου από την ποίηση και η άρνηση της συμφιλίωσης της παράδοσιακής με τη νεότερη τεχνοτροπία (στα κείμενα των ποιητών μας) αποτελεί αμάρτημα κατά του Πνεύματος και της Τέχνης.

Νότες για
το περιβάλλον

Οι φυσικοί νόμοι και οι παραβιασμοί τους

(«Μέγιστη ύβρις»)

Του Βασίλη Ηερσεΐδη

Για εκατοντάδες χιλιάδες χρόνια, ο άνθρωπος ζούσε μέσα στο φυσικό περιβάλλον, εξαρτημένος απόλυτα απ' αυτό.

Ο άνθρωπος όμως, είχε το μοναδικό προνόμιο ν' αποκτήσει μια ξεχωριστή ιδιότητα τη «Νόηση». Χάρη σ' αυτή επινόησε τα πρώτα όπλα και τα εργαλεία, με τα οποία άρχισε

να επεμβαίνει απάνω στο φυσικό περιβάλλον και να το τροποποιεί, για να το προσαρμόζει στις ανάγκες του. Έτσι ανοίγει ο δρόμος της «Τεχνικής». Η τεχνική, που αρχίζει με το ξύλινο ρόκαλο και το πέτρινο χεροπέλεκκο, στη συνεχιζόμενη εξελικτική πορεία της, έφτασε να γίνει ατμός και ηλεκτρισμός, ατομική ενέργεια και διαστημόπλοιο! Με την τεχνολογική του αυτή ανάπτυξη ο άνθρωπος ανεξαρτοκοιείται όλο και περισσότερο από το φυσικό περιβάλλον. Ο άνθρωπος όλο και πληθύνεται σε αριθμό, όλο και δυναμώνει σε εξορυσιαστική δύναμη, ώσπου σήμερα να έχει απλωθεί σ' ολόκληρο τον πλανήτη και να κυριαρχεί

και σ' αυτές ακόμα τις φυσικά δυνάμεις. Ο γυμνός και ολιγάριθμος πρωτόγονος, που έτρεμε μπροστά στην καταιγίδα και στο ούρλιασμα των αγριμιών, τώρα έχει γίνει ο κυρίαρχος της γης, έτοιμος να επεχτείνει την κυριαρχία του και στο κοσμικό διάστημα. Σήμερα, είναι η φύση εκείνη που με τη σειρά της φοβάται τον άνθρωπο!

Με την τεχνική, ο άνθρωπος δημιούργησε σιγά σιγά ένα ολότελα τεχνικό περιβάλλον μέσα στο οποίο κλείστηκε και ζει, με μοναδική επιδίωξη την ικανοποίηση της πληθώρας των καινούριων τεχνητών αναγκών που δημιούργησε και που οι περισσότερες είναι άχρηστες και άλλες

σθηματική φτώχεια που κυριαρχεί, σ' ένα σημαντικό μέρος του λαού.

2) Σαν λογική συνέπεια αυτής της συνειδητοποίησης να επακολουθήσει ένα πλατύτατο λαϊκό ξύπνημα και ένας επίμονος - και επίπονος αγώνας, για να σταματήσει αυτό το ολέθριο βίθισμα στο τέλμα μιας πνευματικής αδιαφορίας και αδράνειας, και ταυτόχρονα να ΑΝΑΚΤΗΣΕΙ ο Λαός την υγεία του, το ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟ ΤΟΥ ΣΦΡΙΓΟΣ, τη γνήσια ελληνική του προσωπικότητα, τον ωραίο του χαρακτήρα και όλα εκείνα τα χαρίσματά του, που, μέχρι πριν λίγες δεκαετίες, του έδιναν τη δύναμη να στέκεται αξιοπρεπής και ισότιμος ανάμεσα στους άλλους λαούς. Στον αγώνα αυτόν, φυσικά, πρωτεύοντα ρόλο έχουν οι πραγματικώς πνευματικοί άν-

θρωποι, είτε μικρής είτε μεγάλης εμβέλειας. Εδώ όμως πρέπει να επισημάνω κάτι: Σήμερα η προσφορά των διανοοιμένων δεν επιτρέπεται (και δεν αξίζει), να είναι, όπως σε καλύτερους καιρούς, δασκαλιστική κενολογία, κομπώδης βερμπαλισμός, φλύαροι «ύμνοι» προς τους αθανάτους ημών προγόνους, και τα παρόμοια. Όχι, γιατί δεν είναι οι πρόγονοί μας άξιοι επαίνων και θαυμασμού. Αλλά, γιατί εκείνο που σήμερα έχει σημασία και ωφελιμότητα για κάθε άνθρωπο - και πολύ περισσότερο για τον Έλληνα - είναι η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ του ελληνικού πολιτισμού. Είναι κρίμα το ότι πολλοί Έλληνες δεν γνωρίζουν, δεν υποψιάζονται καν, τη ζωντάνια και την επικαιρότητα των Αρχαίων μας. Αλλά, από την άλλη μεριά, είναι ευτύχη-

μα και ανεκτίμητο δίδαγμα το γεγονός ότι, οι διαπρεπέστερες προσωπικότητες της εποχής μας, όπως ο Ρ. Λίβινγκστον, ο Τούνμπη, ο Κίττο, ο Α. Λέσκυ, ο Βίκο, ο Γουίλ Ντιούραν, ο Ζιελίνσκι, ο Μωροί (και αμέτρητοι άλλοι), διακηρύττουν ότι: «σήμερα περισσότερο από όσο σι άλλες εποχές, έχουμε ανάγκη να γνωρίσουμε τον ελληνικό πολιτισμό. Γιατ αυτή η γνωριμία, θα βοηθήσει ν' αντιμετωπίσουμε σωστά τα πιο κρίσιμα προβλήματα της εποχής μας».

Το πώς; Θα το αναπτύξουμε στο επόμενο άρθρο.

1. Βλ. Γιάννη Ιωαννίδη-Φαληριώτη «Τραγικές παρανοήσεις», «Ελ. πνεύμα» τεύχος 56.

Βλ. Γιάννη Ιωαννίδη-Φαληριώτη και: «Το βαθύτερο νόημα της «Αντιγόνης», τεύχος 35.

βλαβερές.

Έτσι ξεμακραίνει όλο και περισσότερο από τους φυσικούς όρους διαβίωσης, τους οποίους και περιφρονεί σαν κάτι το άχρηστο και το ασυμβίβαστο με την πρόοδο.

Στα σύγχρονα αναπτυσσόμενα βιομηχανικά κράτη, φύση και τεχνική συμπλέκονται κατά τέτοιο τρόπο, που κάνουν τους ανθρώπους σχεδόν να τις ταυτίζουν. Η καθημερινή και συνεχής τεχνολογική ανάπτυξη με τα επιτεύγματά της, δημιουργεί έναν άλλο κόσμο, σαν να ήταν φυσικός, μέσα στον οποίο και συντάσσεται ο σύγχρονος άνθρωπος. Μ' αυτή τη δεύτερη «φύση», που είναι έργο του, δένεται έτσι ο άνθρωπος, ώστε από κύριός της να γίνεται σκλάβος της.

Δεν είναι δυνατόν π.χ. να ζήσει χωρίς ηλεκτρικό ρεύμα, τηλέφωνο, ψυγείο κ.λπ. (Ακόμα δεν μπορεί να κάνει ούτε την ανάγκη του έξω από την τουαλέτα του!). Η πηγή της ζωής είναι μία: το περιβάλλον. Χωρίς αυτό δεν υπάρχει ζωή. Τώρα ο άνθρωπος νομίζει ότι μπορεί να ζήσει κι έξω από τη φύση. Η επαφή του μαζί της έχει ελαχιστοποιηθεί. Χωρίς επαφή με τη φύση είναι αδύνατο να γίνει σωστή αποτίμησή της.

Η τεχνολογία βγάζει τον άνθρωπο έξω από το φυσικό περιβάλλον του και στη συνέχεια το καταστρέφει κι αυτό.

Η παλαιά αρμονική ενότητα του ανθρώπου με τη φύση, τώρα εξαφανίζεται και στη θέση της μπαίνει ένας παρανοϊκός, ένας καταστροφικός ανταγωνισ-

μός. «Φύσει του ειδέναι ορέγεται άνθρωπος». Το αξίωμα αυτό του Αριστοτέλη έχει βαθιά βιολογική καταβολή. Ο άνθρωπος πάντα θα ερευνά, θα προσπαθεί να γνωρίζει και να κατακτά το γήινο και το κοσμικό σύμπαν. Το ν' αγνοήσει όμως τη φύση και τους νόμους της και να θελήσει να φορμάρει τη ζωή του μέσα σε τεχνητά καλούπια, ξεκόβοντάς την, από τις γενεσιουργές ρίζες της και καταστρέφοντάς την αστόχαστα, αυτό είναι βασική παρανόηση της διαλεχτικής πορείας της ζωής και θα έχει μοιραίες συνέπειες για το ανθρώπινο είδος.

Το ξαναλέμε και πρέπει συνεχώς να το επαναλαμβάνουμε: Ο άνθρωπος δεν είναι, παρά ένα δημιούργημα της Μεγάλης Μάνας Φύσης. Η γήινη φύση προϋπήρξε και θα εξακολουθεί να υπάρχει και δίχως την κακούργα παρουσία του. Ο άνθρωπος όμως, στην ηλίθια έπαρσή του, το αγνόησε αυτό κι έχει επιδοθεί σε μια ληστρική και καταστροφική δραστηριότητα πάνω στη φύση, έτσι που το γήινο περιβάλλον στο σύνολό του, να κινδυνεύει σήμερα από το τερατώδες αυτό γέννημά της, και μαζί να κινδυνεύει από αφανισμό κι ο ίδιος ο άνθρωπος. Ο μάγος, δεν μπορεί τώρα να κυριαρχήσει απάνω στις φοβερές δυνάμεις που δημιούργησε! Η ιλιγγιώδης τεχνολογική ανάπτυξη έχει ξεφύγει από τον προορισμό της και τώρα στρέφεται ενάντια στο δημιουργό της! Η φύση, η κατακτημένη, κατέχει τον άκριτο κατακτητή και θα τον τι-

μωρήσει σκληρά. Ο ξιπασμένος σύγχρονος τεχνοκράτουμένος άνθρωπος, αγνόησε το σοφό αξίωμα του φιλόσοφου Βάκωνα: «Δεν κυριαρχούμε στη φύση, παρά μόνο γνωρίζοντας τους νόμους της και πειθαρχώντας σ' αυτούς».

Οι αρχαίοι Έλληνες, πίστευαν ακλόνητα σε μια ανώτερη Τάξη που διέπει το σύμπαν και την κοινωνική ζωή των ανθρώπων. Η τάξη αυτή μορφοποιείται στην υπέρτατη θεότητα Ανάγκη, που στέκει απάνω κι από τους θεούς. (Ανάγκα, και θεοί πείθονται).

Ο γνωστικός άνθρωπος λοιπόν, πρέπει να σέβεται και να υπακούει τους ηθικούς νόμους κι από κοινωνική άποψη, να ρυθμίζει την ατομική του ζωή σύμφωνα με τα ηθικά αξιώματα «γνώθι σ' αυτόν», «μη δέν άγαν», και να πράττει με σωφροσύνη, με μετριοφροσύνη και σεμνότητα.

Όταν τώρα ένα άτομο, ή μια κοινωνία, κινούμενο από αφροσύνη, ή αλαζονική έπαρση, υπερβεί τα καθιερωμένα όρια, περιφρονήσει τους υπέρτατους αυτούς κοινωνικούς νόμους και σταθεί προκλητικά απέναντι στην καθιερωμένη φυσική ή κοινωνική τάξη, τότε διαπράττει «ΥΒΡΙΝ» δηλαδή περιφρόνηση, εξύβριση στην υπέρτατη αυτή δύναμη, με αναπόφευχτη συνέπεια την τιμωρία του, τη ΝΕΜΕΣΗ όπως την ονόμαζαν.

Τα ομηρικά ποιήματα, η μυθολογία, οι αρχαίοι τραγικοί, αναφέρουν πάμπολλα παραδείγματα ύβρεων και τις συνακόλουθες τιμωρίες. Ένα παράδειγμα: Η Νιόβη περηφανευόμενη για το ότι είχε επτά γιούς κι επτά θυγατέρες, εκφράστηκε πε-

Διήγημα από την Κύπρο

Το τραγούδι του ανέμου

Ανδρέα Ονουφρίου

(Α' Βραβείο Συνδέσμου Φίλων Ελλάς Κύπρου)

Θα υπογράψεις κυρά:

Μέσα στα μάτια του σάλεινε μια ύαινα. Η γυναίκα τον κοιτάζε με τραβηγμένα τα χείλη χωρίς να σαλέψει από τη θέση της. Με την άκρη του ματιού της κοιτάζε έξω από το παραθύρι. Το χωράφι απλωνόταν ως πέρα μακριά με τα στάχια χρυσωμένα, έτοιμα για το θερισμό. Ο αγέρας έφερε ίσα, μέσα στην ψυχή της το μυστικό του τραγούδι· το τραγούδι του κόπου της. Τούτο δώ το χωράφι τ' οργωσε και τό 'σπειρε μοναχή της, δουλειό-

ντας από το χάραμα ίσαμε το βράδι. Της είχαν αρπάξει τα βόδια, κι αυτή ζώστηκε τ' άρωτρο και τ' όργωσε χωρίς να κλαφτεί κανενός.

Η ερώτηση αντήχησε ξανά μέσα στη σχεδόν αποημιωμένη κάμαρα. Επιταχτική, σκληρή και γεμάτη αναίδεια, μιά αναίδεια ισχύος. Πάνω από το χωριό, είχε πέσει η νύχτα. Δεκατέσσερα τώρα χρόνια, ίδια ταφόκετρα. Σα νά 'ταν δεκατέσσερις ολάκεροι αιώνες, αφέγγαροι πικροί κι ασάλευτοι. Ο καταχτητής με το μαχαίρι και τη φωτιά· και οι νικημένοι, λεία, ανίσχυρη κι απόκληρη.

Η γυναίκα δεν απάντησε. Βυθισμένη στη σιωπή της έμοιαζε να μην καταλαβαίνει τι τη ρωτούσαν... Μεσόκοπη, μα όμορφη ακόμα, πρόωρα τσακισμένη, τυληγμένη στα μαύρα που τη γερνοίσαν περισσότερο, δε σάλεινε τα χείλη ν' απο-

ριφρονητικά για τη Λητώ, που είχε μόνον ένα γιό—τον Απόλλωνα και μια θυγατέρα— την Άρτεμη. Η νέμεση επήλθε σκληρή. Θανατώθηκαν όλα τα παιδιά της.

Ο σύγχρονος τεχνοκρατούμενος άνθρωπος όμως, στην αλαζονική του έπαρση, που φτάνει στα όρια της παράκρουσης, αγνόησε και περιφρόνησε τη φυσική και την κοινωνική τάξη κ' υπερέβη κάθε επιτρεπτό όριο ανθρωπίνης δραστηριότητας, τόσο απέναντι στη Φύση, όσο κι απέναντι στο κοινωνικό του σύνολο. «Παίζει εν ού παικτοίς»...

Αυτό είναι το μεγάλο ξεστράτισμα, από το δρόμο που η Μεγάλη Μάνα Φύση έχει ορίσει για τον άνθρωπο.

Αυτή είναι η μέγιστη «ΥΒΡΙΣ» που έχει διαπράξει ο άνθρωπος, με τη μορφή της άκριτης κ' απεριόριστης «ανάπτυξης».

Μεγάλη η ΥΒΡΙΣ, μεγάλη κ' η τιμωρία που αδυσώπητη ακολουθεί. Και μη

νομιστεί ότι είμαστε δεισιδαίμονες ή καταστροφολόγοι. Η τιμωρία της τιμωρού Φύσης έχει κιόλας πέσει βαριά πάνω μας. Τα πρώτιστα στοιχεία της ζωής: ο αέρας και το νερό είναι μολυσμένα σ' επικίνδυνο βαθμό. Οι ποταμοί, οι λίμνες, οι θάλασσες είναι μολυσμένες. Το έδαφος δηλητηριασμένο από τα χημικά λιπάσματα και τα φυτοφάρμακα. Όλες οι τροφές, ζωικές και φυτικές είναι επικίνδυνα αλλοιωμένες. Τα δάση, οι πνεύμονες της γης, κοντεύουν ν' αφανιστούν, με συνέπεια να μην έχουμε οξυγόνο, ν' αποκλύνεται το έδαφος και να γίνεται άγονο. Η πυρηνική ενέργεια είναι διάχυτη σ' όλο τον πλανήτη, ενώ τα πυρηνικά αποθέματα είναι τόσα, ώστε μπορούν όχι μόνο ν' αφανίσουν κάθε ζωή, αλλά ν' ανατινάξουν κι' αυτόν τον πλανήτη.

Από κοινωνική άποψη: Οι αρρώστιες πληθαίνουν και γίνονται όλο και φοβερότερες. Ένας συνεχής βιολογικός εκφυλισμός α-

πειλεί την «πολιτισμένη» ανθρωπότητα. Ο εξοντωτικός ανταγωνισμός, το μίσος και η εχθρότητα, η διαρκής νευροψυχική υπέρταση και το καθολικό, μόνιμο άγχος, είναι το ψυχολογικό κλίμα της εποχής· και η αυξανόμενη βία είναι το κυριότερο γνώρισμά της. Όλες οι ηθικές αξίες έχουν ποδοκατηθεί κι ο άνθρωπος έχει καταντήσει ένα εγωιστικό έκτρωμα, με μοναδικό ιδανικό κέρδος κι επιδίωξη τις κολύμορφες υλικές απολαύσεις.

Αυτή είναι η νέμεση—τιμωρία για τη μέγιστη ύβρη— που έχει διαπράξει ο τεχνοκρατούμενος άνθρωπος. Και είναι καιρός να το κατανοήσουμε αυτό και ν' αντιδράσουμε με όλα τα μέσα, πριν να είναι πολύ αργά...

Μόνος δρόμος κι ελπίδα μας, είναι η διαφώτιση και προπάντων η μαζική, η οργανωμένη κι επίμονη δράση μέσα στ' αναπτυσσόμενα οικολογικά κινήματα.

κριθεί. Ο πόνος την έκανε ν' αδιαφορεί, θαρρείς, για όλα. Σα νά 'χε γευτεί το ποτήρι της χολής ίσαμε τον πάτο και τώρα δε σκοτιζότανε για κάποια παραπανίσια σταγόνα.

Αυτό ήταν που νευρίαζε τους άλλους. Τα μελαψά τους πρόσωπα, αγρίεψαν από 'οργή. Η ύαινα μέσα στα μάτια τους σάλευε ανυπόμονα. Οι άλλοι εγκλωβισμένοι είχαν υπογράψει χωρίς πολλές κουβέντες κι αυτή εδώ, μια γυναικούλα κακομοιριασμένη, τσακισμένη από τη μανία της θύελλας, να στήνει πόδι, να μη λέει να τα βάλει κάτω, να υπογράψει και να φύγει για τη λεύτερη περιοχή, εκεί όπου έκαναν κουμάντο οι δικοί της.

Από τ' ανοιχτό παράθυρο, ο αγέρας κουβαλούσε ολόένα τους μυστικούς ψιθύρους. Η γυναίκα τους άκουγε και είχε παραδοθεί στην κρυφή τους επικοινωνία. Ήταν ήρεμη η ψυχή της. Η βία ολόρθη μπροστά της, γυμνή, πρωτόγονη, άπληστη, μα δεν την τάραζε. Δεν είχε να της προτάξει τίποτα εξόν από τούτη την τυραννισμένη ψυχή της. Μα τούτη η ψυχή είχε διέλθει «δια πυρός και ύδατος» εξ απαλών ονύχων. Κι άλλες φορές η βία είχε σταθεί κατάντικρύ της, για ν' αναμετρηθεί μαζί της. Κι αυτή δεν είχε ν' αντιπαραθέσει παρά μονάχα, την περηφάνεια της και τίποτ' άλλο. Πριν από τριάντα χρόνια! Τότε που μόλις ξεπουμπούκιαζε, τότες που έβγαζε ανθούς και κλώνια κι άνοιγε τα παραθύρια της ψυχής της να μπούνε μέσα τ' αρώματα της άνοιξης.

Δεν είχε καλά, καλά, παρατήσει τις κούκλες της όταν το σπίτι γέμιζ' εγγλέζους φαντάρους. Ήταν και τότε δύσκολοι καιροί. Παιδούλα αυτή, δεν πολυκάτεχε για το τι γινότανε γύρω της. Οι άνθρωποι μιλούσαν σιγανά, η νύχτα γέμιζε σκιές και θορύβους που δεν τους καταλάβαινε. Οι μεγάλοι μιλούσαν γι' αγώνα και λευτεριά. Αυτή, κάθε που η θύελλα τύλιγε το σπίτι, έσφιγγε στο στήθος της την πάνινη κούκλα και κουκούβιζε στη γωνιά της αμίλητη.

Ο κύρης κι ο μεγάλος της αδελφός, ήταν ο κόσμος που της έδινε σιγουριά. Μαζί τους δεν την τρόμαζαν τα βαριά βήματα των στρατιωτών έξω απ' το σπίτι. Ούτε το σκοτάδι, ούτε το μυστήριο που 'νιωθε να πλανιέται πάνω από ανθρώπους και πράγματα. Το χάδι του πατέρα μαλά-

κωνε τη φουρτούνα της καρδούλας της κι ο φόβος κούρνιαζε, ξάσπριζε και διαλυόταν σαν την πρωινή ομίχλη.

Τους άκουγε να κρυφομουρμουρίζουν οι δυό τους, μα δεν καταλάβαινε τι έλεγαν. Από ένστιχτο μονάχα ένιωθε πως τούτοι οι δυό αγαπημένοι άνθρωποι κάτι κρύβανε, κάτι έφτιαχναν, κάποιο επικίνδυνο παιχνίδι έπαιζαν, που σημάδευε το ριζικό τους, ίσως και το δικό της.

Τη μητέρα της, συχνά πυκνά, την είχε δει να κλαίει σιγανά, όταν αυτοί οι δυό λείπανε από το σπίτι για μέρες. Αυτή καθόταν στη γωνιά, σφίγγοντας στο στήθος την πάνινη κουκλίτσα της, κι έλεγε από μέσα της προσευχές, να τους έχει καλά ο Θεός εκεί που βρίσκονταν. Δε ρωτούσε ποτέ τίποτα: ήταν σίγουρη, πέρα για πέρα, πως κ' οι δυό τους έκαναν κάτι καλό, κάτι που έπρεπε να γίνει κι αυτό την ανακούφιζε.

Εκείνο το βράδυ η μπόρα μαστίγωνε το σπίτι από ώρα. Την ξύπνησαν τα μπουμπουνητά. Το άχρωμο εκείνο φως των αστραπών που γλιστρούσε μέσα απ' τα παραθυρόφυλλα, την τρόμαξε. Σηκώθηκε απ' το κρεβάτι της να πάει στο δωμάτιο της μητέρας. Τους είδε και στάθηκε στη γωνιά ασάλευτη. Ο πατέρας, ο αδελφός της και δυό άλλοι ξένοι. Κρατούσανε χαρτιά και όπλα και πράγματα άγνωστα, σχήματα που δεν ήξερε να καθορίσει, πράγματα που δε γνώριζε να ονομάσει. Ένιωσε να τη σφίγγει ο φόβος. Ο κίνδυνος, απρόσωπος και σκοτεινός, έκανε τα ποδαράκια της να πετρώσουν.

Μπεμπέκα, άκουσε τη φωνή του πατέρα της μαλακή, γλυκειά κι έκπληκτη.

Τυλίχτηκε πάνω του τρέμοντας χωρίς να πει λέξη.

Αγαπούλα, της ψιθύρισε στ' αυτί γλυκά, γλυκά. Ποτέ να μην πεις σε κανένα γι' αυτά που είδες! Έτσι γλυκό μου κοριτσάκι; Ξέρεις για τι 'ναι όλα τούτα; Για την Κύπρο μας! Την αγαπάς την Κύπρο μας; Το ξέρω ότι την αγαπάς. Για τούτη είναι όλ' αυτά. Για να μπορείς να παίζεις αύριο στην αυλή χωρίς να σε τρομάζουν οι στρατιώτες, έτσι;

Εκείνη έφερε τα χέρια της στο σβέρκο του και τον φίλησε στο μάγουλο. Ήταν σαν να του έδινε τον όρκο της. Πολλές φορές ίσαμε τώρα στα παραμύθια και στις διήγησες που της έλεγαν στο σπίτι, της ιστορούσανε τα πικροβάσανα της μι-

κρής της πατρίδας. Της έλεγαν για τα φουσατά που την κούρσεψαν, τις αλυσίδες που της φόρεσαν και που ήτανε τόσο βαριές που δεν μπορούσε μήτε ν' ανασά-νει.

Φανταζόταν την Κύπρο μικρό κοριτσάκι που τό 'κλειναν στη φυλακή και το τυραννούσαν ολοχρονίς και την έπιαναν τα κλάματα. Και τώρα που ο κύρης της, ο αδελφός της και οι άλλοι βάλανε σκοπό να την ελευθερώσουνε, τον όρκο της, τίποτα δεν ήτανε μπορετό, να την κάνει να τον ποδοπατήσει.

Η σκέψη πως κρατούσε κι αυτή ένα μυστικό, την έκανε να νιώθει σα μεγάλη. Ήταν η πόρτα διπλοκλειδωμένη που ξένο δε θ' άφηνε να τη διαβεί μ' όση κι αν είχε δύναμη.

Τη μέρα που το σκίτι γέμισε από εγγλέζους φαντάρους, ένιωσε τον κίνδυνο να βγάξει νύχια, να γρατσουνά την πόρτα της ψυχής της. Ο φόβος γλίστρησε φαρμακερός μες στην καρδιά της, έσφιξε με δύναμη την πάνινη κουκλίτσα στο στήθος της. Οι άντρες λείπανε από τό σκίτι αυτή και η μάνα της έπρεπε να τα βαστάξουνε όλα. Όταν τα μοχθηρά εκείνα βλέμματα στάθηκαν απάνω της όλο απειλή, τα χείλη της σφίχτηκαν κεισματικά και συγκράτησαν την κραιγή της.

Μέσα από την ολάνοιχτη πόρτα, ο αγέρας σα να της έφερνε κάποιο κρυφό μήνυμα. Ήταν η φωνή του πατέρα της, το γλυκό μουρμουρητό στ' αυτί της εκείνο το βράδυ. Εκείνο το στάλαγμα της εμπιστοσύνης και της αφοσίωσης. Το όπλο της ενάντια στη βία που στεκόταν ανάλγητη μπροστά της, έξω από την πόρτα της ψυχής της. Εκείνο το μυστικό που έκλεινε μέσα της, εκείνο που γύρευαν αυτοί εδώ οι πάνοπλοι στρατιώτες, το κάτεχε αυτή και τη μεγάλωνε, την απήλωνε πάνω στα χώματα, πάνω από τη βία και το μαχαίρι. Εκείνη η αξεκαθάριστη περηφάνια που γλίστρησε μέσα της, εκείνη η βεβαιότητα πως τούτη δω, ένα πλασματάκι, γινόταν άξαφνα πιό ισχυρή, από τούτα τα τουφέκια και τα σκληρά τα βλέμματα, της καταλάγιασε το φόβο, τη στήριξε, σα δέντρο που μπορετό να το σαλέψει η mania τ' ανέμου από τα χώματά του δεν είναι.

— Γουέλ μαι ντιαρ λιτλ ουάν;

Ο στρατιώτης έσκυψε πάνω της, είδε τα μάτια του ν' αστράφτουν ερευνητικά,

να πασκίζουν να μπουνε ίσια μέσα της, ν' ανοίξουνε τη μυστική της πόρτα.

— Θα μου πεις, δεν είναι; Εμένα θα μου πεις τι ξέρεις κι εγώ θα σου χαρίσω μια κούκλα αληθινή, και σοκολάτες και χίλια δυό...

Δεν τ' αποκρίθηκε. Τον κοίταζε βουβά, ασάλευτα, με κείσμα κι έσφιξε το στόμα της. Τα μάτια εκείνου άλλαξαν χρώμα. Σκοτεινίασαν. Είδε, για πρώτη φορά, το θηρίο που σάλειε μέσα τους. Φοβήθηκε. Έκλεισε τα μάτια της να μη τον βλέπει. Ο στρατιώτης βλαστήμησε.

— Αν δε μου πεις, θα σας τινάζουμε το σκίτι στον αέρα.

Η μητέρα έβαλε τις φωνές, έκλαιγε παρακαλώντας κάποιο έλεος, μα αυτή δε σάλεψε μήτε τα χείλη. Ένα βίαιο χέρι της άρπαξε την πάνινη κούκλα της, την έριξε χάμω και την ξεσκίσανε. Πόνεσε πολύ, ίδια κι όμοια όπως πόνανε η Κύπρος που της φόρτωναν τα σίδερα και την πετούσανε στη φυλακή, κατά πως της έλεγε ο πατέρας. Σα να 'φτασαν στ' αυτιά της οι οίμωγές της. Όχι! Δε θ' άνοιγε το στόμα σ' αυτούς εδώ τους ανθρώπους. Η βία δεν ήταν δυνατό να τα μπορέι όλα! Οι καρδιές των ανθρώπων έχουν το δικό τους μυστικό δρόμο...

Το σκίτι τινάχτηκε στον αέρα. Η μεμπέκα μεγάλωσε, η μέρα ξημέρωσε πάνω από τούτη τη φλοιίδα της γης. Οι πληγές πήραν να κλείνουν. Καινούριες μέρες, άλλοι καιροί πήραν απάνω τους τη ζωή, ήρθε το τραγούδι κι ο άκρατος οίνος να μερέψουν τους κρυφούς καημούς.

Η μεμπέκα μέστωσε, έγινε γυναίκα, έριξε ίσκιο. Η ζωή την περίμενε. Έπρεπε να την κερδίσει, να βρει τους καινούριους δρόμους, να γευτεί τους νέους αγώνες, αυτούς που γλυκαίνουν το ψαμί, που χαράζουν το χαμόγελο στο πρόσωπο του ανθρώπου. Παντρεύτηκε, έκανε παιδιά και τους έλεγε με τη σειρά της παραμύθια που της δίδαξε η ζωή. Παραμύθια για την ειρήνη που ομορφαίνει τον άνθρωπο, που κάνει τον ήλιο να χαράζει για όλο τον κόσμο, που κάνει τη ζωή τραγούδι γιορτινό και ήμερο.

Μια μέρα όμως, θεριά και άνθρωποι έγιναν ένα. Η ζωή έπεσε στο βουρκονέρι, η ειρήνη σφάχτηκε αλύπητα από χέρι αδελφικό που 'ναι πιό άκονο απ' το ξένο, κι ο ήλιος μαύρισε και σκότισε κι έπεσε η νύχτα πάνω απ' την άμοιρη τούτη γης.

Θηρία και άνθρωποι κι αυτή ανάμεσά τους. Η βία ξανά και ξανά να παλεύει με την ανθρωπιά, την αξία και την υπόσταση του ανθρώπου.

Μπήκαν στο σπίτι φαντάροι, οχτροί που μίλαγαν την ίδια γλώσσα μ' αυτή, μα που τους χώριζε η άβυσσος, το σκοτός που σπέρνει ο φασισμός. Έπιασαν τον άντρα της, της ρήμαξαν το σπιτικό και στάθηκαν μπροστά της με μάτια γυάλινα από μίσος και έχθρητα. Είδε τότε ξανά το θηρίο να πεταρίζει μέσα στα μάτια τους, ένα θηρίο πεινασμένο, ανήμερο, χυδαίο όπως την οχιά, όπως τη βία που φτιάνει τους ανθρώπους λύκους.

— Εμείς είμαστε πια η Αρχή, της είπαν. Θα υπογράψεις μια δήλωση και όλα θα ξαναγίνουν όπως ήταν. Μια δήλωση υποταγής στη νέα τάξη.

Τους κοίταξε ανέκφραστα. Δεν μπορούσε ούτε να τους λυπηθεί. Ένωσε μέσα της εκείνη την περηφάνια που χλιμίντριζε σαν άλογο φτερωμένο που κουβαλούσε απάνω του την ανθρωπιά της. Τούτη την περηφάνια της, ήθελε να ισοπεδώσει η βία, να τη ρίξει στο βούρκο της υποτέλειας, να της γκρεμίσει όλα όσα άξιζε να ζήσει, να της χαρακώσει την παρθενικότητα της πίστης στο ανθρώπινο είδος.

Έμεινε όρθια. Πόνεσε, έκλαψε, μα έμεινε όρθια και αμόλυνη. Της πήραν τον άντρα, το σπίτι της ορφάνεψε. Όλη η πατρίδα ορφάνεψε όταν άνοιξαν την κερκόπορτα. Λεφούσι ο εχθρός χύθηκε στην ανυπεράσπιστη γη της. Όλα έγιναν στάχτη μέσα σε λίγες ώρες. Η ζωή, οι άνθρωποι, το βιός, όλα πέρασαν απ' το σπαθί του κατακτητή. Και μόνο η καρδιά έμεινε ανέγγιχτη να πονάει στις θύμησες, στα πεθαμένα όνειρα, στο χτες που το κατόπιε η νύχτα και στο αύριο που δέλεει να ξημερώσει.

Δεκατέσσερα χρόνια έμεινε εγκλωβισμένη στα χώματα της· εκεί που θάφτηκαν αυτοί που της χάρισαν τη ζωή, εκεί που καρδίοχτύπησε για πρώτη φορά στου έρωτα το κάλεσμα, εκεί που γέννησε τα παιδιά της. Εκεί που ο σύντροφός της είναι να γυρίσει. Δεκατέσσερα χρόνια τον περιμένει, δεκατέσσερις βαριές ταφόπετρες στην πόρτα της απαντοχής...

Ο τούρκος φαντάρος, με τα σπυσμένα του ελληνικά επιμένει. Να υπογράψει για να φύγει για το Νότο, κοντά στους δικούς της, εκεί όπου ο ήλιος βγαίνει ε-

λεύθερα να σεργιανίσει στα όνειρα των ανθρώπων. Της ζητά να του παραδώσει αυτά που δεν μπορεί να της πάρει. Αυτά που άξιζε να τα ζήσει μ' όση πίκρα κι αν ήταν το τίμημα πού 'δωσε ίσαμε τώρα.

Ο φαντάρος όμως, δεν ακούει το κρυφό τραγούδι του αγέρα. Ο ψίθυρος από τα χρυσωμένα στάχυα δε φτάνει στ' αυτιά του. Τούτος ο ψίθυρος είναι μονάχα για την καρδιά. Η βία δεν έχει καρδιά, δεν έχει ψυχή, δεν έχει πόρτα να τη χτυπήσει ανθρώπινο χέρι, για το κάλεσμα της καινούριας μέρας...

Περιγραφικές πανοραμικές σημειώσεις

Ανοιξιάρτικη καταιγίδα

Του Πάνου Ι. Παναγούλια

Πρώτες μέρες του Μάη, δειλινό, πριν από πολλά χρόνια. Τοπίο άγριο, τραχύ. Πλαγιά κατηγορητική με πολλά λακκούλια ακουμπισμένα σε ξεροπεζούλες. Στις άκρες τους πού και πού πλατάνια, πουρνάρια, γκορτσιές. Από τη μέση και κάτω λογγότοπος κι ανάμεσα στα δέντρα κήποι μ' ελιές, συκιές, καστανιές και κληματαριές σκαρφαλωμένες στα κλαριά. Ψηλά το βουνό, κάστρο πετρωτό με γκρεμούς απάτητους. Πέρα και γύρω υψώνουν το ανάστημά τους θαμνοσκέπαστα χωματόβουνα, κομμένα από μικρές και μεγάλες χαράδρες.

Ακούσιои θεατές της υπέροχης σκηνοθεσίας και των δρώντων της φύσης, δυό νέα παιδιά (αδελφή και αδελφός).

Ο ουρανός μολυβένιος, φορτωμένος σύννεφα στέκει απειλητικός, έτοιμος ν' ανοίξει όλους τους κρουνοί του... Προμηνύεται μπόρα...

Στην παράξενη ηρεμία, κάποια στιγμιότυπα ποικίλουν τον πίνακα του χώρου: Μια συντροφιά κοράκια πετάνε σε χαμηλό ύψος και τραβάνε κατά το νοτιά. Στο ανατολικό ψήλωμα ένας τσοπάνος σαλαγάει τα πρόβατά του και τ' αναγκάζει να μπουν στην κοντινή λόντζα. Και μια απίθανη παρουσία που ξαφνιάζει: μια αλεπού με σβέλτο τρέξιμο βιάζεται να κρυφτεί στις τρύπες των βράχων. Τα πουλάκια πετάνε από ένα μέρος σ' άλλο, τρομαγμένα από τη φοβέρα τ' ουρανού...

Και σε μια στιγμή αρχίζουν τρανταχτά μπουμπουνητά και μια πύρινη γραμμή σκίζει τον αιθέρα· σχεδόν αμέσως ακολουθεί πρωτόφαντος κρότος... Απαισίος τριγμός κι εκρηκτικό αναφλόγισμα ξεσπάει στο μοναχικό κυπαρίσσι τ' αντικρινού αντερείσματος. Το περιήφανο τεφारीκι, σωριάζεται θρύμματα λες και το ροκάνισε «εν ριπή οφθαλμού» παλαιοντολογικό αδούρο τέρας.

Φλόγινα φίδια οι αστραπές διαδέχονται την πρώτη —μ' ελάχιστα κενά— σε διάφορα σημεία της εξοχής. Καθώς τρέχουν με ασύλληπτη γρηγοράδα, δεν αφήνουν ούτε μια θερμή πνοή στο πέρασμά τους.

Ποιός άραγε παντοδύναμος θεός εκτοξείει την οργή του πάνω στη γη;

Οι πανάρχαιοι πρόγονοί μας τον ονομάτισαν Δία κοσμοσειστή.

Αυτός με τους κεραυνούς του, τεχνουργημένους από τον Ήφαιστο στα υδόμενα εργαστήριά του, συγκλονίζει το Σίμπαν και γεμίζει τρόμο όλα τα κλάσματα. Οι κεραυνοί, πιρακτωμένες, οβίδες του ουράνιου θόλου, καίνε δέντρα, θανατώνουν ζώα, σκοτώνουν ανθρώπους.

Σύγκαιρα με τ' αστραπόβροντα ξεσπάει ραγδαία βροχή. Μια γριούλα με το γάιδαρό της φορτωμένον ξύλα και ταγάρια, βιαστική, ζητάει καταφύγιο κάτω από γυρτό βράχο σιμά στο δρόμο. Δύο καλικάρακια ως 12-13 χρονών, οδηγώντας δύο κατσίκες το καθένα, κηλαλάνε προς το καλύβι που είναι χαμηλά στην κλείρα. Τ' αγρίμια φοβισμένα από το θημό της κακοκαιρίας έτρεξαν να κρυφτούν, όπου τρέπα, όπου σκεπή...

Βρέχει... βρέχει ασταμάτητα πολλή ώρα. Άκειρες χοντρές στάλες μυριάδες μυριάδων ρειστές μπαλίστσες δέρνουν με μανία το κορμί της γης «Τύκλωσε» γίρω και δε βλέπεις παρά λίγα μέτρα μακριά. Πάνε και τα βουνά και τα κλαριά, χάθηκαν από τα μάτια μας... Χαλάει ο κόσμος!

Είναι τόσοσ ο ορμημαγδός, οι κρότοι και το κολιθόρριβο κλατάγημα της βροχής, ώστε χάνεται κάθε άλλος ήχος. Δεν ακούεται καλά-καλά ούτε κι ο γδούκος του σγκόλιθου που ξεκολλημένος από το βουνό καταρακιδάει ασπένδιστος κηδώντας τις πεζούλες.

Σε λίγα λεπτά η βροχή σχηματίζει ριάκια, όπου παραμικρή χαρακιά του εδάφους, και τρέχουν ορμητικά και φοισκώνουν τους χειμάρρους και πλημμυρίζουν τα ρέματα.

Δεν αγροικάζ τίποτ' άλλο από το ρόχθο του νερού, που δυναμώνει κυρίαρχο το βούισμα της νεροποντής, και από τον πάταγο του υγρού στοιχείου, καθώς πέφτει από τους καταρράχτες.

Το νερό κυτεβαίνοντας ακράτητο, σέρνει μαζί του ξερά χόρτα, φρόκαλα, χώματα, ξύλα, κοίτσουρα, λιθάρια.

Ο ανιπεράσπιστος που αφήφισε την απειλή της καταϊγίδας γίνεται μούσκεμα. Η μόρα, τον περονιάζει και σπείδει μάταια να φυλαχτεί σε πέτρα, σε σπηλιά, σε δέντρο, ώσπου να καλμάρει η θεομηνία, ν' ανοίξει ο καιρός...

Μα μετά την καταϊγίδα, που κράτησε κάποι μιά ώρα, βγήκε πάλι αστραφτερός ο ανοιξιάτικος ήλιος. Τα δέντρα ορθώνουν περήφανα τις σιλουέτες τους. Τα φύλλα λουσμένα από τη βροχή γυαλίζουν στιλπνά σχήματα. Τ' αγριολούλοιδα προβάλλουν τα κεφαλάκια τους πο-

λύχρωμα σήματα ανάμεσα στη χλόη... Γύρω, παντού γαλήνη, ει-δία.

Τα κοιλιά που κινήγησε η χασοκαιριά πετάνε πάλι χαρούμενα. Ο κόσυβας αράθιμος σφυρίζει και πάλι μέσα στα κλαριά του λόγγου. Η κλάση απλώνεται ευτυχισμένη. Η ψυχή παραδίνεται σε μια ευφορία ανείπωτη.

Μα μέσα στην παραδείσια χάρη, ξεχωρίζει μια θλιμμένη παραφωνία. Στο διπλανό χαντάκι, κείτεται σωριασμένος ένας κοφφαλισμένος γερο-κλάτανος. Η ριπή παρασέρνοντας το χώμα του ξερίζωσε και τις τελευταίες νεκρές ρίζες που τον κρατούσαν όρθιο...

Ένα έργο του ζωγράφου Ανδρέα Ρηγό-κουλού

Κάθε λόγος που βγαίνει από ψυχή, φτάνει ως την πιο κοριφαία τελειώσή του.

Φον Κλάσιζεβιτς

Το νερό καθαρίζει τα πράγματα, η μελέτη το μυαλό.

Μ. Γκόρκι

Για ν' αυξάνουμε τη διάρκεια της ζωής, αποφασιστική σημασία έχει η ενεργός συμμετοχή μας στη ζωή.

Σοβιετικοί γεροντολόγοι

Για να είσαι ευτυχισμένος, η γνώμη μου είναι ότι, πρέπει να σ' ενδιαφέρει η ζωή: να ξέρεις να κάνεις κουμάντο του εαυτού σου και του ελεύθερου χρόνου σου.

Η ηλικία είναι έννοια σχετική. Τα γεράματα είναι καλά όταν τα ζεις ενεργά και δραστήρια.
Σοκολώφ

Και τί μπορεί νά 'ναι καλύτερο από τα γεράματα;

Κικέρων

Πεζοί ρυθμοί

Τα λησμονημένα παιδιά της ποίησής μου

Του Γιώργου Παπαστάμου

«Γναφείω οδός ευθεία και σκολιή
μία εστί και η αυτή»

(Στο εργαστήρι π' ασπρίζει το μαύρο
ο ίσιος δρόμος κι ο λοξός
είναι ένας κι ο αυτός)

Έχω εδώ κάποια παλιά κι ανυπεράσπιστα τραγούδια κάποια λησμονημένα παιδιά της ποίησής μου...

Τά 'χω γλιτώσει απ' το ακατανίκητο τίποτα
απ' τα βρωμερά τροκτικά της αδιαφορίας και της νύχτας,
απ' τους αμίλητους παράνομους αρουραίους των σκοτεινών υπονόμων,
απ' τους ανθρωποφάγους γλάρους που κατατρώγουν
τις ερημικές ακρογιαλιές, τους πνιγμένους ναυαγούς ποιητές.

Έχω εδώ κάποια παλιά ανυπεράσπιστα τραγούδια,
κάποια ποιήματα που γράφτηκαν με αίμα
και μετά βυθίστηκαν σε πράον ύπνο,
προεκτείνοντας την άγρια σιωπή τους
την πικρήν ανάμνηση της σύγχρονης θλίψης.

Έχω εδώ κάποια ποιήματα που μέσα στους στίχους τους φτεροκοπάνε φυλακισμένα πουλιά, ραμφίζοντας τη νύχτα,
κυνηγημένα απ' το φως των αστεριών,
σπαραγμένα απ' τους λυσσασμένους λύκους της ψυχρής αυγής,
σταματημένα ρολόγια στην ώρα του καθαρού πόνου,
γυμνασμένα στο λυρισμό, μ' όλες τις συγκεχυμένες φωνές των μαντολίνων.
Και να, τώρα ψάχνουν να βρουν το δρόμο τους.
Κοιτάζουν! Δυό δρόμοι. Ο ένας ανεβαίνει πάνω ο άλλος κατεβαίνει κάτω
Μα ένας είναι και ο ίδιος δρόμος.

Τα έστειλα στον Εφέσιο Σκοτεινό και δεν τον βρήκαν
με το γυρισμό καθώς δε βρήκαν αποδέκτη
κι απαρηγόρητα τώρα πεθαίνουν στο «γναφείο»
στο ερμάρι τους το ζοφερό·

παλεύουν τόσα χρόνια για να βρουν την αρμονία τους,
καθώς: το ένα με το πολλαπλό, που ερίζουν
αδιάκοπα μέσα στις νύχτες των αιώνων!

Και τα λυπάμαι και τα παρηγορώ
τ' ανυπεράσπιστα χλωμά παιδιά της ποίησής μου.

Και φορές, δεν παίρνουν πια από βυζαντινές παραμυθίες,
καθώς νιώθουν να πεθαίνουν, πριν απ' τον πατέρα ποιητή τους.

Και τότες ονειρεύομαι μη ξέροντας πώς να τα προσφωνήσω
και μη θέλοντας ποτέ, να τ' αποκηρύξω.

Ονειρεύομαι κάποια των οίστρων ημέρα,
να πατήσω ανελέητα, απάνω στο νεκρό σώμα
αυτών των πεθαμένων στίχων μου

και να τονίσω, με κόκκινες θρυμματισμένες λέξεις,
το καινούριο της άγονης ποίησης τραγούδι!

Χαλκίδα Γενάρης '90

«Θωρώντας Βουνά και Πέλαγα»

Ένα νέο και πλούσιο έργο περιηγητικής λογοτεχνίας, πρωτότυπο, διδακτικό κι ευχάριστο, το 54ο βιβλίο του **Λάμπρου Μάλαμα** Α' βραβείο

Μορφές και μνήμες Λογοτεχνιών

Σοφία Μαυροειδή-Παπαδάκη

Του Σήφη Γ. Κόλλια

Ωραιέ άνθρωπε, με την ελεύθερη ψυχή,
 την έξοχη και δυνατή σκέψη,
 είχες εστιάσει μέσα σου κάθε ευγενικό:
 Το υψηλό ήθος, την πολυσήμαντη αξιοπρέπεια,
 Στην καρδιά σου αλώβητη η άγια δημοκρατία,
 ο ευθύς λόγος της εντιμότητας και της ειλικρίνειας,
 η συνείδηση της ηθικής και πνευματικής γενναιότητας.
 Σ' όσους είχες εμπιστοσύνη μιλούσες απροσχημάτιστα,
 γιατί είχες κρατήσει μέσα σου αμόλυπτο το πνεύμα του Ψηλορείτη.
 Στην κλινική της Λεωφ. Συγγρού μετά το εγκεφαλικό
 έδινες σ' όλους μας το μήνυμα της εσωτερικής σου γαλήνης,
 μιας υψηλής χριστιανικής καρτερικότητας,
 την παρουσία της έξοχης συνειδησιακής σου αυτάρκειας,
 Ήσκινα φωτισμένη από τις μεγάλες Ιδέες,
 Από τη φωτόχαρη καλοσύνη που στόλιζε το Είναι σου,
 Και γι' αυτό σ' όλη σου τη ζωή
 Πορεύτηκες με τη σοφία του πολιστρόφου νου σου
 Και την ομορφιά της θεόδοτης αγάπης,
 Χείμαρρος πνευματικής στόχασσης, υψηλοφροσύνης,
 Γιατί είχες ενωτιστεί το φως της υπέρτατης αγάπης,
 την πολυάκτινη λάμψη του θείου φωτός,
 Όλοι σε ράναμε με τις ανεμώνες της βαθιάς εκτίμησης
 Γιατί λάμπρυνες τη ζωή σου μ' ένα έξοχο ήθος
 Και με το φωτεινό λόγο σου απωθούσες την άρνηση της αλλοτριώσης
 Μετουσιώνες τον υψηλό λόγο σ' αγάπη,
 Τη θεοδώρητη αγάπη σε υψηλό λόγο και πράξη στοργής,
 Την πνευματική αγωνιστικότητα σε φωτισμένη αξιοπρέπεια,
 Στάθηκες ένας ανεκτίμητος άνθρωπος τη αλήθειας και της αρετής
 μια τοξοφόρα αγωνίστρια του Πνεύματος,
 με μια εξάισια ψυχική ομορφιά και σεμνότητα,
 Κι ο κόσμος σου τραγοίδι του Κάλλου,
 με μια ανταρσία φθάνει ο άνθρωπος στο θεό,
 με μια αγωνιστική σιωπή ο άνθρωπος ανηφορίζει στις κορφές,
 μ' έναν πεντακάθαρο αγνό και γενναίο λογισμό
 νοηματοδοτεί βαθύτατα τη ζωή,
 Και μ' ένα αγαθοφόρο αγώνα βιώνει τ' αληθινό μεγαλείο
 της υπερβατικής αλήθειας και στόχασσης,
 Η καρδιά σου κι ο λόγος σου γεμάτοι χρυσάνθεμα,
 ιερές μνήμες, θεοφόροις στοχασμοίς,
 Ιερή φλόγα η αφαλκίδευτη συνείδησή σου
 και η αγάπη σου στον άνθρωπο και στη δημοκρατία,
 πολυκόρητο τέλεσμα και φως,
 Στάθηκες η μεγάλη Εραμένη τ' αγαθού,
 Η αιώνια καρδιά της Νεότητας,
 Η υπομονετική υπάντρα του μεσοτού λόγου,
 Η πηγαία κι ανυποχώρητη ευγένεια του ήθους,
 Η καρδιά σου μια ολάνθιστη παρουσία
 με έξοχα μηνύματα ανθρωπιάς και έξαρσης,
 Λαμπάδα με χρυσάκινο φως αγάπης,
 ένας βαθύς νόστος κάθε Υψηλού και Ωραίου
 μια πολυάκτινη ομορφιά και Κάλλος.

μια υψηλόφρονη ανθρώπινη καρτερία
 που ύψωνε μέσα της την προσδοκία του ανείπωτου,
 τη φλογερή ανταρσία εναντίον πάσης προσκαιρότητας.
 Στην ωραία ψυχή σου κυμάτιζαν πάντοτε σα λάβαρα
 των πιο αγνών προθέσεων, η παναρμόνια συνέπεια,
 ο άγιος λόγος της αιώνιας αγάπης και υψηλοφροσύνης.
 Υπήρξες η Κυρία της νεοελληνικής ποίησης και πεζογραφίας,
 χωρίς ηλικίες, χωρίς στείρα έπαρση, χωρίς αρρωστημένη αλαζονεία.

Αιωνία σου η μνήμη.

Κόρινθος Γεν. '90

Ιδεολογικά κατασκευάσματα

Του Νίκου Β. Καρατζένη

Πολλοί κατά καιρούς έχουν κάνει λόγο για τις συμφορές
 που προξένησαν στο γένος του ανθρώπου
 τα κάθε είδους ιδεολογικά κατασκευάσματα
 και οι μύθοι.

Έτσι μας μαθαίνουν
 πως οι ευγενείς ήταν «άριστοι» κι ότι ο λαός
 ήταν απλά το πλήθος,
 πως «γνήσιοι» Λακεδαιμόνιοι ήταν οι Δωριείς
 και πως οι είλωτες έπρεπε με κρυπτείες
 να λιγοστεύουν,
 πως τ' αξιώματα ταίριαζαν στους «πατρίκιους»
 αφού οι πολλοί ήταν πληβείοι,
 πως οι έρωτες και τα κυνήγια άρμοζαν
 σ' όσους ανήκαν «εκ γενετής» στον φεουδαρχών την τάξη
 ενώ η δουλοπάροικη αγροτιά όφειλε
 στις αγγαρείες νά 'ναι σκυμμένη.
 Πως οι καθολικοί ήταν οι «ορθόδοξοι»
 κι ότι στους ουγενότους και τους αλλόδοξους
 επιβάλλονταν βαρβολομαίες νύχτες
 και σικελικοί εσπερινοί,
 πως οι Βραχμάνοι ήταν «πάνσοφοι»,
 μιάσματα της κάστας αποτελούσαν οι παρίες.
 Διαβάζουμε επίσης στα βιβλία
 πως οι βασιλιάδες ήταν «διογέννητοι», οι αυτοκράτορες
 «πορφυρογέννητοι», οι χαλίφες κι οι σουλτάνοι
 «τοποτηρητές» του θεού επί της γης,
 πως το «κράτος» της Γαλλίας ήταν
 οι Λουδοβίκοι και
 οι περί αυτούς αυλοσκώληκες
 κι ότι τα εικοσιπέντε εκατομμύρια του λαού
 ήταν η καταφρονημένη «τρίτη τάξη»,
 πως ιδιοκτησία του τσάρου «πασών των ρωσιών»
 ήταν άπασα η Ρωσία
 και πως οι «ελέω θεού» μονάρχες
 ήταν «θεόθεν» προορισμένοι να διαφυλάσσουν
 την «τάξη» και την ισορροπία του κόσμου.

Κι ενώ οι φοβερές τελετουργίες θανάτου
 στους φούρνους του ρατσισμού
 δεν έχουν σβήσει ακόμα από τις μνήμες,
 στις γειτονιές του κόσμου βρέχει αίμα και θάνατο,
 πληθύνουν των απόκληρων τα στρατόπεδα
 και του ανθρώπου τα βρέφη απειλούνται
 με μίαν αξημέρωτη νύχτα χειμώνα

Οι Συγγραφείς και τα Βιβλία

Μικρές αξιολογήσεις, παρουσιάσεις, γνώμες και κρίσεις

Από τον Λάμπρο Μαύρο

Κάνω κριτική δημιουργώντας και όχι ψάχνοντας να βρω λάθη.

Μιχαήλ Ἀγγελός

Α. Κ. Αποστολόπουλου:

«Γιατί χίσαμε»

Αθήνα '89, εκδ. «Λιγνίτις», τόμος Α', σελ. 440, σχημ. 17 x 24.

Ένα έργο πρωτόκλημα που επισκιάζει τα περισσότερο, ακόμα γραφθέντα για την εποχή του χαμένου μεγαλείου της Εθνικής μας Αντίστασης.

Έργο δικαιοκριτικό ορόσημο, της ανεκπρόληπτης εποχής του 1940-45.

Με κοφτερή και σταθερή την κριτική ματιά και ανελέητο το νυστέρι στη διάπλατη κι αδιαμφισβήτητη ιστορική αλήθεια.

Ένα βιβλίο γεμάτο κριτική οξυδέρκεια και σοφία.

Δεν είναι απλά ένα έργο με κάποιες σινηθισμένες απόψεις, ενός τίμιου λαϊκού αγωνιστή, πάνω στην ηρωική και τραγική εκείνη δετία του Β' Π. Πολέμου, είναι το ζετινάγμα της ψευτιάς και της σύγχυσης για τα πρωταγωνιστικά πρόσωπα και πράγματα της εποχής, είναι για την τετράγωνη λογική, για την ιστορική αλήθεια, για την αντικειμενική κριτική διακρίωση, το πιο λαμπροβόλο συγγραφικό μέγεθος. Σαν τέτοιο ιδιορατόιμε κι ελπίζουμε ότι θα καταγάζει τους μελλομένους κι όχι τους σημερινούς ανάξιους, φτηνούς και τιποτένιους.

Πολλοί έχουνε γράψει κι εκδώσει απομνημονεύματα ή και ιστορικά κριτικά μελετήματα και για τις συνθήκες εσχώρας και διεθνείας, και για τους ρόλους ηγετών και στελεχών που διαδραμάτισαν, κι εκέδρασαν ανάλογα στη διαμόρφωση και της μεταπολεμικής πορείας των εξελίξεων.

Όμως ο Α. Κ. Αποστολόπουλος, όχι μόνο σαν καλός κακετάνιος και στέλεχος του Κινήματος, παρά και σαν οξύ και δίκαιο κριτικό πνεύμα και σαν προικισμένο ταλέντο με τον καθαρό και τίμιο λόγο του, υποβάλλει κι αιχμαλωτίζει τον αναγνώστη, τον διδάσκει πολύπλευρα και τον λυτρώνει. Σε αντίθεση για όσα έγραψαν κομμένα σε μέτρα ατομικισμοί και σκοπιμότητας ελλεινοί κι αξιοθρήνητοι πρωταγωνιστές των τύπων Ρούσου, Μαρτζιώτα κ.λπ.... που έγραψαν για να καλύψουν τα τερα-

τουρηματικά κι ασυγχώρητα από την ιστορική συνείδηση λάθη τους. Όπως και για να τους δώσουν «άφεση», οι χιλιάδες άτιχοι κι αθάσι νεκροί, τα θίματα που δεν έχουν φωνή από τους τόπους, να τους ρίξουν την αφοριστική καταλαλιά τους.

Ο Α. Κ. Α. αναμοχλεί με απόλυτη ευθύνη και πίστη, σε βάθος και κλάτος, τις ανεκάρκειες, τις ανικανότητες και τις προδοσίες ηγετών και αποδίδει «τα του καισαρού, του καισαρι» και στα των δικαίων αξιώματα, τον της δικαιοσύνης στέφανο, με τη σπάνια και ζηλευτή διδαχτική του αρετή. Ρίχνει επίσης άπλετο φως με κριτική ανατομία στον άτιμο ρόλο της αλέθριας αγγλικής αποικιοκρατικής πολιτικής στην πατρίδα μας, και με αναδρομές σε όλη τη λαοματωβαμένη χειρατητή κι απάνθρωπη πορεία της, στους τελευταίους 5 αιώνες, με αδιάσπιστα στοιχεία, που θα έπρεπε να γνωρίζει η αμόρφωτη και λοιμωκενιστική τότε ηγεσία του μαρτυρικού Κ. Κ. για την οποία παραθέτει και τούτ' τα λόγια του, σαν υπότιτλο στο εξώφυλλό του:

«Κανένα επαναστατικό κίνημα στην ιστορία της ανθρωπότητας, δεν κέρδισε το λαό και την ελευθερία με τόσο νόμιμο, τόσο εύκολο και τόσο θριαμβευτικό τρόπο, όσο το Ε.Α.Μ. και κανένα κίνημα στην ιστορία της ανθρωπότητας, δεν παράσχεσε στους αντιπάλους του — και ελευθερία και λαό — με τόσο αδέξια, με τόσο έδαξο και με τόσο «μπουνταλόδικο» τρόπο, όσο το Ε.Α.Μ.».

Δίνει συν μότο και τούτη την πικρή ομολογία στη συνέχεια:

«Οι σύντροφοί μου — ο ένας κοντά στον άλλον σκοτώθηκαν όλοι! Και οι εναπομείναντες — τσακισμένοι από των γηρατειών τον άτεγκτο νόμο — φεύγουν κι αυτοί, ο ένας πίσω απ' το άλλον, ώσπου οι μνήμες θα χαθούν κι αυτές, η μια πίσω απ' την άλλη, κυνηγημένες απ' την όλοια πολιτική διαστροφή και τον βάναισο φθόνο των ανθρώπων».

Τι να πρωτοθαυμάσει και τι να πρωτοχαρεί ο κοινός αγωνιστής αναγνώστης, σ' αυτό το φραγγέλιο και βαγγέλιο έργο, ασύγκριτο ε-

κι αναρωτιέμαι όπως όλοι, αν διαφέρει ο ρόγχος του θανάτου του μαύρου, του Αφρικανού, του μουσουλμάνου, αν διαφέρει τέλος πάντων ο ρόγχος του θανάτου του ανθρώπου.

πίτευγμα που κάθε σελίδα και σελίδα του χρειάζεται υπογράμμιση!

Προμηθευτείτε το (Μαυρομιχάλη 3, Αθήνα). Θά 'χετε στη βιβλιοθήκη σας ένα σπάνιο και αδαμάντινο σύγγραμμα, από τη νεώτερη πολιτική μας ιστορία.

Από τον πολυδύναμο συγγραφέα, περιμένουμε και τον β' τόμο.

Ιάσωνα Ευαγγέλου:

«Ο Ενισμός-Η κοσμοθεωρία της ενότητας των πάντων»

Αθήνα '90, εκδ. «Ν Σκέψη», σελ. 424.

Ένα σημαντικό, βαρύγδουπο και περισπούδαστο φιλοσοφικό έργο. Το 43 βιβλίο του γνωστού λογοτέχνη. Ο Ι. Ε. δεν είναι μόνο πληθωρικός αλλά και πολυσύνθετος συγγραφέας. Ποιητής, διηγηματογράφος, δοκιμιογράφος, θεατρικός συγγραφέας, στοχαστής και φιλόσοφος, αισθητικός και κριτικός. Παντρεύει στην τέχνη του την ποίηση με τη φιλοσοφία, το ρεαλισμό με την ψυχολογία, την απλότητα με το βάθος, τους ορθόδοξους κανόνες με τη γενικότερη ωφελιμιστική διδαχή. Ανθρωπιστής και υπηρέτης του Ασκληπιού. Πιστεύει κι αγαπάει τον άνθρωπο και αναλώνει το πνεύμα του για την καλύτερή του. Σεμνός και αθόρυβος δημιουργός με πλουσιόδοξη προσφορά. Έπρεπε να είχε βραβευτεί από πολιτείες και Ακαδημίες που κοιμούνται, φατριάζουν και ευνοιοδοτούν. Αλλά ποιοί να τον κρίνουν; Οι νάνοι που παρεισφρύουν επιτήδεια και μοροφιλόδοξα στον τομέα των Γραμμάτων και παρασταίνουν τους χρησμοδότες; Η στάση του Ε. απέναντι σ' αυτούς είναι στωική. Γιατί ο Ι. Ε. είναι γνωστικός και τίμιος και δεν ανήκει σε φατρίες.

Στον «Ενισμό» του, πραγματεύεται την ενότητα και την αλληλουχία των αντιθέσεων. Αναλύει την ουσία του όντος και την ουσία του Είναι, επικαλούμενος κατά βάση ερμηνείες και Αρχαιο-Ελλήνων φιλοσόφων... και νεότερων στοχαστών και παραθέτοντας παραδείγματά τους.

Επιστημονικές σωστές και προοδευτικές είναι οι κρίσεις και οι απόψεις του σχετικά με τα φωτεινά διδάγματα και παραδείγματα ως αναφορά τη ζωή, την ψυχή, τη φύση, τους νόμους της, τις θεολογίες και τις αθείες. Εξετάζει τον υλισμό και τον ιδεαλισμό, τη διαλεκτική και τη μεταφυσική. Ο κάθε λόγος του συναρπάζει και πείθει.

Με τις πλούσιες εμπειρίες του από συστηματικές μελέτες, αποδεικνύει με απλή και κατανοητή γλώσσα την ουσία και την πεμπουσία των πραγμάτων, και με πλήθος γνωμών, τις ενότητες. Ο Ιάσων Ευαγγέλου χωρίζει το βιβλίο τούτο στα παρακάτω μέρη:

Εν το παν —Un Omnia • Οντολογία. Κοσμολογία ύλη και νόηση • Σύμπαν και ζωή •

Σύμπαν και Θεός • Ενιστική φιλοσοφία της Ανατολής και Αρχαίας Ελλάδας • Ενισμός και σύγχρονη διάνοηση».

Νίκου Α. Σκόπα-

Σπ. Α. Χαριστόπουλου:

«Ο Αγώνας των 16 χωριών της Επαρχίας Φιλιατών»

(Ένα Αγροτικό Ξεσήκομα 1858-1930)

Έκδ. Ομοσπονδίας Μουργκάνων, Αθήνα '88, σελ. 250, σχ. 17 x 24.

Ένα μεγάλο συνθετικό και μνημειακό έργο που τιμάει ξεχωριστά την Ήπειρό μας, τον αγωνιστικό λαό της και την επαναστατική αγροτιά της Ελλάδας. Έργο, οριακό, από την αδούλωτη υπόσταση και την ιστορική εξέλιξη γενναίων κατοίκων της παραπάνω περιοχής, μ' έναν ουσιαστικής δικαιοκρισίας περιεχτικό πρόλογο, του συντοπίτη τ. Πρύτανη Πανεπιστημίου Αθήνας κ. Φώτη Ι. Μήτση, που καθώς τονίζεσσωστά, το Κίνημα εκείνο, θεμέλιωσε πατριωτικές κοινωνικές και ιδεολογικές αξίες και αρετές, κι άνοιξε λεωφόρους αγώνων θυσιών και προμαχώνων, για την αδούλωτη ιστορική συνέχεια, των φιλότιμων Ηπειρωτών, στη μεγάλη εποποιία της Εθνικής μας Αντίστασης 1940-'45.

Η εξέγερση εκείνη, ήταν βέβαια γενναίων κατοίκων μιας περιοχής, αλλά, η διάρκειά της, στάθηκε επίπονη κι επίμοχθη και με πολλές θυσίες, που κράτησε 70 ολάκερα χρόνια, από το 1858 ως τη νικηφόρα της έκβιση το 1930.

Ανάλογες υπήρξαν και οι επιδράσεις από τα βαλκανικά αγροτικά κινήματα των Χαϊντούκων, ενάντια στη φεουδαρχική οθωμανοκρατία, που τα πλαισιώναν και τα βοηθούσαν και Έλληνες πατριώτες αγωνιστές.

Οι Φιλιατιώτες τότε, είχαν αποκληρωθεί ολότελα από τη γη τους και σαν ώριμα τέκνα της ανάγκης, της ανυποταγής στον ξένο και ντόπιο αφέντη, απόδειξαν από τους πρώτους αγρότες της Ηπειροθεσσαλίας, κάνοντας πράξεις το αξίωμα του Θουκυδίδη «εὐδαιμον εἶναι το ελεύθερο και ελεύθερο το εὐψυχο» και το του Κάλβου: «θέλει αρετήν και τόλμην η ελευθερία».

Έτσι, ορθώνοντας αναστήματα, άσκησαν επιρροές και σ' άλλα έπειτα μικρά και μεγαλύτερα αγροτικά κινήματα στο χτύπημα του τούρκικου αγαδομπέικου και ντόπιου τσιφλικάδικου ζυγού, όπως ήταν το του κάμπου της Άρτας, με τα φέουδα των Καραπαναίων το 1881-83. Το Θρυλικό Κιλελέρ το 1910. Ένα άγνωστο ακόμα και ανιστόρητο, στον ανατολικό κάμπο των Γιαννίνων, ενάντια στα τσιφλίκια της μητρόπολης κ.ά.

Οι συγγραφείς Σκόπας και Χαριστόπουλος με το βιβλίο αυτό που τόσο πόνεσαν και μόχθησαν για το υλικό του, κληροδοτούν από την ύπαρξη και την αξία των αγωνιστών προγόνων,

ένα παραδειγματικό και φωτεινό μετέωρο, σαν πολικό αστέρα που θα οδηγεί πάντα σε αγώνες για το δικαίωμα της ζωής και της αξιοπρέπειας. Βιβλίο = φωτοβόλο άστρο στο ηπειρωτικό στερέωμα, σαν οδηγητικός φάρος, που θα δείχνει και θα δοξάζει των τίμιων και γενναίων πατριωτών το ηθικό δυναμικό τους μπόι.

Μπορεί ο κ. Χαραμόπουλος σα συγγραφέας να είναι άγνωστος. Όμως, ο Νίκος Σκόπας και σαν πρώην ανώτερος εκπ. κός λειτουργός και σα γνωστός συγγραφέας προοδευτικών παιδαγωγικών βιβλίων, δίνει τη σφραγίδα της εγκυρότητας της ενημερωτικής τεκμηρίωσης και σιγουριάς στην ιστορική αλήθεια, με μια γλώσσα καθαρία κι ωραία δημοτική. Τους συγχαίρουμε και τους δυό, καθώς και την Ομοσπ. νδία για την έκδοσή της.

Στυλιανού Κ. Σιωμόπουλου:

«Η Συνθήκη της Φοινίκης (Ηπειρος-205 π.Χ.)»

Θεσνίκη 90, σελ. 80

Ο Σ. Σ. δικηγόρος και λόγιος στην Αθήνα, είναι ένας άξιος γιάς του αείμνηστου λαομάρτυρα καθηγητή Κώστα Σιωμόπουλου, που είχαν εκτελέσει με 48 άλλους πατριώτες στην Παρμιθιά, οι φασίστες καταχρητές τον καιρό της Κατοχής. Ο Στέλιος είναι από τους πιο σεμνούς και μετρίωφρονες Ηπειρώτες, ιστορικούς συγγραφείς, που εργάζεται με σεβασμό κι αφοσίωση, με υπευθυνότητα και ηθική συνείδηση, με πονετική προσήλωση, στον τομέα μιας αρχαίας περιόδου, που καλύπτεται από χάρη και σκοτάδια. Είναι βαριά και δύσκολη η σκαπάνη, για αρχαίες πόλεις, μορφές, αξίες και τεκμήρια, ακμές και παρακμές που φέρνει ο Σ. Σ. σε φως, από την αλεξανδρινή εποχή ως τη ρωμαϊκή αυτοκρατορία. Στις αναζητήσεις του, έχει αναδιφιστική υπομονή κι εισυνείδητη επιμέλεια. Έτσι αποκαθιστά με το δικό του ύφος και ήθος, πολύτιμες ιστορικές αλήθειες. Γι' αυτό και με τους κόπους του, παίρνει τη θέση που του αξίζει στη χορεία των συναδέλφων του ηπειρωτικού Παρνασού. Ο Σ. Σ. ξετυλίγει και φωτίζει πτυχές του αρχαιοελληνικού βίου της Ηπείρου, που είναι «η μάνα της Ελλάδας» όπως την αποκαλεί ο Όμηρος και «η πρώτη κοιτίδα του πολιτισμού» όπως τη χαρακτηρίζει ο Αριστοτέλης.

Χωρίζει το βιβλίο σε 11 κεφάλαια με τα εξής περιεχόμενα: «Μακεδόνο-καρχηδονιακή συμμαχία», «Ρωμαιο-αιτωλική συμμαχία», «Η ειρήνη της Φοινίκης χάρτης ηπειρο-ιλλυρικού χώρου», «Οι "σύμμαχοι" και τα πολιτικά προγεφυρώματα», «Η καταγγελία της συνθήκης από τους Ρωμαίους», «Το τέλος της ειρήνης της Φοινίκης», «Οι "συμμαχίες" της Φοινίκης», «Ηπειρωτική "ασέβεια και παρασκονδία"», «Ο Κέφαλος», «Η καταστροφή της Ηπείρου» και ο επίλογος.

Το βιβλίο αυτό του Στέλιου Σιωμόπουλου είναι ακόμα ένα δείγμα, της τόσο αξιόλογης και διδαχτικής συγγραφικής του προσφοράς. Και τον συγχαίρουμε.

Εταιρίας Ηπειρωτικών Μελετών:

«Ηπειρος-Ιστορική παράδοση και δημιουργική συνέχεια»

Ιωάννινα '89, Ανάδοχος έκδοση Εταιγγ. Λάζος, σελ. 495, σχήμα 21 x 28.

Ένα μνημειακό λεύκωμα καταγραφής και ανθολόγησης πολιτισμικών γεγονότων στην καρδιά της Ηπείρου από το 1955, ίσαμε το θάνατο του προέδρου της ΕΗΜ το 1986. Βιβλίο διανοημένο με πολλές φωτογραφίες, χάρτες, σχεδιαγράμματα και προβολή των δραστηριοτήτων της Ετ. Ηπ. Μελετών. Είναι μια πολυτελέστατη έκδοση, που αντικαθρεφτίζει με στοιχεία και ονόματα των μελών και της διοίκησης της ΕΗΜ, την αναπτυξιακή πολιτιστική της πορεία μιας Ώθειας, στην περιφέρεια Γιαννίνων, που αποτελούσε έναν βασικό πυρήνα ηπειρωτικών εκδηλώσεων. Τα έργα της ΕΗΜ και η ψυχή της ο ευπατριώτης Κ. Φρόντζος, αχτινοβολούν από το ανθολόγιο αυτό, φως και τοπολατρία, θέση και παραδειγματική διάρκεια, στην πνευματική, καλλιτεχνική και λαογραφική ιστορία του τόπου μας. Για τη ζωή, τη δράση και το θάνατο του προέδρου της και τη συνέχεια της ΕΗΜ μόχθησαν ασφαλώς ο γνωστός λογοτέχνης Ι. Ν. Νικολαΐδης που έγραψε και τον επίλογο, και οι καθηγητές κ. Κ. Βλάχος, Κ. Κίτσος, και η ακούραστη καθηγήτρια της ιστορίας στο πανεπιστήμιο Γιαννίνων δίδα Ε. λειθερία Ι. Νικολαΐδη.

Γιάννη Κοφίνη:

«Στις φτερούγες των ηχών»

Έργο ποιητικό, Στλ. 48, Αθήνα '89

Το 25 βιβλίο του χαλκέντερου ποιητή και πεζογράφου στα 88 του χρόνια.

Μια τέχνη με ποικίλα θεματικά τετράστιχα που μοσχοβολάει δυνατό άρωμα ζωής, ψυχικής λεβεντιάς κι αιώνιας ραμιοσύνης. Στίχοι λαολατρικοί, πατριδολατρικοί, καμωμένοι με φιλοσοφική διάθεση και κλούσιο λυρισμό, εκφρασμένοι με την ανόθευτη και βρυσιμιά παρθένα γλώσσα του λαού μας, ριζιμιά, που μόνο ένας δυναμικός σε ταλέντο, αφομοιώσεις, βιώματα κι εμπειρίες Ρουμελιώτης ποιητής σαν τον Κοφίνη, μας τη ζωντανεύει και την απαθανατίζει με το φλογερό κι ασίγαστο μεράκι του, στα πρωτότυπα και ποιητικά τούτα επιγράμματα. Αρκετούς δραματικούς και βαθιά συγκινητικούς στίχους, χαρίζει και στους αλησμόνητους γκαρδιακούς του φίλους Αντώνη Κυριακόπουλο, Αλίκη Νικολαΐδη, Κώστα Πηγαδιώτη και Φοίβο Δέληφ. Άξιος ο μισθός του.

Ανδρέα Α. Μπούτσικα:
«Φράγκικα Μνημεία στην Ηλεία»

Αθήνα '90, σελ. 94.

Είναι μια σπουδαία και υπεύθυνη εργασία του Ιστορικού συγγραφέα και λογοτέχνη από το Μοριά που ζει στην Αθήνα. Ευσυνείδητη έρευνα και μελέτη με βιβλιογραφικά στοιχεία και ντοκουμέντα, που συνθέτουν πτυχές από το Φράγκικο Πριγκιπάτο στην Αχαΐα και την Ηλεία, από το 12 μέχρι το 15 αιώνα. Περιεχόμενα του βιβλίου του είναι: 1) «Ανδραβίδα η πρωτεύουσα του πριγκιπάτου». 2) «Ο Φράγκικος ναός της Αγίας Σοφίας στην Ανδραβίδα». 3) «Το Χλουμούτσι(Χλεμούτσι), ιστορία και θρύλος». 4) «Η Γλαρέντσα, το αγαπημένο πόρτο των Φράγκων».

Και τέλος πηγές και βοηθήματα καθώς και 10 ολοσέλιδες φωτογραφίες. Ο περιγραφικός και αφηγηματικός λόγος του Μπούτσικα, είναι γλαφυρός, μαστορικός και με ποιητικές αποχρώσεις, που προσπορίζουν βαρύτερη αξία στο και με ορισμένα αποφθέγματα συνθετικό του έργο.

Γιώργου Χ. Χιονίδη:
**«Τα έγγραφα του αρχείου του
Αλή πασά των Ιωαννίνων,
της Γενναδείου Βιβλιοθήκης,
που αναφέρονται στην Κ. και Δ.
Μακεδονία»**

(Ανάτυπο εκ τοι ΚΣΤ' τόμου των «Μακεδονικών».

Μια ακόμα εργασία του ακούραστου ιστορικού και πολιτικού συγγραφέα, πρώην βουλευτή της Βέροιας και φωτισμένου λόγιου Γ. Χ. Χιονίδη, που αποτελεί αυθεντία στις αναδιηγήσεις του ιστορικού υλικού της Μακεδονίας, προπάντων γύρω από τους λαϊκοαπελευθερωτικούς αγώνες του 1821 και του 1912-13.

Μίνας Πέτρου-Βενετσιάνου:
«Το ...Γιό-Γιό...»

Είναι μια δίπραχτη κοινωνική σάτιρα, ένα εξαιρετο και βραβευμένο από κρατικό διαγωνισμό έργο της γερής ταλαντούχας ποιήτριας, που αναφέρεται και ξετυλίγει υπόθεση εκλογής γάμου και προικοθηρίας. Το έργο έχει επιτυχημένα μέτρα και συνέπεια στους κανόνες αισθητικής του θεάτρου. Είχε την τύχη και ανέβηκε μ' επιτυχία στη σκηνή της Νέας Σμύρνης, το χειμώνα του 1987-88, σε σκηνοθεσία του Φ. Κωνσταντέλλου.

Μιγάλη Π. Αελησάββα:
«Εσωτερική Μεταναστεύση»

Ποιήματα, Αθήνα '89, σελ.64, εκδ. Λιωγένης.

Είναι το 7 βιβλίο του πιο δημιουργικού κι ανήσυχου από τους γιατρούς λογοτέχνες στη

χώρα ποιητή και διηγηματογράφου που τελευταία δοκιμάζει τα φτερά του και στη θεατρογραφία. Η παραπάνω συλλογή του περιέχει ποιήματα σε πεζό ρυθμό κι ελεύθερο στίχο, κυρίως από το χώρο των αναμνήσεων, με αγνά αισθήματα και διάχυτο λυρισμό.

Τάκη Νατσούλη:
«Εκ βαθέων»
(De Profundis)

Αθήνα '89, σελ. 60.

Ακάματος κι αισιόδοξος ιεροφάντης της λογοτεχνίας ο Νατσούλης, μα πάντα νοσταλγικός, ρωμαντικός κι ευσυνείδητος ποιητής, διηγηματογράφος, λαογράφος και ηθοποιός, διακονεί με γνήσιο αίσθημα κι εξαιρετικά προσόντα την αληθινή τέχνη. Την ανθρωπιστική τέχνη μιας κοινωνικής ωφελιμότητας.

Στη συλλογή αυτού του 16 βιβλίου του, μας δίνει μια σειρά από 8 διηγήματα κομψά, χαριτωμένα, με όμορφο ποιητικό λόγο, και δικό του τρόπο, με συμβολικές ως τη Βίβλο και την αρχαία Ελλάδα διαστάσεις, με φυσιολατρικές εξάρσεις, ενσυναίσθητες ενοράσεις και μηνυματοφόρες φωνές αγάπης, ονειρεμένων κόσμων και ηθοπλαστικής διδαχής.

Σήφη Γ. Κόλλια:
**«Ελπίδες και φως στις αγωνίες
της ανθρωπότητας»**

Αθήνα '89. Σελ. 72.

Μια επική, πεζοποιητική και πολύπλακτη στιχουργία, επιστολογραφική πολιτιστικού χαρακτήρα, προς τον Μιχ. Γκορμπατσόφ, σαν ύμνο κι επίκληση στην «περεστρόικα» με το γνωστό ρητορικό, κηρυγματικό και χειμαρρώδες ύφος του ανθρωπιστή πρώην παιδαγωγού και πάντα στις επάλξεις των δημοκρατικών αγώνων, γνωστού Κορίνθιου συγγραφέα.

Τάσου Κανάτση:
«Κρόσια και Ξέφτια»

Γιάννινα '89, σελ. 42.

Είναι μια πεσσιμιστική ποίηση του δάσκαλου και φιλόλογου Ηπειρώτη ποιητή, που χαρακτηρίζεται από προσωπικούς κι έντονους αναβαθμούς απολογητικού και δραματικού χαρακτήρα. Ξεχωρίζει για την επίμονη έμφαση της μοναξιάς και της μελαγχολίας. Ο Τ. Κ. είναι ένας σεμνός, πονεμένος και ρεαλιστής ποιητής, όπου οι αλήθειες των στίχων του, από την επαγωγή μιας βιωμένης πραγματικότητας, έχουν βαθειά νοήματα και συγκινούν άμεσα τον αναγνώστη, καθώς αντιστοιχούν απόλυτα πληγωμένο υποκειμενισμό, σ' έναν ατέρμονο ανθρώπινο καημό και πόνο του αντικειμενικού κόσμου, για τους πόθους, τα όνειρα και τη ζωή που μαραίνεται άκαρπη μ' αυτά, χωρίς πληρότητες προορισμού.

Το πεζογραφικό έργο
του Μιχάλη Π.
Δελησάββα

Δημήτρη Χρ.
Μποσινάκη

«Ο πατέρας μου δεν έκανε εύκολα παρέες. Γερό ποτήρι κι όμως ταβέρνες δεν τον έβλεπαν ποτέ. Ήταν σπιτίσιος, αισθηράς, κ' η συντροφιά του μετρημένη. Σ' εκείνον έκανε εξαίρεση. Τον είχε διασκέδαση και συντροφιά του στο ποτήρι χρόνια το μπαρμπα-Βαγγέ-

λη τον καιτηλανόφητ' Αη-Νικόλα. Πιό πολύ ήταν δικός μας φίλος εμάς των παιδιών, ο μπαρμπα-Βαγγέλης, που ζούσε με τα όνειρά του»

(«Ο μπαρμπα-Βαγγέλης»)

«Έφταν ζαφνικά, πήραν άλλους δρόμους κι αυτοί κι εκείνοι οι δυό και χάθηκαν. Μετά ήρθαν άλλα χρόνια. Η λειτεριά, τα κινηγητά. Έτσι λοιπόν πήγαν χαρόμι τα νιάτα, τα χρόνια, η ζωή του. Δεν ξέρει τι να πει κι εκείνος. Η πίκρα του στάθηκε κόμπος»

(«Το όνειρο του Βασίλη»)

Έτσι ο Μιχάλης Δελησάββας δίνει το στίγμα του, τοποθετώντας IN MEDIA RES, το διηγηματογραφικό του πυρήνα. Ξεκινάει από την εικόνα και την περιγραφή, την αλήθεια σκηνή, και φτάνει στη συνθετική αναπαράσταση ολόκληρου κόσμου, ολόκληρης ζωής. Κι όλα αυτά κρούποθέτουν ένα ταλέντο.

Μια ιδιαίτερη φυσική ψυχικότητα σφηγητή. Όμως πέρα απ' αυτό το ταλέντο, ο Δ. έρχεται με μια σοβαρή πνευματική πανοραμική και παρακολουθεί, μελετάει, καταθέτει και ρεύματα κι έχει «πάντα ανοι-

Λανάης Παπαστράτου:
«Διαδρομές στο χώρο και
στο χρόνο»
(Οδοιπορικό)

Αθήνα '89, σελ. 295

Είναι ένα βιβλίο περιηγητικών εντυπώσεων από ταξίδια που έκανε η γνωστή λογοτέχνισσα και δ/τρια του περιοδικού «Περίγραμμα» σε πολλά νησιά της πατρίδας μας και σε χώρες όπως η Αγγλία, Ισπανία, Πορτογαλία, και Αιγύπτο. Βασικές και απαραίτητες περιγραφές, μεγαλουπόλεων, παντρεμένες με ιστορικά στοιχεία, από αγάλματα και μωσαϊκά. Εικόνες με αναφορές και πληροφοριακές διατυπώσεις. Μια ενημερωτική εργασία μόχθου, μ' ευστοχές παρατηρήσεις και ποιητικές καταγραφές.

Φίλιππα Γελαδόπουλου:
«Μαρία Δημάδη Μνήμες και ελεγεία»
Αθήνα '89, σελ. 175, εκδ. «Νέοι καιροί»

Ο αντιστασιακός και περιηγητικός συγγραφέας Φ. Γ. στάθηκε ακούραστος στη προσπάθεια έρευνας για τη θρυλική Μαρία.

Το πρώτο βιβλίο του για κείνη, με την αληθινή της αγωνιστική ιστορία διακρίθηκε και συγκίνησε γενικά η αυτοθυσία της με μαρτυρίες συναγωνιστών της περιοχής Αγρινίου. Μετά την επιτυχία του σιριαλ στην Τ.Υ., συνέχισε με τον ίδιο ζήλο αγάπη και μεράκι, και προπάντων μ' ευλαβική αφοσίωση στη μορφή και μνήμη της, να συλλέγει στοιχεία για την ηρωίδα του ΕΑΜ που εκτέλεσαν οι Οίνοι με τους κουίσλικ. Έτσι μας δίνει τώρα και το νέο του βιβλίο, με ανθολογημένες, συμπληρωματικές και πειστικές καταθέσεις στο πρώτο μέρος, αλλά και στο δεύτερο με 57 ελεγειακά και υμνητικά ποιήματα, που της αφιέρωσαν διάφοροι Έλληνες και ξένοι κοιητές, δίνοντάς της μια πλατύτερη φήμη και δόξα.

Ρόης Πετρουλάκη:
«Αναπολήσεις και θυμησες»

Καλιμάρτα '85, σελ. 80.

Ένα βιβλίο της αγωνίστριας ανταρτοεκπονίσσας στο Μοριά, με 72 έμμετρα σε παραδο-

σιακή φόρμα, δραματικά και λυρικά ποιήματα ωραία, γεμάτα ευγένεια, μεγαλοψυχία, καημό και πάθος για ζωή λεβέντικη. Σηματοδοτούν τη μεγάλη εποχή του απελευθερωτικού αγώνα, με την έξαρση, την ελαισθησία της διάψευσης των ελπίδων και των ονείρων και που όλ' αυτά τα στοιχεία, γίνονται κατηγορία και ηθική δύναμη επιβίωσης. Τέχνη σωστή κι αληθινή. Μια τίμια και συγκινητική κατάθεση της καλής κι αθόρυβης ποιητικής.

Υβόννης Αρνακοπούλου-Κερκεστεντζή:

«Αισκίαλωση του Φοίβου»

Αθήνα '87, σελ. 48

Είναι μια ποίηση συμβολική κι εντυπωσιακή με σύμβολα αρχαίων θεών, με δικό της εκφραστικό στυλ, σαν ελευθερόστιχο χαι-κάλι. Προλογίζει ο Φοίβος Δέλφης και πλαισιώνει τις σελίδες της με σχέδια της Βάσως Κατράκη.

Γιώργου Γερ. Τριανταφύλλου:

«Μικρή προσωπική
πεζογραφική ανθολογία»

(Τόμος Α' πεζοτεράγωνα)

Αθήνα '88, σελ. 80.

Ένα βιβλίο πολύ συμπαθητικό. Περιέχει 40 μικρά και ουσιαστικά πεζόλογα κείμενα, από μελέτη και πείρα ζωής του συγγραφέα. Είναι ένας πίνακας με αποφθεγματικές, αλήθειες κι αισιόδοξα μηνύματα και παραινέσεις από πλευρές κοινωνικού, ιστορικού και φιλοσοφικού βίου, δοσμένα και με ανάλογη ποιητική πνοή.

Λύρας Κορινιά:

«Το μού να 'μαι Λίττερη»

Αθήνα '88, σελ. 179.

Συλλογή από αυθόρμητα, αυτοβιογραφικά και απλοϊκής υψής, αισθησιακά κυρίως ποιήματα, βασανισμένων βιωμάτων, και αβασάνιστης τεχνικής κοινοτοπιάς θεμάτων. Είναι μια εργαζόμενη γυναίκα στην Αθήνα που τολμάει κι εκτονώνει με παρηρησία, τα περιπετειώδη ερωτικά και άλλα βιώματά της, ελαφρώνοντας έτσι από μέσα της, τον κόπο και την πίκρα της ζωής της.

χτά παντ' άγρυπνα τα μάτια της ψυχής του» έτσι ώστε «με λογισμό και μ' όνειρο» να υπηρετεί το υψηλό νόημα της τέχνης κι έχει «αρετή και τόλμη» ν' αποφεύγει τους συρμούς, μοχθώντας να δώσει διαχρονικότητα στο έργο του, ακολουθώντας την διήγουσα γραμμή του LAIT-MOTIV, της λογοτεχνικής δημιουργίας.

Ο Μ. Δ. εδώ και καιρό, ασχολείται συστηματικά με το διήγημα, που θεωρείται το δυσκολότερο πεζογραφικό λογοτεχνικό είδος.

Και τούτο γιατί, το διήγημα χρειάζεται μερικές προϋποθέσεις, θέτει μερικούς τεχνικούς όρους.

Με λίγα λόγια, για να πούμε ότι ένα κομμάτι λογοτεχνικό είναι διήγημα, πρέπει να έχει μικρή σχετικά έκταση και συνοπτικά να μας δίνεται ένας μύθος γύρω από ένα κεντρικό πυρήνα ζωής, πρόσωπο ή περιστατικό, που νά 'χει νόημα δικό του και ιδιομορφία με ανάλογη ατμόσφαιρα και ψυχολογία προσώπων. Η ιδιομορφία, με το να ξεφεύγει από το κοινό μέτρο ζωής, μας δίνει το τραγικό ή το κοσμικό, ξυπνάει το ενδιαφέρον, τη συγκίνηση, που ο Αριστοτέλης την αποκαλεί «έλεον» και που θέτει την αρχή της κάθαρσης.

Έχει εκδώσει ως τώρα τις εξής συλλογές διηγημάτων:

- 1) «Άνθρωποι δικοί μας» (1984)
- 2) «Σε άλλους παράλληλους» (1986) και
- 3) «Τρία παραμύθια» (1987)

Η μελέτη των διηγημάτων του, μας δίνει τις εξής παρατηρήσεις-στοιχεία: 1) Η γλώσσα του: είναι γνήσια νεοελληνική, λαϊκή, απλαγμένη από ακρότητες ή ιδιοτροπισμούς, σέβεται τη γλώσσα, δε θέλει να εντυπωσιάσει, να προκαλέσει, δεν είναι λαϊκίζων, είναι λαϊκός. Το λέω αυτό σε σχέση με την κακοποίηση που γίνεται σήμερα στη γλώσσα του λαού. Δεν τη σέβεται μόνο, την κατέχει καλά.

2) Πρέπει ακόμη να σταθούμε στη γνησιότητα της γραφής του. Είναι ειλικρινής, δε χρειάζεται μάσκα, κι αν σταθούμε στο λεγόμενο: «το στυλ, το ύφος είναι ο άνθρωπος», το ύφος του Δελησάββα είναι επιμελημένο, καλαισθητό, γιατί με τον ίδιο τρόπο ασχολείται με τα θέματά του, τους κημούς των συνανθρώπων του.

3) Άλλο χαρακτηριστικό στοιχείο της τέχνης του είναι η άνεση της αφήγησής του. Διηγείται άνετα, δεν κουράζει, προκαλεί το ενδιαφέρον, ξαφνιάζει. Όλα αυτά τα στοιχεία έχουν προσεχθεί από την κριτική, έτσι, ιδιαίτερα ο Μανώλης Γαλιουράκης, τονίζει

πως τα διηγήματα του Δελησάββα «θα μπορούσαν να είχαν θέση σε οποιαδήποτε ανθολογία ποιότητας».

Και τώρα ας έλθουμε στη θεματογραφία γύρω από την οποία στρέφονται τα διηγήματά του. Οι ήρωες των διηγημάτων του είναι άνθρωποι δικοί μας, καθημερινοί. Είναι ρεαλιστής, χωρίς να είναι φωτογράφος της καθημερινής ζωής. Παρεμβαίνει σα δημιουργός, τα μετουσιώνει σα τέχνη, δεν αντιγράφει. Αναζητεί τις χαρακτηριστικές, τις ιδιαίτερες περιπτώσεις. Έτσι κι αυτός, όπως ο Παπαδιαμάντης σα γνήσιος τεχνίτης αναζητά τους χτυπημένους, τους σημαδεμένους τύπους. Απ' αυτά τα απλά περιστατικά της ζωής, μας κάνει να νιώσουμε το τραγικό βάθος τους, χωρίς να μας πει τι θέλει, χωρίς πέρα απ' τη μαρτυρία του, να μας πει τι θέλει να μας δείξει. «Οι μεγαλύτεροι συγγραφείς, τονίζει αφοριστικά, ο Τσέχωφ, είναι ρεαλιστές και περιγράφουν τη ζωή έτσι όπως είναι».

Το να περιγράφεις όμως τη ζωή έτσι όπως είναι, είναι το πιό δύσκολο πράμα και γίνεται ακόμα πιο δύσκολο όταν ο συγγραφέας στέκεται μακριά ή αντικρύζει εχθρικά ή αδιάφορα τη γύρω πραγματικότητα. Έτσι μπορούμε να δούμε π.χ. το διήγημά του «Ο Μπαρμπα-Βαγγέλης» ο λαϊκός άνθρωπος, και το «γλέντι» των απλών ανθρώπων.

Ας δούμε από κοντά τους πόλους γύρω από τους οποίους στρέφεται το διήγημα αυτό.

α) Είναι ο πόλεμος και η αντίσταση του ελληνικού λαού (1940-1944).

Ενώ ο δημιουργός δεν επιμένει, δε θριαμβολογεί. Αναφέρεται κυρίως στα όνειρα και τις λαχτάρες των αγωνιστών για καλύτερες μέρες.

Αναφέρεται κυρίως στη μεγάλη Ελπίδα τους, που έμεινε ανεκπλήρωτη, στη διάψευση, στη ματαιώση. Ας θυμηθούμε τα διηγήματά του: «Το μαγγάνι», «Το όνειρο του Βασίλη», «Η μπαλλάντα ενός μουλαριού».

Εδώ επανέρχομαι στη λαϊκή-δημοτική παράδοση του Δελησάββα, όπως κι εκεί, έτσι και σ' αυτόν, ο άνθρωπος δένεται με τη γη του, με τα ζώα του και τα φυτά. Ο άνθρωπος δένεται με το μουλάρι στον πόλεμο και την ειρήνη. Η διάψευση των προσδοκιών των αγωνιστών επανέρχεται συχνά στο λόγο του.

«Όταν κατάκατσε ο κουρνιαχτός και μετρήθηκαν τ' ασκέρια, οι α-

νάπηροι, το αίμα που χύθηκε, το ερώτημα ήρθε από μόνο του: γιατί, για ποιά ιδανικά; Ποιοί μας πρόδωσαν και προδίνουν;».

Οι τρομερές πολεμικές εμπειρίες αποτελούν στυφή πείρα και λαχτάρα για ειρήνη. Όλοι ξέρουμε τις προσπάθειες του Μ. Δ. για την ειρήνη.

β) Η αγάπη του συγγραφέα για την Παράδοση και κυρίως τις χαμένες πατρίδες, με το βυζαντινό πλούτο που κουβαλάνε μαζί τους οι ξεριζωμένοι, η ορθόδοξη παράδοση, που αποτελούν πρώτες παιδικές και εφηβικές εμπειρίες, η αγαθοποιά επίδραση της μάνας, είναι ένας άλλος πόλος του. Ας θυμηθούμε «Το Στασίδι». Οι παιδικές αναμνήσεις είναι δημιουργικός πλούτος, όπως σε πολλούς γνήσιους καλλιτέχνες, του Παπαδιαμάντη ας πούμε. Θυμηθείτε το τέλος των Αδελφών Καραμαζώφ του Ν. Ντοστογιέφσκι, για τη σημασία του πατρικού σπιτιού και την ομορφιά (Η ομορφιά θα σώσει τον κόσμο).

Ο Δελησάββας συχνά επανέρχεται προσκληνητής στη Ν. Μάκρη, στις παιδικές του αναμνήσεις. Εκεί ξαναβρίσκει τον Μικρασιάτη, τον αγρότη, τον εργάτη του εργοστασίου, του νοσοκομείου και τους αντιμετώπιζει με διεισδυτικότητα και απέραντο ανθρωπισμό, όπως παρατηρεί εύστοχα η Ευγενία Ζωγράφου.

γ) Ένα άλλο μέρος των διηγημάτων του Δελησάββα είναι οι εμπειρίες και οι κοινωνικές μεταπολεμικές αλλαγές και ανακατατάξεις. Η Ν. Μάκρη, που από χωριό έγινε σχεδόν αστικό κέντρο με αλλοίωση του πληθυσμού, τα νέα του προβλήματα, τα νέα επαγγέλματα, οι οικοπεδοφάγοι, η «Βάση» της Νέας Μάκρης, η αλλοτρίωση, το ξεπούλημα. Ας θυμηθούμε τον «Επισκέπτη» και το «Μιά υπόθεση» (υβρίδια-οικόπεδα). Κι όλ' αυτά δοσμένα με παραστατικό τρόπο: Η αδικία κ' η φτώχεια, τα προβλήματα του απλού ανθρώπου. (Όταν τον πνίγει το δίκιο...) οι δύσκολοι καιροί, το άγχος (Ασφάλεια). Η κοινωνικότητα, ο τוניσμός του ομαδικού απέναντι στο ατομικό (Να δίνεις και να παίρνεις), η αρρώστια και ο θάνατος (Ο Εφιάλης), οι διάφοροι τύποι του. «Ο αλεπουδοκνηγός» (αγαπούσε τις αλεπούδες που σκότωνε), «Δεν ήταν λύση», ο Θανάσης το παιδί του νοσοκομείου, «Νά 'χε κι εκείνη», Η γυναίκα του πλυντηρίου.

Επιμένω στη θεματογραφία του Δελησάββα: Περιγράφει τη ζωή,

παρεμβαίνει ως συγγραφέας; φανερώνοντας την αλήθεια και την ομορφιά με αγάπη και σεβασμό για τον άνθρωπο, χωρίς να βγάζει συμπεράσματα και διδάγματα δεν υπάρχει εκριμμένο στο διήγημά του, δεν προλαβαίνει τον αναγνώστη του, τον αφήνει αυτός να βγάλει το συμπεράσματό του και κυρίως να προχωρήσει με τη σκέψη του πέρα από εκεί που αυτός άφησε.

Στο διήγημα, όσο καιθενά αλλού, ισχύει να είναι απαρέγκλιτος ο αφορισμός του Τσέχωφ για την αλήθεια στην Τέχνη. Ο συγγραφέας πρέπει να είναι ρεαλιστής, να μην παραμορφώνει, να μην ψευτίζει την πραγματικότητα.

Ο συγγραφέας δεν πρέπει να αισθάνεται τη ζωή πέρα απ' αυτό που είναι, αυτό που αυτή η ζωή έπρεπε να είναι. Ούτε πρέπει ο διηγηματογράφος να είναι κριτής των ηρώων του. Πρέπει να είναι αμέτοχος μάρτυρας.

Η τέχνη δε σηκώνει ψεύτικες φαντασιοκοχίες. Αυτό που προσφέρει η ζωή και η φύση στον αληθινό τεχνίτη είναι τόσο μεγάλο και κλοίσιο και βαθύ, ώστε ο συγγραφέας να μην έχει ανάγκη απ' τη φαντασία του, παρά μόνο για να σκηνοθετήσει τις καθημερινές άγραφες τραγωδίες, το αρίσθητο υλικό της, για να γυρίσουμε σ' όσα είχαμε παραπάνω, παρατηρούμε με το Γιώργο Βαλέτα, ότι πολλά διηγήματα παρουσιάζονται χωρίς τέλος και αυτά είναι τα καλύτερα και δυσκολότερα του είδους, γιατί αφήνουν τον αναγνώστη να βγάλει μόνοι του συμπεράσματα και διδάγματα, ν' αντιλήσει τη συγκίνηση απ' τις προτάσεις που έχει η σταματημένη συνέχεια του μίθου.

Αυτός ο ελλειπτικός λόγος είναι φανερός στο διηγηματογραφικό έργο του Δελησάββα Κιρίας σ' αυτά που έχουν εξομολογητικό χαρακτήρα. Ο εξομολογητικός χαρακτήρας των ηρώων που αναφέρεται σε λαχτάρες που δεν εκπληρώθηκαν, σε βιώματα παιδικά κι εφηβικά, λανθάνοντες έρωτες, ακόμα αναφέρονται στις φθορές που επιφέρει η τριβή κι ο χρόνος, τα χρόνια, οι ματαιώσεις, είναι μια πικρή γείση ζωής, η πραγματικότητα δηλαδή, όμως οι ήρωες έχουν το κουράγιο να καλείουν με τη μοίρα τους, να λαχταρούν το καλύτερο, να μπορούν ακόμα να ονειρεύονται, να λαχταρούν το ανεκπλήρωτο.

Είναι φανερή η αγάπη του συγγραφέα για τους ήρωες του τους συνανθρώπους του. Λέει ένας απ' αυτούς: «Δεν μπορώ να συγχαρώσω τον εαυτό μου πως άφησα έ-

τσι τα χρόνια μου να περάσουν πως έφτασα έτσι μέχρι εδώ... ρίς να έχω τίποτα κάνει. Ψάχνω να βρω την αιτία... Θα σας πω κεφάλι σου. Κοίτα τη δουλειά σου, μου λέγαν».

Γι' αυτόν τον οικείο του τόνο, τους οικείους ανθρώπους, μιλώντας ο Μήτσος Κατσινής λέει πως μπορούμε ν' αλλάξουμε τον τίτλο του βιβλίου «Άνθρωποι δικό μας», σε «Δικό μας διηγήματα».

Ο Χρήστος Κατσιγιάννης αναφέρεται στο ποιητικό στοιχείο που υπάρχει στον πεζό λόγο του Δελησάββα. Αυτό φαίνεται ιδιαίτερα στα «Τρία Παραμύθια», στο ριζωμα του Δελησάββα στην παράδοση του ελληνικού λαού, και στη βυζαντινή ορθόδοξη παράδοση.

Θεωρώ αναγκαίο ν' αναφερθώ ιδιαίτερα σ' ένα διήγημα του, «Το χαλάκι», όπου μας διηγείται με ξεχωριστή άνεση και αγάπη, για την άδολη αγάπη ανάμεσα στον ελληνικό και τουρκικό λαό. Ο πόλεμος στην Κίετρο μαινεται κι ένας παραδοκίση; που κάνει το δρομολόγιο Τηγάνη-Καισάντσα, μιλάει αδελφικό μ' ένα φίλο του Τούρκο «στην άλλη όχθη».

Ο απλός λαός έχει παντού τα ίδια αιτήματα.

«Το βασιράκι μου, για το Τηγάνη έκανε μιάμιση ώρα Σκατιήσαμε όταν έπαιρνε να γέρνει ο ήλιος. Η θάλασσα χρίστηκε και τα βουνά τριγύρω ροδίζονε. Και στο Καισάντσα κάποιο πικραύτι σαν ε-ε-ε-ε-ε το παιδί, το φαίνεται της Αγίας Άννας, και είχαμε δει ξε-ε-ε-ε-ε-ε από τη Σάμο, θά 'χε διαταγή να βγάλει το κέλας με τα κτάλια και θα ήταν αρματωμένο κι αυτό με φωτοβολίδες. Μα στο Τηγάνη πάντα θα βρισκόταν κάποιο γερο-καπετάνιο σαν το δικό μας, τον Καπετάν-σεϊτάν Νικέλια, κι από την άλλη μεριά, κάποιοι Σουλειμάν-εφέντηδες, μεγάλο-καρδοί και τίμιοι κι άλλοι πολλοί κι από εδώ κι από την άλλη, ο κόσμος ο καλός που θέλει να ζήσει ειρηνικά κι αγαπημένα...».

Ο Δελησάββα; ως πνευματικός άνθρωπος, κλησιάζει με αγάπη τους καημούς και τις λαχτάρες των συνανθρώπων και μοχθεί και μετουσιώνει με μαστοριά και τέχνη, το αληθινό υλικό του, έχοντας στο νου του τη σοφή γνώμη του Σολωμού, «Έξ το ποιήμα του Χρέους, μακρινή πρέπει να είναι η φριχτή αγωνία μέσα εις τη δυστυχία και εις τους πόνοους, όπως εκείθε φανερωθεί, ακείρωχη και άγια η διανοητική και ηθική Παράδεισος».

Του Γιώργη Κατσιμπα

Χελιδόνια οι ελπίδες
έρχονται και φεύγουν...

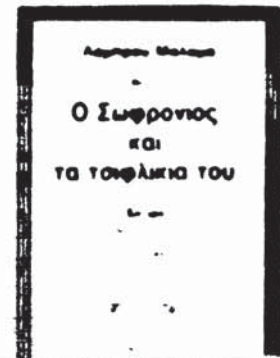
Τώρα στον ουρανό της Τι-Βι,
κυριαρχεί το ζώδιο των διδύμων
Το σουτ, το σέικ και το ροκ.

Ο ήλιος φωτίζει το νου,
η τέχνη την ψυχή
κ' η αγάπη τον άνθρωπο.

Στήνοντας ενέδρα στον εαυτό
μας,
θα τον πιάνουμε εκ' αυτοφώρου
όχι τόσο έντιμο και σοφό.

Μνημεία του πολέμου είδα
πολλά
ανάθεμα δεν είδα κανένα.

Ολοζωής τον αγνόησαν,
Τώρα του στήνουν ανόμια,
λες και θα χαρεί στον «άλλο
κόσμο».

Σχόλια για πικρές αλήθειες Με το σφυρί

Του Άλκη Φωτεινού

«Γίνου καλύτερα σφυρί
για να μην είσαι αμόνι».
Γκαίτε

στα καμώματα

Μάταιη προσμονή

Κάποιοι «αθίνοντες» στα κρατικά ραδιοτηλεοπτικά μέσα, ευτελίζουν την αξία της λογοτεχνίας, σαν ψυχή και σα γλώσσα, σαν ιστορική κοινωνική αλήθεια, σαν κοινή συνείδηση και σα γενική ωφελιμότητα. Όλ' αυτά είναι στοιχεία που συνθέτουν και πληρούν το βασικό σκοπό της τέχνης, και της αποστολής των ποιητών και πεζογράφων, σχετικά για μια πλατύτερη πνευματική, συναισθηματική και αισθητική καλλιέργεια των ανθρώπων.

Σα να μην έφταναν τ' αποφράδια χρόνια που περάσαμε, εμφανίζονται αδιόκοπα και σήμερα, ατάλαντοι και ανόητοι στις οθόνες τις «Τιβί» γλωσσοκακοποιοί οσφυοκάμπτες και σκέτοι κοπροκράτες και το βουλιάζουν το καράβι της.

Γιατί λοιπόν και έως πότε, θα συνεχίζεται η κακοποίηση, η εξαχρείωση και ιεροσυλία στην τέχνη, στη γλώσσα, στην αλήθεια, στη λογική; Ως πότε τα ωφελμιστικά έργα για το εθνικό σύνολο, θα περιφρονούνται και θα παραγκωνίζονται από τις ασυδοσίες και τις συναλλαγές των αγυρτών και των τσαρλατάνων; Πότε θα υπάρξει κάθαρση στα κρατικά μέσα ενημέρωσης, επίγνωση και συνείδηση καθήκοντος, πρόσληψη ικανών κατάλληλων κι ευσυνείδητων υπαλλήλων, για ν' αποτρέπουν τα νόθα φαινόμενα της τέχνης και της ατεχνίας του λόγου; Πότε επιτέλους θα ξεριζωθεί το δέντρο της καρποκλοπής, το δάσος των βαρβάρων της διαφθοράς, στα μεγάλα ενημερωτικά και διαφωτιστικά μέσα, του υποτιθέμενου πολιτιστικού μας βίου; Έρμε λαέ, περίμενε, σαν το ταλαίπωρο γομάρι, για να φας το Μάη κριθάρι!

«Έκ των βοών η μάστιξ».

Το κατεστημένο των διαγραμμάτων

Αν ρωτάτε, ποιά είναι το μόνιμο την τελευταία δεκαετία κατεστημένο, που επιμένει να διευθύνει, να προβάλλει και να κηδεμονεύει τα αιτούμενα, από την Πολιτεία του λογοτεχνικού κόσμου, σας απαντούμε: Είναι από κείνους τους εαμο-πασοκογενείς καιροσκόπους, που αφού παραλίγδωσαν από το πασόκ... πριν ο αλέκτωρ λαλήσει, το αποκήρυξαν.

Είναι οι γνωστοί από τις παραπροβολές στις οθόνες και στον Τύπο, γνωστοί στους παροικούντες. Κουλτουρατζήδες και κουλτουρατζήδες,

συγγραφείς και συγγραφίσκοι, με θολά και συγχισμένα μυαλά, με υπερφίαλο και νοσηρό εγωκεντρισμό. Αυτοί που με φτηνές συναλλαγές οι ασπόνδυλοι, κατέλαβαν πόστα σε διάφορες επιτροπές και παρασταίνουν την ελίτιδα τάξη, στα περί διαγραμμάτων. Είναι απ' αυτούς που εκδίδουν οι οίκοι: «Κέδρος», «Εστία», «Καστανιώτης», «Γλάρος», «Πατάκης» και «Εξάντας», πατρωνάρονται από το «Συγκρότημα» Λαμπράκη και την εύνοια του ΥΠΠΟ. Σιγοντάρονται από τον ανακόλουθο Τύπο της Αριστεράς... Και ποζάρουν σχεδόν μόνιμα, από τις εφημερίδες «Έθνος», «Ελευθεροτυπία» «Ρίζο» κ.ά. Αντιπροσωπεύουν κύρια μίαν εταιρία Συγγραφέων και εν μέρει την εθνικοφρονική των Ελλήνων λογοτεχνών. Αυτές είναι οι συνομοταξίες, που απαρτίζουν το μεγάλο κύκλωμα του κατεστημένου της δεκαετίας 1980-90. Αυτοί είναι οι κύριοι υπεύθυνοι, για την κρίση της λογικής, την ηθική κατάρπτωση, την κακοποίηση της γλώσσας, τη διάβρωση της πνευματικής ζωής, την απομόνωση και αποξένωση του λαού, από τη συμμετοχή του στους τομείς του πολιτισμού, της ομαδικής χαράς και της καθολικής δημιουργίας, για την περιφρόνηση των γνήσιων αξιών, για τη γενοκτονία νέων ταλέντων του έθνους. Και είναι ακόμα υπεύθυνοι για τον εξευτελισμό των πνευματικών, πολιτικών και κοινωνικών ηθών στη χώρα μας. Για όσα έκτροπα γίνονταν, πάντοτε δεν είχαν σθένος και ανάρτηση οι Γαργαντούες, οι εραστές της γαστέρας και του υπογαστρίου, οι σαλιγκαροί αυτοί, να πάρουν θέση, με το δίκιο του λαού και την αλήθεια.

Όλα τα χρόνια με τον ακατάσχετο κυβαφισμό τους και την ταχτσολογία, συνεχίζουν ακόμα τον κατήφορο, την υποτίμηση και την καταράκωση του πνευματικού κύρους της χώρας. Καταδικάζουν την παράδοση και τους ορθόδοξους κανόνες της τέχνης. Ψευτομοντερνίζουν πελαγωμένοι στην εκζήτηση λέξεων και στην αναζήτηση εκφραστικών τρόπων και μορφών.

Άς τους χαίρονται λοιπόν οι 5-6 χιλιάδες αναγνώστες της Αθήνας που έχουν εξοικειωθεί μαζί τους.

Σερνά και λεβέντικα...

Πολύ σωστής θέσεως και απόψεις έδωσε η κυρία Νόρα Κατσέλη σε μια πρόσφατη συνέντευξή της, στο «Έθνος», σχετικά με τους οι-

κογενειακούς θιάσους, στη θεατρική μας ζωή, την ανεργία των ηθοποιών και την αδικία, απέναντι στο φιλότεχνο κοινό, που δεν του δίνουν «πολυπρόσωπα έργα. Το κάθε ζευγάρι, κάνει ένα θέατρο, παίρνει και δυο νέα παιδιά και στήνει μια παράσταση. Αυτή η ταχτική δημιουργεί κρίση» και καθορίζει παράλληλα και το ρεπερτόριο στα έργα των λίγων ρόλων».

Η κ. Νόρα, έχει απόλυτο δίκιο γι' αυτό το πρόβλημα που εμείς τό 'χουμε επισημάνει και σχολιάσει από πολλά χρόνια πριν. Και υπήρξε σεμνότατη στην ερώτηση για το «τί νομίζει ότι έχει προσφέρει στο θέατρο». Απάντησε ότι, «δεν πρόσφερε τίποτα». Έτσι, απόδειξε το ότι είναι άξια θυγατέρα του μεγάλου δασκάλου πατέρα της. Αλλά, κι όταν ρωτήθηκε αν «είναι ερωτική γυναίκα» και πάλι κόλαφος η απάντηση: «είμαι γυναίκα παντρεμένη».

Εκείνο βέβαια που μας έδωσε λίγο χιουμοριστική τέρψη, ήταν στο ίδιο ερώτημα, που συμπλήρωσε χαριτολογώντας: «Αλήθεια, θά 'θελα και τώρα να ήμουν ερωτική γυναίκα, όπως είναι η Μελίνα Μερκούρη. Είναι μια γυναίκα .. που αν ήμουν άντρας, θα την ερωτευόμουν αμέσως .. (αμάν, κι αν ζήλευε ο κ. Ντασέν και ξιφομαχούσε; Σ Σ). Δεν έχει ηλικία η Μερκούρη». Αμ τούτο, τι τό 'θελες κ. Νόρα; Έτσι κι αλλιώς, τα δίχως ηλικία πρόσωπα και πράγματα, ανήκουνε στ' αρχαιολογικά Μουσεία Πάντως, έχει δίκιο η Νόρα. Είναι να μη ζηλέψει κανείς τέτοια ομορφιά(!) όταν στη χώρα μας σήμερα όλα τα μαύρα κι άραχνα, λέγονται άσπρα και κασίχαρα;

Κακαϊδοῦδες κηδεμόνες

Έχουμε βιβεσφεί μα την αλήθεια, να βλέπουμε και ν' ανεχόμαστε τις χρυσές μετριότητες, τους πολυπρόσωπους καιροσκόπους, τους κόλακες των ισχυρών και μόνιμους επιδειξίες, νά 'χουν τον πρώτο λόγο στις τέχνες και στα γράμματα. Γνωστοί στους κύκλους των λογοτεχνών, ψυροφιλόλογοι, νά 'χουν το γενικό πρόσταγμα μ' όλες τις καταστάσεις. Από τη χουντοκρατία, που είχαν πάρει την προαγωγή και το ξεκίνημα, βρίσκονται λαθρεπιβάτες μέσα στα ξέφραγα αμπέλια της λογοτεχνίας. Αυτοί που φιγουράρουν πάντα, υποκριτές σοσιαλιστολόγοι στα πρόχειρα προσκήνια, είναι οι απότοκοι προφασσοράκοι του καπηλεμένου «ελληνοχριστιανικού πολιτισμού». Αμετακίνητοι από τα επιτροπάτα και τ' αδελφάτα, μόνιμοι σε ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές. Αλλά και βρικόλακες των παρασκηνίων. Ταΐζουν το λαό, δίκην όχλου, όχι μόνο τ' άχυρα της συγκομιδής των, παρά και την επιβράβευση και προβολή των φίλων και των ομοφιλοφίλων... των φίλων τους(!)

Ποιός υπουργός πολιτισμού, έβαλε ποτέ τάξη δικαιοσύνης, υγιείς κι αφαρτίαστους πνευματι-

κούς κριτές, ν' ασχοληθούνε συστηματικά, με τη νεώτερη σωστή κι ωφέλιμη φιλολογική κριτική έργων, και αξιολόγηση μορφών, να δικαιώσουν τα πηγαία, τα γνήσια κι ωφέλιμα ταλέντα του λαού;

Όλο τα ίδια και τα ίδια πρόσωπα και φίδια. Κλικαδόροι, χαμπαλέοντες, σάνταλα- μάνταλα-κούφια καρίδια(!).

Με τη μαροφιλοδοξία και το αλκολίκι, νά 'ναι πάντα κηδεμόνες της βαρεμάρας, χωρίς αντικρυσμα προσόντων και τίμιων διαθέσεων. Δουλεύουν και υφαίνουν τα σκοτεινά τους δίχτυα πάντα από τις κερκόπορτες... για τα ημέτερα καλά και συμφέροντα... Γι' αυτά λοιπόν οργίζεσαι και λες: Όλοι πάνε κι έρχονται... μα οι Κακαϊδοῦδες μας στον τόπο(!).

Οριακή δήλωση μουσικάνου

Μη χάνετε εδώ μια βαριγδάκη δηλωτική του μπαλαφάρα κ Μύκη Θεοδωράκη βουλευτή της Νου-δου.

«Στην κοσμογονική εποχή μας είχε ο Μύκης όποι ο καπιταλισμός έδωσε περισσότερα αγαθά και ελευθερίες από τον σοσιαλισμό, ο οποίος απέτυχε, η αλλαγή πρέπει να γίνει με τον καπιταλισμό!».

Χαρίλαε, που είναι φίλος σου... όπως και χήθηκες, μη χασομεράς. Ξαναπήγαινε τον στη Μόσχα, για διπλό αυτή τη φορά, όχι για Λένιν βραβείο, γιατί ο Βλαδίμοιρος Τλιτς έπαθε την απροσδόκητη νίλα του από τα τέρατα και σημεία του Γκόρμπι, αλλά, ένα νέο βραβείο σοσιαλο-καπιταλο-γκορμπάτσικο.

Άλλωστε, το δικαιούται ένα νέο έπαθλο, από τη σημερινή Μόσχα των αμερικάνικων «χάμπουργκερ» και της γκορμπο-αλητείας... ο μέγας μουσικάνος του σύμπαντος κόσμου(!) διότι, σφείλει άλλωστε την ανάδειξή του, στην παλιά ηρωική και νεομαρτυρική σοσιαλ-ιδεολογία!...

Εχ, ρε άτιμη τυπογραφία, πώς ντροπιάζεις τους επικόλαιους κι ατιμέλητους μεταστάτες και αποστάτες ρήτορες και τους εξευτελίζεις στο «διηνεκές», όπως θά 'λεγε μ' άλλα λόγια κι ο Κοραής.

Πωλείται τρέλα

Το κουλτουριάρικο και σημερινό του θεάτρου στη χώρα, φροντίζει (φτίστε το μη βασκαθεί) το καημένο βλέπετε τις επικαιρότητες, ως αναφορά το ρεπερτόριο και τις παραστάσεις του. Τώρα π.χ. με την τρέλα του ανατροπέα Γκόρμπι. Με την τρέλα των Ρουμάνων που κάθε κουτσόβλαχος και κάθε παλιόγυφτος την πουλάει καθημερινά στους δρόμους και στ' αγεφύρωτα για χάρη της βλαχιάς... έριξαν κι εδώ στην τρέλα της Αθήνας, την τρέλα του τρελού του Ιονέσκο με τα τρία γνωστά και παράλογα κι ασυνάρτητα μονόπρακτά του. Μάλιστα, πρέ-

πει να συντονιζόμαστε κι εμείς με την τρέλα του. Γκόρμπι της «ανομής Ευρώπης», για να 'ναι νικήτρια και να κάνει το χαβιά της, η εκφυλιστήρα η ρατσόδουχη Ουάσιγκτον. Γιατί και σ' όλες τις μπανανίες με τα προτεκτοράτα της, δεν μπορεί να πωλείται η τρέλα μόνο στα σοκάκια της Αθήνας, στο Σέιχ-Σου της Σαλονίκης, στις ρασοχειροτονίες της Λάρισας, στην τουρκόπαθη Κομοτινή, ή στη Λέρο ή στο Λαφνί... πρέπει να πωλείται και στα εθνικά μας θέατρα!!! «Αφερίμ»(!).

Κουκουβαγιάρικα βραβεία

Ξέρετε βρε παιδιά, πόσο αυτός ο λαός σκοτίζεται για τους κουκουβαγιάρους τους ακαδημαϊκούς; Λε βαριέται καθόλου ν' απολαμβάνει συχνά και να καμαρώνει σαν είδωλό του, το βάρδο της Πλούμισας κ. Βρετάκο. Μόνο κάποιιοι λιβανιστές και κολλητοί του φίλοι, περιμένουν οι καημενούληδες ανταπόδοση για τα κόπια τους, καθώς, πριν φορέσει την τήβεννο, τον περιέφερναν και τον παραθυμιάτιζαν μ' εμπετικά εγκώμια σε ορισμένες πόλεις, για να πάρει και χρίσμα λαού. Ένας από τη Ρούμελη κι άλλος από την Ήπειρο, έχυσαν μάλιστα έναν τόνο μελάني για το γερο-Πλούμισα. Και γιατί όχι; Κοτζάμ «ποιητής της αγάπης» των πουλιών, των νερών, των ποταμιών, των αγέρηδων. Και περίμεναν οι καλοθελητές και υμνητές του, κανα βραβειάκι την Προτοχρονιά. Αλλά, κι εφέτος απόμειναν με την ελπίδα, σαν ο Μασούρας(!) Είναι κι άλλοι, κοντιλοφόροι και κοντιλοφορισκοί που τον προβάλλουν από την Τ.Β. συχνότατα. Αλλά αυτός δεν πολυσκοτίζεται για εκπλήρωση τέτοιων υποχρεώσεων. Και ως φαίνεται, δεν κατάφερε να υποσκελίσει την ισχύ και το βέτο του Πετροχάρη στο ίδρυμα των πεθαμένων θάνατων, ως αναφορά τα βραβεία της πρωτοχρονιάς.

Το να περιμένει κανείς όπως τον Γκοντό του Μπέκετ, είναι κι αυτό μια γλύκα παρηγοριάς κι ελπίδας. Κι ας ήταν μεγάλη η φόρα του και μικρό το πήδημα(!).

Ακαρτέρι ακαρτέρι,
θά 'ρθει αντάλλαγμα στο χέρι.

Από τον καιρό του Ησίοδου ακόμα: όποιος δίνει πρέπει να παίρνει. Τα κουκουβαγιάρικα βραβεία, ως τότε θα τα εκμαιεύουν οι Κοτσιραίοι κι όλοι οι Χαντζαντζαραίοι;

Το φιάσκο των «ωραίων...»

Γελικά οι «ωραίες ξένες» με τις πολλές επιδείξεις και τον τόσο ντόρο στον αθηναϊκό Τύπο, τον τόσο κρότο που κάνανε στις στάχτες σηκώνοντας πισσεράτες μπουρμπουλήθρες και τρύπες στα θολά νερά του Σηκουάνα... δεν ήταν παρά ένα φιάσκο. Ισού τι γράφια ανάμεσα σ' άλλα ο βιβλιοπώλης του Παρισιού κ. Γ. Μισουριλάκος στην «Ελευθεροτυπία» την 1η Φεβρουάριου, ο άνθρωπος δηλαδή που γνωρίζει

κάθε μεταφραστική, εκδοτική και βιβλιοκυκλοφορική κίνηση στη γαλλική πρωτεύουσα ότι: «Ο Γάλλος αναγνώστης έμεινε με το αίσθημα του ανικανοποίητου, όταν άκουσε τα ονόματα της επιλογής των Ελλήνων συγγραφέων και δει, τους ίδιους να μιλάνε, ν' αυτοπαρουσιάζονται στις εκδηλώσεις... ενώ δεν υπάρχει έργο τους μεταφρασμένο στα γαλλικά. Δηλαδή είναι σωστό, το να γίνει λόγος για κάποιους και να μην υπάρχει η δυνατότητα να τους γνωρίσει το κοινό μέσα από το έργο τους; Σε άλλες εκδηλώσεις που έγιναν για τις «ωραίες ξένες λογοτεχνίες», για την Πορτογαλία π.χ., υπήρχε ένα μεγάλο μέρος μεταφρασμένων συγγραφέων».

Με τις «ωραίες ξένες»(!)

Αν ζούσε η Κωνσταντίνα η Γιατσού (Θεός σωφέστην) θα ήταν σήμερα μπροστάρισσα στις «ωραίες ξένες» του Παρισιού. Αλλά την έφαγαν την ταλαίπωρη, οι αχόρταγες λαγνο-ζοχάδες. Πάντως, καλά κριαρο-μπροστάρεψαν τα μούσια και τα γένια του πάλαι ποτέ κολλητού της κυρα-Μανωλίας, όπου, τα τελευταία χρόνια και στη λογοτεχνία (ξέφραγ' αμπέλια βλέπετε... κ' οι λεηλάτες μύριοι) όταν τα πανοκέφαλα είναι νεροκολόκυθα, τα κάτω επιπλέον κι αναδείχνουν και τους πιο απίθανους σε ψέμα και απάτη. Διότι, στις εκπορνεμένες τέχνες, τα τεκνά είναι πολλά(!). Αν και υπήρξαν και μαλλιοτραβήγματα, γιατί, κελευστής επιλογών παρυσιάστηκε ένας ελληνοπαριζιάνος κ. Αλεξάκης και όχι ο τόσο ευνοούμενος ξένων και ντόπιων φατριών, κ. Βασιλικός. Και γιατί βρε κλικαδόροι, στις «ωραίες ξένες» του Παρισιού να μην πάρετε ούτε τη Μπέτυ ούτε την Αλόμα, που 'βγαλαν και βιβλίο, άκαρδοι; Αλλά, κι άλλες ζαλιάρες προστατευόμενες του «Συγκροτήματος»; Κρίμα. Στο τρελό Παρίσι όλων των παράξενων ανομαλιών, θα παίρναμε προαγωγές... Κι ας λέει ο Ζακ Λακαριέρ, ότι: «μόνο ένας στους χίλιους Γάλλους έχει διαβάσει έστω κι έναν Έλληνα συγγραφέα...». Με την παράλειψη κ. Ζακ, ότι αυτός, ίσως, δεν θα ήταν ο φίλος σου ο Ρίτσος, παρά, στα σίγουρα ο Καζαντζάκης.

Και πήγαν κ' οι καημένες οι γιαγιούλες κυρά Τατιάνα και κυρά Μαντώ να μούνε στις «ωραίες ξένες» από το παράθυρο(!). Λίσχος κ. Αλεξάκη που ξέχασες τέτοιες σιλουέτες στις επιλογές σου(!).

«Έκρετέστι συγγραφέστι στα ρουμανέστι»

Λε θα ξέρετε ίσως, ή αν είχατε μάθει, θα τά 'χετε ξεχάσει κιόλας, τα ονόματα Ελλήνων συγγραφέων που είχαν πνευματική και μεταφραστική συνεργασία σχεδόν όλα τα χρόνια με το καθεστώς Τσαουσέσκου. Σας θυμίζουμε: Ποιοί από τον κόσμο των γραμμάτων είχανε το πιότερο νταβαντούρι από μεταφράσεις βιβλίων τους στα ρουμάνικα, με παζιά ταχτικά

φαγοκότια στο Βοϊκουρέστι. «Μετσοβέστι, Αθηνέστι» και αλλού: Ποιοί κατάφεραν δόξες, τιμές και ποικίλες απολαβές και συναλλαγές, ιδιαίτερες και με τον Τον Μπραντ επί χρόνια πρέσβη στην Ελλάδα: Ένας κι ένας ήτανε όλοι τους αντιολοκληρωτικοί και κοιμουνιστοφάγοι: Ε. Αβέρωφ, Πέτρος Χάρης, Άγγελος Βλάχος, Α. Σαμαράκης· ο πανταχού παρών στις σοσιαλ-χώρες Κώτσας Ασημακόπουλος και άλλοι ομογάλακτοι (φίδια που θέρμιναν στον κόρφο του ο «μπος Τσαούς» χωρίς να ξέρει)· χαρά στους κοιτσόβλαχους που διάβαζαν κοιμουνιστοφάγα «γκρετσέστι λογοτεχνέστι». Γι' αυτό τελευταία, είχανε γίνει φανατικοί κι αυτοί, κι έδειξαν τέτοιο μένος, σα νά 'τανε σκυλιά λισσάρικα, που 'φαγαν πρώτο τον αφέντη!...

Τώρα, μπορεί να φάει... κι ο ένας τον άλλον.

Όμως, που νά 'ξεραν οι βλαχόγυφοι που διάβαζαν μεταφρασμένα βιβλία «διάσημων» Ελλήνων ότι, οι ένδοξοι φίλοι τους... είχανε την καρδιά ζερβιά γι' αυτούς, μα τα γραψίδια και την τσέπη δεξιά(!).

Σοσιαλιστικός Ρεαλισμός και πρώην οπαδοί επικριτές

Στις 30/1/90, μίλησαν από την ΕΤ2, τρεις κριτικοί με αφορμή τη «χρυσή εποχή του σοβιετικού κιν έμφ» για το Σοσιαλιστικό Ρεαλισμό. Ήταν ο Α Βογιάνος, ο Β Ραφαηλίδης και ο Δ. Ραφτόπουλος. Οι ειδήμονες αυτοί, μίλησαν σαν πρώην ιδεολόγοι και νυν απροστάτες του σοσιαλισμού, αλαλούμηδες, στη σύγχυση του παρασυρμού και του αντιφατισμού.

Η αναφερόμενη εποχή, αναπτύχθηκε πριν από το 1925. Αλλά και σε όλη την περίοδο που ο στυλοβάτης και οικοδόμος του πρώτου στον κόσμο σοσιαλιστικού καθεστώτος Ι. Στάλιν, εφάρμοσε το σοσιαλιστικό ρεαλισμό.

Αυτοί του είδους ο ρεαλισμός ήταν ηθοπλαστικός. Τότε, υπήρξε επιταχτικά αναγκαίος. Εφαρμόστηκε σα μια ενθουσιώδης επιστράτευση και αυτοστράτευση συγγραφέων και καλλιτεχνών. Σε μια τεχντροκία και σχολή που ίδρυσαν, διακήρυξαν και επέβαλαν, οι κορυφαίοι πολιτικοί και πνευματικοί ηγέτες της ΕΣΣΔ: Λένιν, Στάλιν, Γκόρκι, Λουνατσάρσκι, Ζνάνοφ, Στανισλάφσκι, Μέγερχοντ, Μαγιακόφσκι, κ.ά.

Ήταν μια απαραίτητη, διδαχτική κι επαναστατική γενική ωφελιμότητα, για ευλογημένες κι ευεργετικές ομοφωνίες και αναπτυσσικές ομοιομορφίες.

Αλλιώς, πώς, θα διαμόρφωναν παραγωγική συνείδηση, ανθρωπιστική και πατριωτική φιλειρηνική παιδεία, σύμπνοια κι αδερφοσύνη, που εξασφάλισε τη νίκη τους στο Β' Π. Πόλεμο;

Πώς αλλιώς, θα καλλιεργούνταν η αλληλοκατανόηση και η συνταύτιση, η προσαρμογή

και η κειθαρχία των τόσων άξεστων λαών της ΕΣΣΔ: Έπρεπε να διακλαστούνε χαρακτήρες γεροί και ικανοί, αισιόδοξοι και δημιουργικοί.

Αυτά χρειαζότανε τότε η νέα κοινωνία.

Πώς αλλιώς θ' αντιμετώπιζε τα δύσκολα και σγκώδη προβλήματα που είχε προκαλέσει και σισωρείσει και τελματώσει ο εμφύλιος, η αμορφωσιά, η τεμπελιά, η βαρβαρότητα, η ντόκια και ξένη αντίδραση;

Αν οι τέχνες θα λειτούργούσαν αρνητικά στις μάζες, ποιό θα ήτανε το γενικότερο αποτέλεσμα;

Το ξέροιμε και το ήξεραν καλά οι φωτισμένοι εκείνοι ηγέτες ότι, η τέχνη αναπνέει και γίνεται θανάτη, όταν βρίζει το γάλα της ελευθερίας, όπως θά 'λεγε κι ο Σίλλερ!

Αλλά τι θα πρόσφεραν εκεί, ένας καπιταλιστικός ρεαλισμός, που είναι χρηματισμός και διασφορά του φανατικού ατομικισμού; Ένας άχρηστος για την κοινωνία ρεαλισμός της υποκρισίας και της απάτης;

Τι θα πρόσφεραν ένας παρανοϊκός και γελοίος σοι-ρεαλισμός, αστικής παρακμής, αλόγουτος, ψωραλέος και παρασιτικός (όπως τον έχουμε και στην Ελλάδα, για το θεαθείναι); Ή, τι, θα πρόσφεραν, ένας σκέτος ρομαντισμός, με νοσηρά αισθήματα κι απεραντολογίες στη λογοτεχνία.

Ένας ανάμιχτος νατο-ρεαλισμός, μ' εξπρεσιονισμό, θα ήταν ίσως, καλύτερο, για εξοικειωμένους. Το ίδιο και ο ξηρός ρεαλισμός που περιγράφει τα πράγματα και τα πρόσωπα όπως είναι, έχει βέβαια τη διδασχή του.

Όμως, ο σοσιαλιστικός ρεαλισμός, σκοπεύει πάντα προς το καλό και αγαθό, το αλληλέγγυο και δημιουργικό, με απώτερο στόχο το ιδανικό, το άγγιγμα του τέλειου, θέλει να παρουσιάσει και να διακλάθει τη ζωή και τους ανθρώπους, όπως οφείλουν να είναι.

Από τ' αρχαία χρόνια, αυτή την αρχή κληροδότησε και ο Σοφοκλής· και αργότερα μιμήθηκε κι ο Γάλλος Κορνέιγ και ο Ρώσος Λομονόσοφ. Για ν' αναφέρουμε αυτούς τους τρεις αντιπροσωπευτικούς, που πρέπει να είναι και οι προκάτορες του σοσιαλιστικού ρεαλισμού.

Γι' αυτό και προπολεμικά, αυτό το ρεύμα της τέχνης, στην ΕΣΣΔ, καταξιώθηκε από την ιστορία. Ακριβώς, γιατί στάθηκε γενικά ωφελιμιστικό. Διαπαιδαγόησε σωστά και κειθαρχήσε τα άτομα, τις ομάδες, τα σύνολα. Με παραδείγματα και θυσίες, στη λεωφόρο της μοναδικής τότε στον κλανήτη, επαναστατικής κοσμογονίας. Έβγαλε το φτωχό και δύστιχο κόσμο από το λήθαργο της τσαρικής δουλείας; και την αθλιότητα, στον εξανθρωπισμό και στη λύτρωση. Γι' αυτό ο σοσιαλιστικός ρεαλισμός, είναι κατά βάση ανθρωπισμός. Γι' αυτό και στην ΕΣΣΔ πρωτάνευσαν τότε, ο κιν έμφ, το θέατρο, η λογοτεχνία, η μουσική, οι εικαστικές, και όλες οι τέχνες, που πρόσφεραν άπειρες ψυχαγωγικές και μορφωτικές χαρές, σε ό-

λους τους πολίτες.

Κι ως τον μετέβαλαν, τα τρία παλικάρια, στην εκπομπή της «κλακέτας»... κλάκα αφορισμού. Τρία περδίκια λάλαγαν και πίνανε ταμπάκο(!). Είναι γιατί, οι άνθρωποι, εύκολα χάνουνε μνήμη και αίσθηση, μιας ιστορικο-κοινωνικής πραγματικότητας. Βέβαια, ο κ. Βογιάζος σαν έμπειρος σκηνοθέτης, στάθηκε πιο δίκαιος στις παρατηρήσεις του. Αλλά, οι κ. Ραφαηλίδης και Ραφτόπουλος, σαν κριτικοί, όψιμοι, αποστάτες του υπαρκτού σοσιαλισμού, έδειξαν τη σύγχυσή τους και τις αφοριστικές τους διαθέσεις.

Ο σοσιαλιστικός ρεαλισμός, βασίζεται σε πρόγραμμα κοινής αισθητικής καλλιέργειας και ψυχοπνευματικής ανάτασης, πάνω σε καθορισμένες συνθήκες. Δε μοιάζει με τις αρρωστημένες κι αφηρημένες τέχνες του καπιταλιστικού κόσμου. Αυτές, θέλουν τον άνθρωπο σε σύγχυση και βαβυλωνία, έρμαιο της τύχης του.

Αντίθετα, ο σοσιαλ-ρεαλισμός είναι αραξοβόλι ευδαιμονίας· και όχι λυμεώνας δυστυχίας και απελπισίας. Θέλει τον άνθρωπο αδερφό και σύντροφο. Τον θέλει δυναμικό και νοικοκύρη στον τόπο του, ευτυχισμένο, μέσα στην ευτυχία των άλλων.

Άλλωστε, όλοι οι συγγραφείς, κύριοι συνεντευξίες της «κλακέτας», γράφουν από την εποχή τους και για την εποχή τους. Αυτό έκαναν τις πρώτες δεκαετίες του αιώνα μας και οι σοβιετικοί συγγραφείς και καλλιτέχνες. Έπρεπε ν' ανυψώσουν πνευματικά και πολιτιστικά τη νέα επαναστατημένη κοινωνία, όλους τους ανθρώπους· και να τους προσαρμόσουν στον ηθικό δυναμισμό της καινούριας ζωής. Να ενστερνιστούν τα ιδανικά της επανάστασης. Να μπουνε σε κανάλια παιδείας, πειθαρχίας, και συλλογικής εργασίας.

Αυτός ήταν τότε, ο Σοσιαλιστικός Ρεαλισμός, κύριοι, πρόχειροι επικριτές, μιας δημοσιογραφικής ανευθυνολογίας.

Ανομολόγητα τι-βί-στικά

Τα χυδαία, καταχρηστικά και διεστραμμένα σίριαλ, σε κάποιους μεταμεσονύχτιους Γ' ενάρηδες από την ΕΡΤ, δεν ήταν μόνο, αισχρά, τιποτένια και γελοία, όπως ένα που τό'λεγαν «Κεκαρμένοι». Αίσχος για την προσβολή που έκανε στο στράτευμα, σ' αξ/κούς και στρατιώτες. Προκλητικό κι απαράδεκτα κατασκευάσματα. Αν αυτό δεν έθιγε το γόητρο του στρατού, τότε, τι άλλο θα μπορούσε σε κοινή θέα να το μοιώσει; Φτιαχτό, μαζοχιστικό, διεφθαρμένο, απαίσιο. Σκηνές με εικόνες ελεεινής μορφής και χωρίς καθόλου σοβαρό περιεχόμενο. Παραστάσεις με ανήκουστα όργανα, σ' ερωτικές ανωμαλίες και απάτες και σε οίκους ανοχής.

Έτοιμα εκτρώματα, δεν μπορείς να τα κατατάξεις ούτε στη χειρότερη κακοφήρσα. Κι όμως, γενικά κι αδιαμαρτύρητα, θα εξοργίστηκαν όσοι βέβαια δεν κοιμούνται με τις κότες.

Αίσχη πατριαστών

Δεν είναι λίγοι, οι γλείφτες με τις εύνοιες και τα «λαδώματα» προκλητικοί κι ασυνάρτητοι, κούφιοι και προχειρολόγοι, που παρασταίνουν έπειτ' από άλλα έκτροπα... και τους μοντέρνους συγγραφείς και λογοτέχνες. Τελευταία, σουλατσάρουνε στους κουλτουριάρικους λιμιώνες της Αθήνας και αυτοπροβάλλονται κάποιοι απίθανοι σα «σπουδαίοι και πολυτάλαντοι» (γράφε της κακιάς ώρας). Έφτασαν μάλιστα κι ως τις «ωραιές ξένες» του Παρισιού. Ένας απ' αυτούς που ήτανε ψευτομοντέρνος κιθαρίστας και λίγο ζωγράφος, σουρεαλίστας, τον έκαναν και βεντέτο λολοτέχνη, κάποιοι συνομώτες, ερπιτζήδες και εκδότες. Κατέχει ίσως γι' αυτούς, αλλιώτικο κατώπρισμα... Και οι διεστραμμένοι τον χρειάζονται. Μέχρι που τού 'καναν ένα χυδαίο κι ελεεινό έκτρομα-σίριαλ κι άρπαξαν από την ΕΡΤ 25 εκατομ. δρχ. Ενώ, όταν το μετάδινε σα βιβλίο, ο φίλος του Χατζηδάκις από το Γ' πρόγραμμα παλιά, είχε ξεσηκωθεί ο κόσμος και τό'κοψαν στη μέση ως ακατάλληλο. Ποιός όμως να ντραπεί για τέτοιες θρασύτατες προβολές και καταχρήσεις και σύνδρομες συναλλαγές; Πού χάθηκε η ντροπή για να τη βρει ο κάθε αγύρτης; Εδώ, το νόημα της ζωής, τό'χουνε κλείσει στο... ότι τρώνε, ό,τι πίνουν, κι ό,τι αρπάξει ο τάχας και η τσέπη τους(!).

Κι έπειτα, μπορεί να μην είχε δίκιο, ο καημένος ο Ξαρχάκος που τους τα βρόντηξε μέσα στη Βουλή κι έφυγε καταγγέλοντας, το ανύπαρχτο της εξυγίανσης του δημοσίου βίου;

Αίσχη Ταχτσή-Σπάνια

Οι γνωστοί και πρωτο-πισιασάδοροι αρχικί-ναιδοι ο ένας (θεός σχωρέστον) κι ο άλλος στη Νιουγιόρκ, αυτοαποκαλύπτουν την ξετσίπωτη αμαρτωλή ζωή τους και αυτοξευτιλίζονται. Με τη χάρη και τις ευλογίες βέβαια και του Ολιβερού Κ. Σ. «Των Νέων» αρχιπροστάτη στο κουλτουροκιναιδίστικο σκυλολόδι, με παραπροβολές και τιμητικά ολοσέλιδα.

Έτσι στις 5-2-90, αφιέρωσε στο αξιολύπητο δίδυμο, μερικές αυτοαποκαλύψεις από τον αισχρό νεοϋρκέζικο βίο τους. Γράφει λοιπόν ο νοσηρός «κριτικός» των «Νέων»:

«Η υπόθεση Ταχτσή πέρασε στο δημόσιο χώρο, στο ιστορικό γίγνεσθαι· και όχι μόνο από λογοτεχνική άποψη. Θεωρώ ότι, και η παραμικρή μαρτυρία έχει τη σημασία της».

Για σκεφτείτε(!). Είναι να γελάνε και τα παρδαλά κατσίκια(!). Το ότι, ο ειηζο-πρωκτός του Ταχτσή ήταν ασφαλώς του δημοσίου χώρου... το ξέρουνε κ' οι πέτρες.

Αλλά εκείνο το «ιστορικό γίγνεσθαι» τι τό'θελε ο γελοίος κριτής; Σα να μην έχει με τι άλλο σοβαρό ν' ασχοληθεί η νεώτερη ιστορία, παρά και με τη χαρμπονότρυπα της ταλαίπωρης Ταχτσούς(!) Φτύστε τον Κ. Σ. να μη βα-

σκαθεί για τη συνηγορία του!!!

Ο Ταχτσής με το Σπάνια λοιπόν, που ήταν φίλοι απ' το στρατό κι είχανε φάει ενός συντάγματος όλα τ' «αγγούρια»... «συμβίωναν» το 1971 στη Νιουγιόρκ. Εκεί, τα δύο ταλαίπωρα τεκνά, ξεφτίλισαν την αντρίκια ρωμοσινή και κάθε της αξία, με τον ανώμαλο κιναιδοαλήτικο και «κλεπτομανή» βίο τους. Ο Ταχτσής στο αισχρότατο αυτοβιογραφικό βιβλίο του με τον βιβλικό και βαρύγδουπο τίτλο «Το φοβερό βήμα», κατηγορεί το Σπάνια, κι ανάμεσα σ' άλλα γράφει:

«Ο Νίκος Σπάνιας είναι ψεύτης, μιλωμανής και κλεπτομανής. Μου παρακρατούσε δύο δολάρια, από κάθε βίζιτα, για υπηρεσίες που πρόσφερε σε πελάτες. Έτσι το γλεντούσαμε και κερδίζαμε και τον επιοίσιο, που δεν ήταν σε θέση να μας προσκορίσει η Ελλάδα (Λες κ' ήταν υποχρεωμένη!). Το μόνο που μ' ενοχλούσε ήταν η κλεπτομανία του Σπάνια. Όταν έκλεβε από τα καταστήματα οτιδήποτε, καθώς βγαίναμε να ψωνίσουμε πελάτες, δεν ήθελα να με θεωρούν σιλένοχη. Ομολογώ ότι ήταν τόσο επιδέξιος κλέφτης, όσο επιδέξια έπαιζα κι εγώ το ρόλο της γυναίκας στο κρεβάτι». Και σ' επιστολή του Σπάνια προς τον Κ Σ στα «Νέα» καθώς απαντάει στον Ταχτσή για την ανεκδιήγητη ζωή τους, καιχιέται και εκαιρείται κι ο θλιβερός πατρώνος για τα κιναιδίστικα τα κλεπτομανή ρεζιλία και τις τρελές διαστροφές τους. Η Ταχτσού η κολυκικραμένη που η Σπανού δεν εκτίμησε και δε διάβασε το περιβόητο «Τρίτο στεφάνι», η δεύτερη απαντάει της πρώτης στον τάφο:

«Στάθηκε αδύνατο να το τελειώσω. Μου φάνηκε γυναικοκλίσιτικό. Ο Κ. Ταχτσής με κατηγορεί ως κλεπτομανή. Ίσως να είμαι Πάντως μου 'λεγε συχνά κι ο ίδιος: «Πάμε μακριά να κλέψουμε». Πηγαίναμε στα πιο ακριβά καταστήματα, κι ο Κώστας κρατούσε μια τεράστια τσάντα. Έκαιρνε 3-4 φορές για να τα προβάσει κι έχωνε το ένα στην τεράστια τσάντα. Αυτά που γράφει ο Ταχτσής για μένα, είναι αληθινά. Ψώνιζε πελάτες κάτι χαζοαμερικανιάκια και μου κοιβαλούσε. Με αποκαλεί σιλένοχο και κλεπτομανή. Δεν του κρατώ μνησικακία. Ο Κώστας δεν ήταν κριτικός λογοτεχνίας... Όταν αποφάσισα εξαντλημένος από τους τόσους ανανταπόδοτους έρωτες... πήρα στο σπίτι μου τον Christopher τον οποίο και υιοθέτησα. Του χάρισα ένα διαμέρισμα αξίας 75 χιλ. δολαρίων. Δεν νομίζω ότι, ο Τ. ήταν ικανός για μια τέτοια δωρεά. Το σεξ κι όχι η τριφερρότητα τον εξοισίασαν».

Ελληνίσκοι ανώμαλοι κι αρρωστημένοι καμαρώστε τους(!) Και Έλληνες ομαλοί και υγιείς, φτίστε τους. Γι' αυτό τα Γράμματα, η λογοτεχνία κ' η πνευματική Ελλάδα η σημερινή, βρίσκεται σε ανυποληψία. Γιατί αλλίμονο, από τοιούτες αυτοβιογραφίες... τους έκαναν τρανούς λολοτέχνες, για να κάνουνε «χρυσές δουλειές» οι επιτήδειοι εκδότες, με τις αυτοξε-

φτίλες κοσκινοκάλες... που τώρα ψάχνουνε ν' ανακαλύψουν ακόμα και την ξηροκοπρία τους, να τηνε κάνουνε θιμίμα για τους αφελείς και... «σνομπ» βιβλιοφίλους.

«ΣΕΦΕΡΙΚΕΣ» ΚΟΝΟΜΕΣ...

Το Γενάρη και με την οικουμενική, βρήκαν πάλι ευκαιρία και ροκάρισαν ορισμένοι παραλιγωμένοι αρουραίοι της ΕΡΤ. Ατέλειωτα τα ψευτοσίριαλ της πορνοβλεψίας και της σαχλολογίας, τα τελευταία χρόνια... Φορτώνουν ακόμα δεκάδες κι εκατοντάδες εκατομμύρια οι λεχρίτες στην ιδροκέφαλη και βαρυφοροαληρωμένη από το λαό, κρατική τηλεόραση. Επιτέλους όμως, να κι ένα άχρηστο και πολύ φτιασισμένο κούφιο κι επιτήδειο ντοκιμαντέρ, για την ανάλογη κονόμα... Κοντά σε άλλους πολλούς και ο κ. Σμαραγδής, με το «η δε πάλις ελάλησεν-Πόρος-Σεφέρης». Σε 8 ποιητικές προβολές.

Αλλά σαν τι να περιμένε κανείς; Σοβαρό και καλύτερο πρόγραμμα, από μια μόνιμα κι αγιάτρευτα αρρωστημένη τηλετύφλωση, που θέλει νά 'ναι πιστή αντανάκλαση της πολιτικοκοινωνικής διαφθοράς των πατρώων της; Χρόνια και χρόνια κοροιδείει τον κοσμάκη, μ' αυτά τα βρώμικα, τ' ασυνάρτητα κι ελεεινά θεάματα που επενδύει με σκάνδαλα και καταχρήσεις. Γι' αυτό χρωστάει τα μυαλόκεφάλιά της.

Οι επιτήδειοι σκηνοθέτες, βρίσκουν και κάνουν. Αδιάκοπες εύνοιες και ασυδοσίες. (Οι λίκκοι στην αντάρα και στην αντάρα τροχάν τα δόντια τους και χαιρώνται).

Κάνουν τα γιοιρκίσια τους με τηλεοπτικά προϊόντα, μέτριας, κατώτερης, ανώφελης κι επιζήμιας για το σύνολο ποιότητας.

Έξυπνος και σοφιστικός ο τίτλος, του «η δε πάλις ελάλησεν». Βιβλικού βλέπετε χαρακτήρα, για να ελκίσει και να υποβάλει τους ακρινατές και με λίγο υπυγγελίω Σεφέρη. Λίγες θαλασσινές εικόνες και τοκία στον Πόρο και σκυρώθηκε κιόλας το τηλεθέαμα, μ' ένα ξηρό, ισχνό κι ανημικό ημερολόγιο-γράφημα, με μονότονο φιστικό και ασυγκίνητο τοκίο.

Ο Σεφέρης τό 'γραψε στην περίοδο 1945-50. Τότε δηλαδή, που η εμφύλια τραγωδία, ορφάνευε το λαό απ' άκρου σ' άκρο της πατρίδας! Φαίνεται πως δεν τον άγγιζε, ή δεν του κόστιζε τίποτε από τον βαρύ εκείνο αγγλοαμερικανικό κίνητρο της Ελλάδας. Ίσως γι' αυτό και ίσως για τις όποιες διπλωματικές υπηρεσίες του, τον αντάμειψαν και οι αγγλοαμερικανοί με το βραβείο Νόμπελ.

Τότε που τόσα καράβια πνίγονταν... ο Σεφέρης αρμένιζε βαρκούλες(!). Για να κάνει άλλωστε και την κονόμα του σήμερα και ο κ. Σμαραγδής, με μια στιφή, κεσσιμιστική και άνοστη ποίηση που τη γαρνίρισε έτσι για χάβωμα και στολίδι στο φακό μιας κάμερας. Να ζήσουν οι ελεύθερες, ατομικιστικές συναλλαγές, της ασίδωτης κι ανέλεγκτης ελευθεροκοινωνίας(!).

Με την Πειθώ των Αριθμών

Η πυθαγόρεια λογική σε γεγονότα, από διάφορες επίσημες στατιστικές

- Η Ελλάδα, για τις στρατιωτικές της δαπάνες στα πλαίσια του ΝΑΤΟ, υποχρεώνεται να ξοδεύει 8 με 8,5% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος ετησίως. Ενώ οι άλλες σύμμαχες χώρες, ξοδεύουν κατά μέσο όρο, μόνο 3% του ΑΕΠ.
- Η φοροδιαφυγή στη χώρα μας έφτασε τα 3 τρισεκατομμύρια.
- Το πρώτο τετράμηνο του 1989, από τους 200 ξένους ναρκωτέμπορους που πιάστηκαν στην Αθήνα τάχα για να δικαστούν, οι 110 κατάφεραν αναβολή, με το κόλπο της έλλειψης διερμηνέα, ώσπου να περάσει το 18μηνο της προφυλάκισης, για νά 'ναι πιά ελεύθεροι.
- Η ΕΡΤ, το 1988, είχε έσοδα 21 δις 717 εκατομ. δρχ. και τα έξοδά της τὰ 'χε φτάσει στο τριπλάσιο απάνω, 64 δις δρχ.
- Στην Ελλάδα το 23,2% του πληθυσμού, από την ηλικία των 15 χρονών και πάνω είναι αναλφάβητοι.
- Ο αριθμός των δημοσίων υπαλλήλων στη χώρα μας, είναι 10 φορές μεγαλύτερος από τους Γάλλους που εργάζονται στο δημόσιο. 12 φορές περισσότεροι από τους Γερμανούς και 7,5 φορές από το μέσο όρο της ΕΟΚ. Γι' αυτό και από το 1981 το Δημόσιο σαν οικονομικό μέγεθος από 57% που ήταν, ανέβηκε τα 8 χρόνια σε 72% της οικονομίας.
- Η Αθήνα έχει την πιο μολυσμένη ατμόσφαιρα, απ' όλες τις πρωτεύουσες της Ευρώπης.
- Στη χώρα μας 7.000 βιομηχανικές και εμπορικές επιχειρήσεις οφείλουν στο Δημόσιο 365 δις δρχ. από φόρους.
- Στον ειρηνικό ωκεανό, δολοφονούνται ετησίως 100.000 δελφίνια.
- Οι Αμερικανοί στις ΗΠΑ, χρωστάνε 186% από το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν.
- Σε όλη τη Ρωσία του Γκόρμπι, το 1989, έχασαν τη ζωή τους 60.000 άτομα, από τροχαία δυστυχήματα.
- Οι Γάλλοι, θα πουλήσουν εφέτος 2 εκατομ. τόνους σιτάρι στους Ρώσους.
- Το ραδόνιο (ραδιονεργό δηλητηριώδες κι αόρατο αέριο) που τρυπώνει στα σπίτια και προκαλεί καρκίνους του πνεύμονα, 25.000 Αμερικάνους σκοτώνει κάθε χρόνο. Εντοπίστηκε σε 4 εκατομ. σπίτια στις ΗΠΑ.
- Στις χώρες της ΕΟΚ, η τρίτη ηλικία, έφτασε τα 60 εκατομμύρια.
- Από τα 10 δις δολάρια του ετήσιου προϋπολογισμού της CIA στις ΗΠΑ, το 90% διατίθεται για τεχνικά μέσα, όπως π.χ. παρακολουθήσεις δορυφόρων κ.λπ. Ενώ για τους 4.000 πράκτορες και τα δίκτυα του εξωτερικού μένει το 1 δις δολάρια, καθώς και για το προσωπικό στην έδρα της Βιρτζίνια.
- Η περιουσία του φερέφωνου των Αμερικανών προέδρου του Ζαΐρ Μομπούτου, ανέρχεται σε 3,2 δις δολάρια.
- Ο ένας στους 8 Αμερικάνους, ζει κάτω από τα όρια της φτώχειας. Δηλαδή, υποφέρουν τα 30 εκατομ. του πληθυσμού των ΗΠΑ.
- Από το Μάρτη του 1989 ως το τέλος του χρόνου, συνελήφθησαν 14.000 λαθρέμποροι ναρκωτικών. Απ' αυτούς οι 900 καταδικάστηκαν σε θάνατο κι εκτελέστηκαν.
- Στον τρίτο κόσμο, ως το 2.000 χρόνια, πρόκειται να πεθάνουν από την πείνα και τις αρρώστιες 100 εκατομ. παιδιά.

- Στις Ην. Πολιτείες 23 εκατομ. άτομα έχουνε πάρει διαζύγια και ζούνε μόνοι τους.
- Για να περιορίσει την εξάπλωση του έητς και τα εγκλήματα από τα ναρκωτικά, το Δημοτ. Συμ/λιο του Άμστερνταμ θα μοιράσει δωρεάν ενέσεις μορφίνης σε 7.000 ηρωινομανείς.
- Κάθε χρόνο πεθαίνουν 200.000 Ευρωπαίοι από καρκίνο του πνεύμονα. Και ότι, το 30% οφείλεται, σε αίτια διατροφής.
- Σε 10 χρόνια, προβλέπεται ότι: ο ένας στους 3 Ευρωπαίους θα έχει προσβληθεί από κάποια μορφή καρκίνου.
- Οι μισοί σχεδόν Αμερικανοί στις ΗΠΑ, πιστεύουν στην αστρολογία. Και οι περισσότερες από τις 1.500 καθημερινές εφημερίδες εκεί, έχουνε στήλη αστρολογίας.
- Σε όλο τον κόσμο, κάθε λεπτό, πεθαίνουν από λοιμώδεις παθήσεις και υποσιτισμό 13 εκατομ. παιδιά.
- Στην επέμβαση και εισβολή των Αμερικανών στον Παναμά, για να 'χουν τη Λιώρυγα, προκάλεσαν 7.000 νεκρούς περίπου και 1 δις δολάρια υλικές ζημιές και λεηλασίες.
- Στη Ρωσία 32 εκατομ. άτομα επιδίδονται σήμερα στην παραοικονομία και κερδίζουν παράνομα εκατοντάδες εκατομ. ροίβλια.
- Στη διάρκεια του 1989, οι ένοπλες δυνάμεις της ΕΣΣΔ μειώθηκαν κατά 265.000 άντρες. Ενώ το 1990, θα μειωθούν κι άλλες 185.400.
- Στα 5 δισεκατομ. του πληθυσμού της γης, προστίθενται κάθε χρόνο από 80 εκατομμύρια. Το 90% του δημογραφικού υπερπληθυσμού το έχουν οι υπανάπτυχτες χώρες.
- Ενάμισι εκατομ. γυναίκες σε όλο τον κόσμο έχουνε προσβληθεί από το έητς. Το 25 με 40% των παιδιών τους θα είναι φορείς και θα πεθάνουν πριν συμπληρώσουν τα 5 τους χρόνια.
- Καθημερινά εξαφανίζονται από προσώποι γης 100 περίπου είδη φυτών και ζώων, εξαιτίας της καταστροφής των δασών και του φυτικού περιβάλλοντος.
- Ανάμεσα στο 1986-1989, ανακαλίφτηκαν στη Ρωσία 8.000 παράνομες καλλιέργειες ινδικής κάνναβης.
- Ο περιβόητος μεσίτης της εμπορίας όπλων Κασόγκι, πήρε 70 εκατομ. δολάρια μίζα από τους Γάλλους για να μας πουλήσει τα μιράς, με την «αγορά του αιώνα».
- Το εξωτερικό χρέος ορισμένων χωρών της Ανατολ. Ευρώπης, μέχρι το τέλος του 1988, βρισκότανε στα παρακάτω νοήμερα: Ουγγαρία 15,6 δις δολάρια, Πολωνία 34,1 δις δολ., Ρωσία 23,5 δις δολ., Ανατολ. Γερμανία 10,9 δις δολ., Τσεχοσλοβακία 4 δις δολ., Βουλγαρία 6,4 δις δολ., Γιουγκοσλαβία 16,4 δις δολ., Ρουμανία έφερε το χρέος της στο 00, ξεχρεώθηκε. Ελλάδα, γύρω στα 25 δις δολάρια.
- Στις ΗΠΑ, πεθαίνουν κάθε χρόνο από στεφανιαίες καρδιακές παθήσεις 500.000 Αμερικανοί, από τα υπέρβαρα πάχη και τις χοληστερήνες. Και 3.000 ως 12.000 πεθαίνουν από καρκίνο που προκαλείται από εισπνοή αμιάντου.
- Στη Ρωσία το 1987 που άρχισαν οι μικτές επιχειρήσεις με ξένα κεφάλαια, έγιναν αμέσως 23 τέτοιες εταιρίες. Ενώ το 1988, ανέβηκαν σε 168 παρόμοιες. Το 1989 ο αριθμός έφτασε τις 800 περίπου.
- Οι άνεργοι στις χώρες της ΕΟΚ, σύμφωνα με υπολογισμούς του ΟΟΣΑ, θα φτάσουν το 1990 στα 18.000.000 δηλ. στο 9,25% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού.
- Στις ΗΠΑ, υπάρχουν σήμερα 6,4 εκατομ. άνεργοι δηλ. το 5,3% του οικον. πληθυσμού της χώρας. Αλλά, αν προστεθούν τα 4,3 εκατομ. οι υποαπασχολούμενοι, και οι 900 χιλ. απελπισμένοι που δε βρίσκουν εργασία, φτάνουν στο 12,1% του οικον. ενεργού πληθυσμού τους.

Πολιτικοκοινωνικά κεντρίσματα

Λόγια που καίνε
του Στέλιου Κεντή

Ο Συγγραφέας έχει χρέος να γράφει την αλήθεια. Δηλαδή, δεν πρέπει να την αρνείται, ούτε να την παραλείπει, κι ούτε να τη μασκαρεύει. Η αλήθεια είναι χρήσιμη, όταν μετατρέπεται σε ενέργεια.

Συνέχεια τρίτσειας αφορμής

Γάλλος έφη Τρίτσης: «Τα μεγάλα συμφέροντα σκότωσαν την Αθήνα». Μα ποιός κομίζει γλαύκα κ. Τρίτση; Και πότε δε συμβαίνει έτσι;

Δεν είναι τα μεγάλα συμφέροντα που σκοτώνουν τις ζωές παράκαιρα και τους ανθρώπους, στους αιώνες των αιώνων;

Τα μεγάλα συμφέροντα της δεσποτοκρατίας που είναι κεφαλαιοκρατία, δεν είναι αυτά που κρατούν την περιβόητη εκκλησιαστική παρουσία, για την οποία, ανάλωσες τόση φαιά ουσία και πάλεψες χωρίς αποτέλεσμα;

Τα μεγάλα κομματικά και οικονομικά συμφέροντα δεν εμπόδισαν να γίνει η διακηρυγμένη αποκέντρωση της αττικής βιομηχανίας που παράγει το λαοκτόνο νέφος;

Αυτά τα συμφέροντα των πολυεθνικών, ή μερικών μεγιστάνων, δεν είναι, που μας πλημμύρισαν αυτοκίνητα, κυρίως γιωταχί, για κατανάλωση καυσίμων και άλλων συναφών προϊόντων;

Τα μεγάλα συμφέροντα των κυκλωμάτων της κερδοσκοπίας των φαρμακοβιομηχανών δεν είναι που μπούκοτάρουν τις έρευνες για την εξεύρεση του θεράπιου φαρμάκου των καρκίνων της καταραμένης αυτής μύστιγας που σκοτώνει εκατομμύρια ψυχές σε όλο τον κόσμο;

Τα μεγάλα συμφέροντα της ολιγαρχίας και των παραγωγών των φονικών οπλοστασίων δεν είναι που ανάβουν όλους τους πολέμους με τα προσχήματα της τρέλας των θρησκειών;

Τα μεγάλα ξένα και ντόπια συμφέροντα δε μετατρέπουν και στη χώρα μας σε κοροϊδίες και απάτες τις λαϊκές ετυμηγορίες, σκαρώνοντας κυβερνήσεις της αρεσκείας των;

Τι να λέμε τώρα, τα χιλιοειπωμένα;

Πλούτος δε πολλών επικάλυμμα εστί κακόν». Γ' ειά σου βλαχοκεφαλονίτη ριζοσπάστη!!

Σπαραχτικές εικόνες

Ποιός είδε στην τοιβούλα το βράδυ στις 15-12-89 από τα δελτία ειδήσεων, έναν φουκαρά νέο άντρα 25χρονο, από τα Καλύβια της Αττικής να οδύρεται για τα δυό παιδάκια που κήκαν ζωντανά στο φωτόσπιτό του! Κι έκλαιγε με μαύρο δάκρυ, από την πείνα, την ανεργία και την καταφρόνια, καθώς δεν τον έπαιρνε κανένας για δουλειά...

Έλοιπόν, όποιοι τον είδαν και δε θα τον θυμούνται με συναίσθηση λύπης κι αδικίας, ας

ντρέπονται που έλαχε να γεννηθούν άνθρωποι. Ας ντρέπονται για τα καθεστώτα της εγκατάλειψης του ατόμου σε πέλαγα δυστυχίας και παρακαμπληθείας της μαρτυρο-ελευθερίας και της κούφιας κι ελεεινής αναρχο-δημοκρατίας.

Τ' ακούτε Πολωνοί και Γιουγκοσλάβοι, Ούγγροι, Ρουμάνοι και υπερκαυκάσιοι κι άλλοι, όσοι γελασμένοι κι απατημένοι δυτικοί κι ανατολίτες, τυχοδιώκτες και μαυραγορίτες, τεμπέληδες και πόρνες Πολωνέζες, κι άλλες γενικών καθηκόντων στους κηφίνες μας Φιλιπινέζες;

Εσείς που γεμίσατε την Αθήνα, τη Θεσ/νίκη κι άλλες πόλεις στη χώρα μας, διψασμένες και πεινασμένες ψυχές, που πέσατε σε παρασιτικό κι αλητικό βίο, π' ανάθεμά τονε. Έπρεπε να ιδείτε όλοι εσείς το καλυβιώτικο ζευγάρι. Τότε θα τιμούσατε εκείνα που χάσατε, ή που ονειρευτήκατε και δε φτιάσατε..!

Ή ακόμα, αν βλέπατε τα Χριστούγεννα πάλι από τα κανάλια της T.V. κάπου σε συνοικία της Αθήνας, έναν πατέρα σαραντάρη, μια μάνα κι έξη κουτσούβελα, να κλαίνε, όχι για δωράκια... παρά για ψωμάκι!...

Τότε θα μετανιώνατε για κάθε φυγή και τρελαμάρα, για κάθε αναζήτηση από κακό σε χειρότερο! Τότε, θα θυμόσατε, αν είχατε ποτέ διαβάσει και τον πρόλογο του Β. Ουγκώ στους «Αθλίους» που τονίζει ότι:

Δεν υπάρχει μεγαλύτερος διασυρμός της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, από τον ξεπεσμό του άντρα και την ταπείνωσή του στη δυστυχία και τη στέρηση και τον εξευτελισμό της γυναίκας από την πείνα, την πορνεία και την αμάθεια...

Σπατάλες και αντιθέσεις

Δισεκατομμύρια όρχ. παίχτηκαν τις χρονιές μέρες και παίζονται αδιάκοπα στα καζίνο της χώρας. Για χάρη γούστου, ή για τη ματαιοπονία του κέρδους, εξανεμίζεται ο άδικος πλούτος ή τριγυρίζει αφορολόγητος στις τύχης τα λίγα χέρια. Όμως, τα «οικουμενικά» παλικαράκια τό 'ριξαν απ' την αρχή τους στον προβληματισμό, για το ποιούς να φορολογήσουν, για να συμπληρώσουν τα κλεμένα των προκατόχων και να συνάξουν τ' απαραίτητα για μισθούς συντάξεις και δώρα. Έρρεαν ποταμίδων τα εκατομμύρια σε καζίνο και λέσχες από τους νεόπλουτους και τις κούφιας κοκότες της οριστοκρατίας και της νέας μεγαλοαστικής υπερευδαιμονίας. Και όχι μόνο. Αλλά, ζαλοσκοτίζονται και τι σόι νεώτερο μοντέλο αυτο-

κινήτων θ' αλλάξουν στο εξάμηνο. Χώρια το ποῦ, θα περάσουν τις πολυτελέστερες και ανετότερες διακοπές. Πόσα θα ρισκάρουν σε τζόγους καζίνων του εξωτερικού κ.λπ.

Κι έπειτα, φώναζαν οι «οικουμενικοί» για χρεωκοπία της οικονομίας! Κι από την άλλη μεριά οι अपαράδεχτες αντιθέσεις! Φτωχές οικογένειες άστεγες, ή να δυσκολεύονται για τον ξηρό και πικρό επιούσιο! Και ουκ' έστι αριθμός δίστυχων και στερημένων καταστάσεων από τα στοιχειώδη αγαθά! Μην απορείτε. Αυτά είναι τα «ελεύθερα» τ' ασίδοτα, απείθαρχα, άνισα και άδικο, τάχα φιλελεύθερα και τάχα δημοκρατικά καθεστώτα. Να μη μας βασκαθούν. Να μας ζήσουν! Φιλάξτε τα, να τα διαφιλάξουμε σαν κόρες οφθαλμών γιατί, θα τα μολύνουνε τ' απίπαρχτα πια στην Ευρώπη κομμουνιστικά φαντάσματα!... και «χάσει ο Χριστός κρεμίδι»!

Μεταμεσονύχτια χιδαϊοτροπία

Ποιός είδε στα μέση Γενάρη, μετά τις 12 τα μεσάνυχτα, κάποια βρωμοκόρνικα κι άλλα ελεεινά κι απαράδεχτα κινηματογραφικά εκτρώματα, πληρωμένα τις είδε πόσα εκατομμύρια από τη βουλιασμένη Τ.Υ. και καμωμένα από επιτήδειους ψευτοσκηνοθέτες που φτίρωσαν φανη-μκαστοίνηδες, στην ασίδοτη κι ανεξέλεγκτη τελευταία τηλεοπτική τετραετία. Αυτές οι ταινίες εξέτρωσαν μασκαράδικα κι επικίνδυνα τις κρατικές οθόνες σ' εκμαιλιστικά διαφθορεία. Κάτι «Γλι-κειές συμμορίες», κάτι «Λε-καρμένιοι», κάτι «Λοίσηδες» κ.λπ. αίσχη που δε μολογούνται και δε συμμαζεύονται!

Γιατί όμως δεν κλείνουν στις 12 η ώρα τις τουβούλες, και σερβίρουν τέτοια πανάθλια θεάματα, που το ένα μάλιστα πρόσβαλε και το στράτευμα; Αυτοί οι ανεπάγγελτοι κονομησιάρηδες με τους μπαρμπάδες στην Κορώνη, παίρνουν και κάτι κομπάρσάκια, ηθοκοιόκια, άγνωστα και τυχάρπαστα, σκοτώνουν την τέχνη και αποκατούνε στο πτώμα της Θιμίζουσε κοκρολαγνίες του Παζολίνι!!!

Πώς ν' αντιδράσει σ' αυτά ο έρμος ο λαός που κληρώνει τους φόρους, τις εισφορές στην Τ.Υ.; Να σπάσει τις οθόνες; Εύκολο δεν είναι, να διαμαρτυρηθεί και πώς; Ποιός τον υπολογίζει το λαό; Οι έχοντες τα γένια, έχουν και τα χτένια. Αρπάζουν τα εκατομμύρια, πριν τα γυρίσουν με μια κάμερα. Έπειτα δουλεύει το «κόψε-ράψε» κι ούτε που τα βλέπει κριτής για να τα κρίνει, προτού ριχτούνε στον αέρα. Γιατί, δεν μπορεί να υπάρξει έγκριση από σοβαρά και έγκυρα συμβούλια επιλογής, σε τέτοια χυδαία ανοσοιουργήματα. Αυτά, αποτέλεσαν μάστιγα τα τελευταία χρόνια...

Πώς ν' αμυνθεί ο κόσμος που, εκτός Αττικής, δεν πιάνει άλλο κανάλι από τα δύο της κρατικής τουβούλας;

Αναρωτιέται κανείς, πως, αυτό είναι το υπεύθυνο κουβέρνο, για εθνική και ηθική διαπαιδα-

γωγή; Αχ σπίτι μου που σ' έκλεισα και μου σε ξεκοιλήσανε!

Αλλά, «στον κοφού την κόρτα, όσο θέλεις βρόντα» και... φτίσε κι άλλο.

Ένα συνέδριο της ντροπής και τα καλοσωρίσματα του

«Ακούσαν άκουσαν» Στα τέλη Δεκέμβρη στην Αθήνα, η «Ελληνική Ομοφιλόφιλη Κοινότητα» (που είχε πατρωνάρι και προστατεύει οικονομικά η κ. Μερκούρη όταν ήταν υπουργίνα), οργάνωσε διεθνές συνέδριο από 60 χώρες της Ευρώπης, λεσβιών και ομοφιλοφίλων. Και ποιός λέτε να καλωσόρισε και προσφώνησε τους αρχικιναιδούς και τις αρχιλεσβίες, όλα τα κοινωνικά ναιάγια και παράσιτα των ανώμαλων ερωτών; η περιβόητη Μελίνα(!) Ας τη χαιρόνται κι εκείνοι που φάγανε το σκατονόμι και την είχαν υπουργίνα, δίνοντάς της τέτοιον αέρα, 8 ολάκερα χρόνια(!) Σε κεντρικό ξενοδοχείο της πρωτεύουσας, τους καλοδέχτηκε με τα παρακάτω λόγια:

«Αυτή η χώρα που σας καλοσωρίζει σήμερα, ανέδειξε τον έρωτα στις πολλές μορφές του σε θεό. Σήμερα, απειλείται ο έρωτας και οι ανθρώπινες σχέσεις. Σήμερα, αμφισβητείται ακόμη και το δικαίωμα στη διαφορά και την έκφραση...» (Μα αν απειλούνταν ο ανώματος κι αφίστικος έρωτας, δε θά 'κανε συνέδριο και διεθνές μάλιστα στο κέντρο της Αθήνας και με αναιδέστατες κορείες διαμαρτυρίας κιόλας. Αφήστε τη να τσαμπονιάει η ασυνάρτητη). Και είχε κι άλλα, πως «πρέπει ν' αγωνιστούμε για ν' απαλλάξουμε την Ευρώπη από το φάσμα των ερωτικών διακρίσεων και του φόβου...». Καμαρώστε τη(!) Κι ο πρόεδρος των ομοφιλόφιλων Γιανέλος, πήρε φόρα και ζήτησε «ν' απαγορευτούν με νόμο οι διακρίσεις που έχουν σα βάση το σεξουαλικό προσανατολισμό των ατόμων»

Αυτά τα όργια γίνονται ακόμα επί ημερών Μελίνας(!) Όλα τα τεκνά και οι υκοστηριχτές και πάτρωνές τους, δεν έμαθαν ποτέ ως φαίνεται ότι, τα ερωτικά και κοινωνικά ήθη, σε όλες τις κατηγορίες και τα είδη των ζώων, λειτουργούν φυσιολογικά και αρμονικά σε ανάλογες εποχές και με βαθύριζες, ηθικές παραδόσεις.

Όμως, του χειρότερου ζώου, του ανθρώπου, οι ασίδοσιες, οι συνήθειες, και οι επικεικές απίπαρχτοι νόμοι, του ξεφτιλίζουν και την ίδια τη λογική και διακριτική του εξέλιξη και τον καταντάν έρμαιο, παραδομένο στ' αρρωστημένα, τ' αχαλίνωτα κι αφίστικα πάθη των ανωμαλιών του(!)

Φτού σου, μη σε βασκάνουν γραικυλιστική τοιούτικη κοινωνία του '90 και του 2.000(!) Κ' ύστερα σου λένε πως, αυτά τα δίσσομα βιώματα των νοσηρών, άχρηστων κι επιζήμιων στοιχείων, δε μολύνουν την ατμόσφαιρα, ή δε θά 'θελαν έναν λυκούργιο Καιάδα. Τι άλλο από

πρόκληση, αηδία και διαφθορά θα μπορούσι ν' αφήσει ένα τέτοιο συνέδριο; Κι έπειτα, πώς να μη τρομάξει ο κόσμος από τη διάδοση και την εξάπλωση του φοβερού έητς; Πώς να μη μιλάμε για υπογεννητικότητα, όταν μας ξεφτιλίζουνε τα πουσταράδικα και τα λεσβιακά πορτέλα της κακοπαθημένης Ελλάδίτσας μας;

Σημεία και τέρατα λοιπόν... Και μη χειρότερα!...

Μερικοί νεόπλουτοι και φοροφυγάδες

Με το συμπάθιο φίλοι μου, «εδώ και τώρα» σας παραθέτουμε κάποια νούμερα, αμοιβών και περιουσιών λίγων τραγουδισταράδων, στη χώρα των τραλαλάδων. Γ' αναφέρουμε έτσι απλά, για να διαπιστώσετε το χάος, στην κατανομή του εισοδήματος, στη φοροδιαφυγή και στις υπερβολές των ηλίθιων γλεντζέδων της νεόπλουτης σνομπαριάς(!)

Ο Γιάννης Πουλόπουλος έχει πάνω από ενάμιση δις δρχ. κέρδη από το τραγούδι και μισό δις από την προίκα που πήρε.

Ο Λευτέρης Πανταζής ή Λε.Πα. απόχτησε 1 δις δρχ. πολύ γρήγορα από τη δουλειά του.

Ο Στέλιος Κασαντζίδης κατέχει ανυπολόγιστο χρήμα σε επενδύσεις, σε διάφορες επιχειρήσεις. Λένε ότι αγγίζει κι αυτός το ενάμιση δις περίπου.

Ο Χάρρυ Κλυν παίρνει μισό εκατομμύριο τη βραδιά.

Ο Γόλης Βοσκόπουλος (και κοιμπάρος του Αντρέ) καπαριάστηκε φέτος μ' ενάμιση εκατομμύριο νυχτοκάματο. Δηλαδή, για 72 νύχτες = 105 εκατομμύρια, και προστάντζα κιόλας.

Ο Λεωνίδας Βελής, 220.000 τη βραδιά. Η Γλυκερία 200.000 Η Ρίτα Σακελλάριου 270.000 Αυτή που γλεντάει και τον «μεγάλο» φέρεται με τόσο πολύ χρήμα, που αγόρασε τελευταία και 3 διαμερίσματα στην Αστώρια της Ν. Υόρκης Έχει επίσης καταθέσεις στις ΗΠΑ, Γερμανία κι Ελβετία. Να ζήσεις «μεγάλε» με τα γλέντια σου(!)

Να τι κάνουν «Ο Σακαφλιάς», το «Αφήστε τον τρελό στην τρέλα του» και το «Γεννήθηκα για την καταστροφή»(!).

Σας άφησα όμως μια τελευταία, τη Μαρινέλα, που θεωρείται η πλουσιότερη από όλες τις τραγουδίστριες: κι έχει επενδύσεις σε καράβια, φαρμακοβιομηχανίες κ.λπ.

Αυτά τα λέγα, για λέγα νεόπλουτα, φουκαριτζικιά(!)

Τι θά 'λεγα λέτε γι' αυτά ο ελβετόγερος Ζολότας;

«Ο πλούσιος στον πλούσιο
κι ο φουκαράς στον όμοιο»;

Πάντως, δε θα πει, απ' την ανάποδη, εκείνο που είχε πει ένας υπηρεσιακός πρωθυπουργός, της Φρειδερίκης (θεός σωφέριον) «Ας μη γνινιότανε πλούσιοι...» να μην έχουν και την αναίδεια των φοροφυγάδων.

Όταν «ο κόσμος καίγεται...»

Δεν υπόμεινε ίγνος ντροπής σ' εκείνους που τις χρονιάρες μέρες που πέρασαν, αλληλοφαγώθηκαν για προεδρικές σουίτες στη Ρόδο, αλληλασάδισμούς και διακρίσεις απαράδεχτες, στον καιρό της γενικής ιστοπέδωσης των αξιών. Έλεγες και βρυκολάκιασε ο Ίμπν Σαούντ με τη χλιδή, την πολυτέλεια και τα χαρέμια του στο Καβούρι... Δεν υπολογίζουν πως οι λαοί βρίσκονται σ' ανομολόγητες τραγωδίες και πως όλος ο κόσμος είναι ανίστατος και καίγεται και φθείρεται και πεθαίνει παράκαιρα, από τις μολύνσεις του περιβάλλοντος κι από τις διχόνοιες και τις φαγωμάρες του. Εδώ ηγέτες και ηγετίσκοι είναι υπερόπτες κι εγωιστές. Κοιτάνε τη δική τους ευμάρεια και καλοπέραση... Και για τους άλλους παραπέρα, «γαία πυρί μειχθήτω»(!). Αυτοί το κάνουν σαν οι «πιαστρικές» που λούζονται... όταν ο κόσμος καίγεται!...

Στο φύσημα των ανέμων

Πολλοί Έλληνες κι ελληνίσκοι, υπερφίαλα στελεχικά κι εγωιστικά πλασμένοι, όταν βλέπουν τον κατήφορο, ή τον ξολοθρεμό άλλων ηγετών, έχοντας πρόχειρα τις λέξεις «προδότης» και «τύραννος» στα χείλη τους, εμετιάζουν τον αγλέουρα, φιλοτομαριστικό, επιπόλαια κι αβασάνιστα, ενάντια σ' αυτούς που έχει πια βασιλέψει το άστρο τους. Κι αν έχουν ωφεληθεί κι ευεργετηθεί από τους «εξον-συντεθέντες»... ρίχνουν πρώτοι τον λίθον του αναθέματος. Φτύνουν δηλαδή, εκεί που έγλειφαν ως τα χτες. Μην απορείς σοβαρέ κι αξιόπρεπε, απλέ δικαιοκρίτη Έλληνα. Η προχειρότητα, ο φιλοτομαρισμός, η αγνωμοσύνη κ' η αχαριστία βασιλεύουν δυστυχώς πάντα και σε τούτον τον τόπο. Αυτή είναι η «λεβεντιά» που εξύμνησε ο καημένος ο Μαιρούδας, στο κατά πού φυσούν οι άνεμοι(!)

Χαίρετε «Κώστα μου», «Αντρέα μου» και «Χαρίλαε μου».

Για ουτοπιστές και αντιδιαλεκτικούς

Είναι το λιγότερο αντιδιαλεκτικοί, ανιστόρητοι και εκτός πραγματικότητας απόνα σκληρό παρελθόν τοτινής αναγκαιότητας, όσοι σημερινοί επιπόλαιοι κολλάνε σε σφήκες στ' άγριο μέλι του δάσους, στην ανόητη και φτηνά προπαγανδιστική λέξη «σταλινισμός». Δηλαδή, έχουν προκατάληψη, ουτοπία και φανατισμό, όταν αφορίζουν και υποκηρύττουν πρόσωπα και πράγματα, βλέποντας το δέντρο κι όχι τα θηρία του δάσους μιας εποχής. Δεν είναι σε θέση να συνεκτιμήσουν ηγέτες με τις επίκαιρες ιστορικοκοινωνικές αναγκαιότητες. Δε συσχετίζουν δύσκολες συνθήκες, με ανάλογες δυνατότητες, υπρόπτες συγκυρίες, αστάθμητους παράγοντες, δολιότητες και σκευωρίες. Γίνονται φλογέρες

και λαλούν παράφωνα.

Τους δίνουμε όμως κι εδώ, προς γνώση και σύνεση, για ώριμη σωστή κρίση και λογική, αντικειμενική αιτιολογία κι αξιολόγηση μορφών, για την ακριβοδίκαιη καταξίωσή τους, λόγω όχι ενός ατόφιου δασκαλίου της διαλεκτικής και του επιστημονικού υλισμού, αλλά, περισσότερο, άκωψη και γνώμη ενός κορυφαίου ιδεαλιστή κριτικού κι αισθητικού, του αιμίμητου Ε Παπανούτσου. Ίδού τι έγραψε σ' ένα άρθρο του για έναν ηγέτη της νεώτερης Ελλάδας:

«Το πιο εύκολο πράγμα του κόσμου είναι να προσγράφοιμε λάθη κι αστοχίες σ' έναν άνθρωπο και μάλιστα πολιτικό, που ούτε τα βάρη του έργου, ούτε τις ειθύνες του μοιραστήκαμε, στις ώρες των κρίσιμων αποφάσεων. Όταν τα γεγονότα έχουν συντελεστεί και κρίνουμε «εκ των υστέρων» τη δράση των πρωταγωνιστών, δίκαιοι δεν είναι δυνατόν να είμαστε απέναντί τους, γιατί εμείς “ξέρουμε” ότι εκείνοι δεν μπορούσαν να “προβλέψουν”. Και γιατί παραβλέπουμε τη δεινή αλήθεια ότι και των μεγάλων, των πολύ μεγάλων ανθρώπων οι δυνάμεις, έχουν τα όριά τους».

Για το δήθεν «τέλος του ψυχρού πολέμου»

Οι τάχα χριστιανικοί (αλλά μόνο με λόγια) ηγέτες στη χώρα μας, στα πρωτοχρονιάτικα μηνύματά τους, μίλησαν και μάλιστα μ' έκταση για το «τέλος του ψυχρού πολέμου». Φαίνεται όμως, ότι, μερικές φορές, καθαίνουν κλασικιστικές συγχύσεις και ομοσιές, σαν εκείνες του κάλαρι ποτέ άξεστοι σταντο-ισωαννιδισμού... Διότι ο καπιταλισμός, ομν του κοκορομαλακού υπηρέτη του, Γκόρμπι, και πανηγυρίζει τις νίκες του στην Ανατολή, Ειρώπη, δεν έκαψε ποτέ, να κοιβαλάει το θερμό πόλεμο στη ζωή και στη πίστη του, «όπως το μαίφο σύννεφο τη θιέλλα». Που είσαι μεγάλε Ζαν Ζακ, να ιδείς, και να θαιμάσεις το πως, ισόβιοι αγωνιστές των ιδεών σου, κλέκουνε κότινα ειρήνης, σε πολεμόχαρα σκυλιά, σ' αρπαχτικά γαμψόνιχα γεράκια, που σπέρνουν άλεθρους και κράζουν αόισώπητα, γι' ανθρώπινα σαρκία. Λησμόνησαν ότι, παντοί και πάντα, βισσοδομούν οι λύκοι της Ουάσιγκτον, να πιούν αίμα αθίκων, όπως πρόσφατα στον Παναμά, στο Σαλβατόρ, στη Νικαράγουα, στο Λίβανο, στη Μέση Ανατολή και σ' άλλες χώρες...

Κι από την άλλη μεριά, να θέλουν να τους φορέσουνε πάνω στη ματωμένη λεοντή τους, την προβιά της αθωότητας, της φιλειρηνικής ταυτότητας... πως τάχα δούλεψαν και «τέλειωσε ο ψυχρός ο πόλεμος»(!) Αλίμονό μας!

Αναρωτήθηκαν οι φίλοι συν-παρξιακοί, μήπως «το τέλος του ψυχρού πολέμου» τρέφει ύκοιλα, και καλύπτει το θερμό:...

Μήπως οι φωνές των κοντιφικων κροίσεων και των υπηρετών τους, είναι φωνές Ιακώβ και

οι χείρες μεταμορφώνονται σε χείρες Ησαΐ.

Για ποιό σταμάτημα του ψυχρού πολέμου, μιλούν οι ηγέτες της Αριστεράς στη χώρα μας, σχετικά με τους αέλωποκτοούς Γκόρμπι και Μκοις. Μα δεν μπορούσαν μια ζωή, ν' αντιληφθούν και να χωνέψουν τη πίστη και την ιστορία του καπιταλισμού, που αν δεν κάνει πόλεμο κερθαίνει. Που είσαι Βάρναλη που θά 'λεγε; «έχοιμι' ένα βασίλει άσάκο και χοιτράλιμο, και μας κάνει πόλεμο».

Σε συνειδητοποίησαν, ηγέτες και ηγετισκοί, ούτε στα γεράματά τους, ότι, ο πόλεμος είναι η τροφή και η οργανική ανάγκη του καπιταλισμού; Αλίμονο! Τι σοί «τέλος του ψυχρού πολέμου» επικαλέστηκαν στα πρωτοχρονιάτικα μηνύματά τους, όταν χόφτουν φούμαρα «ειρηνικής συνίπαρξης» κι αυτός κάνει τη δουλειά του, όχι μόνο για να συντηρείται, αλλά και να παχαίνει με τους πολέμους, να γίνει' ευρωστότερος. Κι επιτίθεται πάντα ωμά, προκλητικά. Και μάλιστα με προσχήματα θρασιότητας, γελοία κι ακαράδεχτα.

Σε θυμούνται τελοσπάντων οι κάποτε ιδεολόγοι, που υποτίθεται ότι τους δίδαξε η κείρα κι έμαθαν ποιό είναι το κοιόν των γιάνγκηδων των διεθνών χωροφυλάκων. Γιατί δε συγχωρούνται να 'ναι Σιάντο-ισωαννιδής και τόσο εγκληματικά κι ασυγχώρητα δε γνώριζαν το κοιόν των Άγγλων το 1943-45...

Αλλά, τελοσπάντων, οι σημερινοί δε θυμούνται ούτε τον Λένιν που είχε ότι, «ο πόλεμος για τον καπιταλισμό είναι συνέχεια της πολιτικής με άλλα μέσα». Γιατί έκαθαν τέτοια σύγχυση, Βρε μπας και τους ντοπάρισε ο Γκόρμπι με τη θλιβερή ραστρούκα του, όπως και τους Ρώσους που ξέρεσαν τόσο και μακελλεύονται εθικτίστικά και δε βρίσκει' ένας μ' αντρισμό, να τον εξαοστειέει σε κατανυγκαστικά της Σιβηρίας; κι από δήμαρχο = κλητήρα. Τώρα κιά ο καπιταλισμός κοκορείεται, γιατί είναι θριαμβευτής κι απόλυτος δερβένιγας, σ' Ειρώπη και Αμερική.

Κάποτε, οι «ιθύνοντες» του προοδευτικού Κινήματος εκέκριναν και σφόριζαν τους «δηλωσιές» που οδηγούνταν σε τέτοια διαβήματα, όχι μόνο υπό το κράτος της βίας των αντιπάλων, αλλά και κάτω από την σφόρητη οργή κι αγανάκτηση της ανικανότητας και των αδυναμιών που είχαν οι εκάστοτε κηδεμόνες τις ιδεολογίας τους.

Σήμερα, υπάρχουν ηγέτες και στελέχη που αποκηρύττουν συγκαλιμένα την ίδια την ατιμητη και μαρτυρική αυτή ιδεολογία των ιδανικών της αδερφοσύνης, της ισότητας και της κοινωνικής δικαιοσύνης και προσχωρούν και συνεργάζονται με τον «δημοκρατικό» καπιταλισμό, που σημαίνει άκρατο ατομικισμό και κερδοσκοπικό αμοραλισμό.

Όσο για τις συναντήσεις κορυφής Γκόρμπι και Μκοις, δεν έφεραν τίποτε καλό και πραχτικό στην Ειρήνη. Αντίθετα, προστόρισαν τα

πραξικοπήματα στον Παναμά και στη Ρουμανία... και έπεται η συνέχεια...- Πάντως, «ο αντιπρόεδρος των ΗΠΑ Νταν Κουέιλ, επιμένει απεγνωσμένα ότι: «ο ψυχρός πόλεμος δεν πέθανε» ως την κ. Θάτσερ που επίμονα ισχυρίζεται πως: «ο ψυχρός πόλεμος θα διαρκέσει και πέραν του έτους 2.000».

Έτσι, μόνο, κάποιοι δικοί μας προοδευτικοί παράγοντες, ευρίσκονται σε πλάνη και υπνώτουν μακαρίως, χωρίς να θυμούνται και καμιά σοφή του λαού παροιμία όπως τούτες:

«Το κάθε τι που τρως
πολύ να το προσέχεις
και να μη το παρატρώς,
για να μη σε φάει εκείνο».

Ή «πρόσεχε μη γελιαστείς
κ' ύστερα χαντακοθείς».

Ας πάψουνε και λίγο να ζούνε με «τ' αμερικάνικο όνειρο» στην Ευρώπη, το «κοινό σπίτι» και το γελοίο σύνθημα των γιάνκηδων και γκόρμπηδων για δήθεν «πανανθρώπινα δικαιώματα». Αφού λεν το μαύρο άσπρο, τον προδότη ευεργέτη και το χαλιωστή οικοδόμο, όπως και την τραγωδία κόμο(!).

Μελίνειες περγαμινές

Λυστύχημα που ησυχάσαμε αρκετούς μήνες από τις ρωμαντικές σαπουνόφουσκες των «ελγίνειων μαρμάρων» της οχτάχρονης υπουργίνας της ονομαστής θεατρίνας. Μαγεύονταν οι μελίνειοι θαυμαστές με τον κοπανιστόν αγέρα. Παραφούργευαν τα ούμπαλα των ανυπόμονων φίλων της. Αλλ' ας μη παραπονιούνται: υπάρχει και συνέχεια. Παραλίγο να μας τη φέσωναν πάλι, οι οικουμενικοί. Είχαν όπως φαίνεται θαμπωθεί από τα προσωπικά της ανοίγματα, την πολυτάξιδη φήμη και τις επιδείξεις, ανά τας οδούς και τας ρίμυς Ευρώπης και Αμερικής. Ας μη την αδικήσουμε και για την Ολυμπιάδα του '96, που είχαν ιδρύσει η ίδια την εκτελεστική της επιτροπή (14.1.87) και διαχειρίστηκε 2 δισεκατομ. δρχ. Χωρίς λογαριασμό σε κανένα. Ναι, στα δύομια χρόνια θητείας της επιτροπής, ουδένας οικονομικός έλεγχος. Αυτή τώρα με νέο νόμο μεταμορφώθηκε σε οργανισμό. Αλλά, πέρα απ' αυτό, η οικονομική πληγή κακοφόρμισε. Τα χρήματα και τα κρίματα, όσο κι αν επιτήδεια κρύβονται, κάποτε ξεσκεπάζονται. Κι ας λέτε εσείς ήταν «άρτσι-βούρτσι.» σπάταλη η μελίνεια περίοδος. Μάλιστα, έσταζε μέλι-γάλα(!) Κι άρες είναι να πούμε: Έλα πίσω να μας σώσεις... και το κακόμοιρο ΥΠΠΟ και την Ολυμπιάδα '96(!) Σος λοιπόν, φέξε και γλιστρίσαμε(!)

Μαρίνειες υποβολές

Στην ΕΠΕ τι: 4-12-89 ο ποιός περί τα οικονομικά δημοσιογράφος του φατριαστικού «Συγκροτήματος» κ Γ. Μαρίνος, ευφραδέστατος και λαλίστατος καθώς είναι, διακήρυξε κι αυτός, τον καπιταλιστικό θρήμβο στην Ευρώπη συναντιεξισόμενος στην εκπομπή του κ. Σερέ-

ζη «Απαντείστε περικαλώ».

Είπε και ελάλησε πράματα και θάματα, σχεδόν εφ' όλης της ύλης. Όμως, έδειξε σα νά 'χε πάρει ψαρόλαδο, όταν εξαπέλυε τα δηλητηριώδη αντιμαρξιστικά του βέλη. Με τη γλαφυρότητα και την ετοιμολογία που τον διακρίνει, έδωσε άριστες εξετάσεις στο καπιτάλ-πρυτανείο της Α. Ευρώπης, όπου και τονε βράβευσε για τα άρθρα του στον «Οικονομικό του ταχυδρόμο». Αυτά βέβαια, είναι βραβεία που προσφέρονται και εγκρίνονται και από την υπεράτλαντη αφέντρα των «αγγέλων» και των μακάρων(!). Αλλά φευ, όσο κι αν στόλισε τις λογοφιοριτούρες του, σχετικά με τον παράδεισο του «ελεύθερου κόσμου» και την κόλαση του μόλις απολυτρωμένου ανατολικού... τα ψέματα, έχουν κοντά ποδάρια και κάποτε, έστω κι αργά, ξεφουσκώνουν σαν μπαλόνια στον αγέρα. Και τι δεν ελάλησεν ο λαλίστατος σε βάρος του υπαρκτού σοσιαλισμού...

1) 'Ότι αυτός, «ήτανε μια απάτη και τίποτ' άλλο».

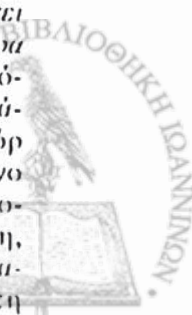
2) 'Ότι «μόλις τώρα, οι ανατολικοί λαοί ανακαλύπτουν τη δημοκρατία». (Έννοείτε την με κάθε εγκληματική μορφή συνδεμένη και παραδαρμένη όπως εδώ).

3) 'Ότι η Ρωσία, που καπιταλιστικοποιεί και διχάζει, αναρχοποιεί και μακελεύει σήμερα ο Γκόρμπι, «είναι η μόνη αυτοκρατορία σ' όλον τον πλανήτη». Γελάτε κότες(!) Τότε τι είναι κ. Γιαννάκη Μαρίνο, η κυριαρχία των ΗΠΑ ανά τον κόσμο και η οικονομική της Ιαπωνίας που γιγαντώνεται; Κι αφού μακάρισε και δόξασε αντιφατικά τον Γκόρμπι... έψαλλε και το εγκώμιο της Αγγλίας και Αμερικής, που είναι αρνάδες άμωμες και λυτρωτίνες των λαών(!)

4) 'Ότι, «οι Μαρξ-Λένιν-Στάλιν, είναι μόνο για τους πεινασμένους κι άξεστους, για τους κακόμοιρους κι αδικημένους = θρησκεία».

Λέτε ν' αγνοούσε ο φωστήρας πως, αυτοί οι επαναστάτες ηγέτες του επιστημονικού υλισμού, δεν είχαν σχέση με τη θρησκεία: διότι, οι θρησκείες εκτός από τον παλιό, ιστορικό κι αληθινό χριστιανισμό, που ήταν και κοινωνικο-οικονομικό κίνημα, όλες οι άλλες είναι δόγματα και τρέλες, που απεργάζονται την τύφλωση, το φόβο, τη δεισιδαιμονία, την αποβλάκωση, την εκμετάλλευση των επιτήδειων στις σκλάβες της άγνοιας και της οικονομικής δουλείας μάξες;

5) 'Ότι, «όταν τα βρίσκουν στη Μάλτα, ο Μπος με το Γκορμπιτσόφ, εμείς δεν πρέπει να μιλούμε για αμερικάνικες βάσεις στη χώρα μας, είναι περιττό». Αηλοδή δε μας πέφτει λόγος. Κι άλλες πολλές μαλιφακτούρες(!) Μπράβο μέγα οικονομολόγε, που έπισσες το ρεκόρ της γλυκοφλυαρίας, στο περυσμένο τρίμηνο της τουβούλας, απόλους τους άλλους αριστοδοξικούς ινστρούχτορες(!) Μέγα: είσαι Γιάννη, και θαυμαστά τα λόγια σου, που χτύπησαν αλύπητα το σοσιαλισμό σαν ο κουβάς τη στίρνα(!)

**Διαλογικά
ερωταπαντήματα
Από το ΓΙΑΤΙ
και το ΔΙΟΤΙ
του Γιακουμή και
του Νότη**

— **ΓΙΑΤΙ** αργοπορούν οι δίκαι; και οι πυχόν ποιινικές ειδήσεις που έχουν μερικοί με τα περιβόητα σκάνδαλα.

ΔΙΟΤΙ, ένεκα «οικουμενικής» οι κάποιοι πράσινοι που έχουν τη φωνιά τους λερωμένη, είχαν πύχη βουκό, να βρεθούν σ' ενέχρεια και κτηβερνήτες και να κοκορευούνται. Άλλωστε κάθε αναβολή και αργοπορία δίκης, είναι υπέρ των κατηγορουμένων. Πώς να μην είχε δίκιο κι ο κατημένας ο πρόεδρος δημοκρατίας που τόνισε και στο πρωτοχρονιάτικο μήνυμά του «το ξεχασμένο θέμα της κάθαρσης», «να προχωρήσουν οι δίκαι» για την τιμωρία των ενόχων. Κι εφ' όσον αποδείχτηκαν κι αποδειχτούνε πιότερο τα κλεμμένα, γιατί να μη ζητήσουν την επιστροφή τους, όπως ζήτησε η Κογκρέσση Ακίνο του Μάρκου πριν πεθάνει, στη Χολοδιάδα.

— **ΓΙΑΤΙ**, ο κ Σαρβαντζε παρακλιεργίτης υποκιργής του Γκόρμπι και κινούμενο πιδόνι του, δήλωσε κηκίφωτα ότι: «Η απόφασή μας να εγκαταλείψει το ΚΑΔΕ το κοινοιστικό μονοπώλιο της εξουσίας, θα βελτιώσει περαιτέρω τις αμερικανισοφικτικές σχέσεις»;

— **ΔΙΟΤΙ**, αυτός ο Χατζηαβάτης, είναι ομορφότερος από τον κηγριό του, το Γκόρμπι και θέλει να τον ανταγωνιστεί σε κηλοισίμικες και ξεκοιλήματα κηκς τους αιθέντες της Ουάσιγκτον Μπος-Μπέηκερ-Μπρεζίνσκι και Κίσιγκκερ, περισσότερο κι από τον μερακλόποτη Γέλτσιν... Και διότι, τέτοιες μαριονέτες επιδίδωκαν 70 χρόνια οι αρχαιοκιοκράτες για να κάνουνε και τη Ρωσία δουλοπαροικία τους(!)

— **ΓΙΑΤΙ**, έφυγαν και ξεσπιτώθηκαν χιλιάδες ανατολικογερμανοί, παρατώντας τα νοικοκυριά τους τόσο απερίσκεπτα, σαν οι Τοϊρκιοι από τη Βουλγαρία, που καλάβωσαν και πήρανε δρόμο επιστροφής; Παρατιούνται σε στιγμές τρέλας, δυστυχίας, και χοιζούρια και στραωμένες δουλειές και σινθήθειες και σκουδέζ(!) Πώς και πού θα βολευτούνε οι λαοί γερμαναράδες; Πεζ μου το γιατί;

— **ΔΙΟΤΙ**, οι νέοι ψαροφαντασμένοι αρειανοί, διψούν για περιπέτειες και αλλαγές. Και

διότι η σιδηροκυρία Θάτσερ, είχε στο Δυτικό Βερολίνο, έναν κηζ'άμ στρατώνη, αδειανό. Απολύμανε τους κοριοίς και τους ψιλούς ο κ. Καλ, έστησε κι όλες τις σκηές εφεδρείας του στρατού του, τους υποδέχτηκε με ανοιχτές αγκάλες και τους εσπίτωσε χωρίς τσιμπούρια και κοινούκια. Κι εζ' άλλου, γιατί να μη ζήσουν κι έτσι ομαδικά τα «φιλακισμένα» στη γενέτειρά τους αποσπίρια του Φίρερ. Να κοιμούνται και λίγο στριμωχτά, να κάνουν και τις αλλαξοκαλιές τους, να σμίγουν και τα πισσαεράτα τους αρώματα, από τις μαγιατίτικες κονσέρβες. Να σμίγουν και το έητς και τις ψείρες και την κρέζα τους. Γιατί να μη τα δοκιμάζαν αυτά τα τόσα αγαθά του «ελεύθερου» δυτικού παραδείσου; Πώς αλλιώς θα τ' άβλεπαν αυτά «κίγιοι» που λέει και ο φίλος μου «όε θέλω ου»;

— **ΓΙΑΤΙ**, ένας νεαρός ψυχοπαθής, στο Μόντρεαλ του Καναδά, μπήκε με την καρμπινα του, στο πανεπιστήμιο τις 7-12-89 και σκύτωσε 14 φοιτήτριες «εν ψυχράν», τραυμάτισε άλλες τόσες, κι αυτοκτόνησε.

ΔΙΟΤΙ, όπως έγραφε σ' επιστολή που άφησε, «του κατάστρεψαν τη ζωή του οι φερμίνιστριες» κ' ήθελε να εκδικηθεί τ' ωραίο φίλο!

— Έτσι, γίνονται τέτοια φρικιαστικά εγκλήματα στην Αμερική;

— Και βέβαια, διότι φροντίζουνε για την ευθανασία!!

— **ΓΙΑΤΙ**, το μεγαλύτερο κακό σήμερα, στο άθλιο οικονομικά και ηθικά κηβέρνο μας, είναι τα τρισεκατομμύρια ελλείμματα;

— **ΔΙΟΤΙ**, δε γίναμε ποτέ αιτιοκράτες, για να χτυπήσουμε το κακό στη ρίζα του. Δεν υπολογίσαμε ποτέ το «Τις πταίει» του Χαρίλαου Τρικούπη... Παραμένουμε τυφλοί μοιραλάτρες και υποχείρια ξετσιπωτού ατομικισμοί(!)

ΓΙΑΤΙ, σήμερα, δεν τολμάς στις κρήν σοσιαλ-κοινωνίες να πεις πως είσαι σοσιαλμαρξιστής;

— **ΔΙΟΤΙ**, θα σε λιντσάρουν, ή θα σε κούνε «μιάσμα» όπως άλλοτε οι βασιλοφρονικοί εδώ στη μανανία μας. Και διότι τ' έχουν κηριολεκτικά χαμένα και δεν ξέρουν τι κάνουν και πού βαδίζουν.

— **ΓΙΑΤΙ**, οι λαοί διαβάλλοντ' εύκολα, παρασύρονται, ξεστρατίζουν, οχλοποιούνται και δεν κηιθαρχούνε σ' ενοποιημένες και μονιασμένες εργασίες, που υπαγορεύουν οι σο-

σιαλιστικές κοινωνίες;

ΛΙΟΤΙ, μόνο τα μερμήγκια και τα μελίσσια είναι άξια για τέτοιες κοινωνίες. Ενώ τα χειρότερα ζώα, οι άνθρωποι όχι μόνο δεν πειθαρχούν· αλλά και με την ασέβεια και την τρέλα τους, τρώει ο ένας τον άλλον.

ΓΙΑΤΙ, βιάζονται οι νου-δου-δες και γέμισαν και γαλάζωσαν με το χρώμα τους και τα συνθήματά τους, δρόμους, τοίχους, γέφυρες, ραχούλες, ως και υπάγγιες φωλιές, όπου χτυπάει το μάτι του διαβήτη;

ΛΙΟΤΙ, βιάζονται να ξεγελάσουνε κοσμάκη για το 50% χωρίς να υπολογίζουν ότι «όποιος βιάζεται σκοντάφτει». Αλλά, θέλησαν να συναγωνιστούν τους κολονέλους και τους «πράσινους» που ξόδευαν από το δημόσιο κουρβανά εκατομμύρια, να γράφουν συνθήματα παντού σ' όλη τη χώρα.

ΓΙΑΤΙ, είχαν με βαριές φράσεις κατοχυρωκτηρίσει ανοιχτά τον «μεγάλο» οι στενοί του συνεργάτες: Λάζαρης, Αλευράς, Σημίτης, Μαγκάκης, Τρίτσης και άλλοι; Μήπως είχαν ζηλέψει τα νταρντανοειδή νιάτα της Μιμής; Ή μπας και πίστευαν ενδόμυχα ότι ο ιμάμης του Κυστριού και της Εκάλης τους είχε βάλει κοριοίς στα κόκκινα τηλέφωνα, κ' ήθελε να τους κατεβάσει από το τρένο της «αλλαγής» και να τους κλείσει στο σκοτεινό του τούνελ; Γιατί, γιατί, και τώρα πλην του τελευταίου, τ'ά' χουνε πάλι μέλι-γάλα;

ΛΙΟΤΙ, και η ζήλεια της κατάκτησης του νέου και ωραίου, δεν πάει στα βουνά. Αλλά, προπάντων και τα πρωτινά τα μίσση, φέρνουν τρελές και παθολογικές αγάπες. Κι ο πονηρός ο «μεγάλος» σκέφτηκε να εφαρμόσει το του Ισοκράτη αξίωμα: Να υπολογίζεις και να εκτιμάς εκείνον που σε κρίνει και σ' επικρίνει δίκαια για το καλό σου, παρά εκείνον που σε κολακεύει.

ΓΙΑΤΙ, ο δαιμόνιος αμερικανοεβραϊός έμπορος, Λιβής, κατάφερε να βρακώσει με τα τζινοκαρμπίσινα τόσο άσχημα, όλων τους εφηβικούς και ώριμους προκτούς, όλων των χωρών του κόσμου, κι έκανε και κάνει χρυσές δουλειές, κι έχει κρεπάρει στα κέρδη του;

ΛΙΟΤΙ, οι μάζες των όχλων που δεν έχουν αισθητική αντίληψη και καλλιέργεια να ξεχωρίσουν τα όμορφα, από τ' άσχημα, είναι κρετινικές και καταγέλαστες, και παρυσύρονται σε τρελομώδες, χωρίς την αίσθηση και την επίγνωση της ομορφιάς, σ' ένα σωστό, καλό και πολιτισμένο ντύσιμο. Λιότι ο Εβραϊός, ήξερε και ξέρει ότι, οι ανθρώπικοι

της εποχής μας, είναι αγέλες του συρμού, κι εύκολα τους σουλτουκώνει, με τα μασκαράτικα και μαστοράντζικα μπλουτζίνια(!)

ΓΙΑΤΙ, δεν ανοίγουν ένα στρατόπεδο εργασίας για τους ξένους εμπόρους ναρκωτικών που τους πιάνουν, όταν τους πιάνουν... και εκτός από κείνους που απελαύνουν με ανταλλάγματα... τους άλλους, τι χρωστιάει ο λαός, να τους τρέφει από το υστέρημά του στον Κορυδαλό, και δεν τους ανοίγουν ένα στρατόπεδο αναγκαστικής εργασίας, ή να τους βάζουν να φυτεύουν δέντρα σε αναδασώσεις, εφόσον πολλά από τα δύση μας πάλι ξένοι και διεθνείς αλήτες και τυχοδιώκτες τα καίνε, γιατί;

ΛΙΟΤΙ, όλα τα κυκλώματα ελέγχονται από την αμερικάνικη ή την ιταλική Μαφία. Στη χώρα μας τα φέρνουν τα ναρκωτικά έγχρωμοι αλλοδαποί, επειδή οι νόμοι είναι ελαστικοί. Στη χειρότερη περίπτωση αν τους συλλάβουν θα μείνουν κανα χρόνο φυλακή, ή θα πληρώσουν μ' εγγύηση και θα βγουν, για να συνεχίζουν το καταστρεπτικό τους έργο.

ΓΙΑΤΙ, ο πρόεδρος δημοκρατίας στην Ελλάδα, δεν εκλέγεται άμεσα και απευθείας από το λαό;

ΛΙΟΤΙ, ακριβώς, δεν υπάρχει δημοκρατία του λαού, από το λαό και για το λαό. Είναι δημοκρατία της δικομματικής ολιγαρχίας και της βουλευτικής και νεόπλουτης αριστοκρατίας...

ΓΙΑΤΙ, έβαλαν μπροστάρη τον παπά τον Τόλκε και οργάνωσε την πρώτη μεγάλη διαδήλωση στην Τιμισοάρα;

ΛΙΟΤΙ, παντού και πάντα όταν οι σκοτεινές δυνάμεις σχεδιάζουνε πολέμους και ιδιαίτερα εμφύλιους, τους παπάδες βάζουνε μπροστά και τους ανάβουν... το καθώς είναι γούρικα τα ρασομάνικα θεριά(!)

ΓΙΑΤΙ, στην ελληνική και διεθνή πολιτική κουνίστρα και ζωή, πολλά πρόσωπα και πράγματα μυθοποιούνται συστηματικά;

ΛΙΟΤΙ, πρέπει να καλύπτονται μ' ευκαιρικά κι επιτήδεια ψέματα. Καθότι, οι αμέτρητοι αφελείς, είναι πάντα υπαίδεντοι κι ευκολόπιστοι. Άλλωστε, καθώς επικρατεί η δύναμη του «αμωνά», πρέπει για τα συμφέροντα των ισχυρών και για να γράφεται στα μέτρα τους η ιστορία, να μεγαλοποιούνται τα υπηρετικά κινούμενα και δεδομένα(!)

ΓΙΑΤΙ, σε χώρες της Ανατολ. Ευρώπης

- φτιάχνουν τάρτα κόμματα που τα ονομάζουν «Δημοκρατικού Σοσιαλισμού»:
- **ΛΙΟΤΙ**, μιμήθηκαν τον δικό μας Γιάγκο Πεσματζόγλου, πρωτοκόρο στο «δημοκρατικό σοσιαλισμό» του καπιταλισμού!) Με το δικό του είχε και στο ΚΟΔΗΣΟ, λές προφητικά, μ' εκείνο το στόμφο της φουσκωμένης ρητορείας του, αυτόν το βαμπίγδουπο τίτλο, στο έργο το Κόδησο, που δεν έπρεπε να εγκαταλείψει.
  - **ΓΙΑΤΙ**, στην Ελλάδα, πολλοί, δεν πιστεύουν ότι, οι αλιβερνήσεις των χωρών του υπαρκτού σοσιαλισμού, γκρεμίστηκαν από τα πάνω, χωρίς να γίνει καμιά επανένσταση από τα κάτω.
  - **ΛΙΟΤΙ**, η πίπλα είναι αδερφή της ουτοπίας και η προκατάληψη μητέρα του φανατισμού. Και διότι, καλύτερα, τις παρακίδες τις είχανε πετάξει οι περισσότεροι Έλληνες. Ενώ σήμερα, τις ξαναφόρεσαν, σαν τα καματερά, για να μη βλέπουνε ούτε μακριά, ούτε βαθιά.
  - **ΓΙΑΤΙ**, ο «Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου» έχει στους κόλπους του, που πατρώνει και πριμοδοτεί και σε βουλευτική, κάτι ψευτοκοινοβουλευτάρηδες και ψευτοοικονομολόγους πίσω Παπαγιαννάκη και Λεντάκη, κρύβωπα διχαστικά και χωρίς οπαδούς, που παίρνουν πάντα σχεδόν αντιδραστικές θέσεις και διακηρύττουν και πανηγυρίζουν τσαμπομυλογώντας ότι: «ο Μαρξισμός-Λενινισμός κατέρρευσε». Ότι «δεν υπήρξε ποτέ και ποθεν» κι άλλα αρνητικά απαράδεκτα, γιατί τους δέχεται ο Συνασπισμός.
  - **ΛΙΟΤΙ**, θέλει να νιώθει αντίπαλα ερεθίσματα. Αλλά και μαζοχιστικά δαγκώματα, από φίδια κολοβά, φαρμακτερά, στον κόρφο του, για να γαργαλιέται και να ηδονίζεται.
  - **ΓΙΑΤΙ**, ο Τύπος της Αθήνας και Θεσ νιάης, αραδιάζει ταχτικά σε πρωτοσέλιδα κι ολοσέλιδα με πηχιαίους τίτλους: «Φόνους, ληστείες μετά φόνων, ένοπλες ληστείες, εμπρησμούς, διαρρήξεις και κλοπές τραπεζών, σπιτιών και μαγαζιών, φόνους μετά βιασμών, αρπαγές τσαντών, πορτοφολιών» κ.λπ. κ.λπ.:
  - **ΛΙΟΤΙ**, πρέπει να ζηλεύουν και να μισούνται και τα κορόγδα που διέλιξαν τις δικές τους σοσιαλ-πειθαρχημένες κοινωνίες στην Ευρώπη κι έτσι ν' ανταγωνίζονται ηδονιστικά και με τη σχετική άμιλλα, στα παραπάνω θεάρεστα έργα!
  - **ΓΙΑΤΙ**, τα κράτη των ανατολικοευρωπαϊκών,
- έγιναν κλοιά χωρίς πιξίδες, σε τρικυμίες, κι έπνιξαν σε βιθούς και ιστορίες και καταχτήσεις, και θυσίες, και αξίες του παρελθέντου.
- **ΛΙΟΤΙ**, τους ήρθε καταρροή και ζήλεψαν τα δικά μας, που είναι: της ρουξούνας, της αναρχίας, της ανασφάλειας, του χαμού, ξέφραγα αμπέλια και πορτέλα.
  - **ΓΙΑΤΙ**, ο Αντρέ ο Παπαντρέ, κόβεται συχνά κι ανησυχεί για τον Γκορμπασόφ.
  - **ΛΙΟΤΙ**, πρέπει ν' αποδείξει φωνογραφικά, πιστά, μιμητικά τα λόγια του φίλου του Μπουκ, αποδείχνοντας, στο μεγάλο σφέντη με τις ίδιες παρακατιόν μοιούσιες φράσεις του, πως είναι πάντα φερέφωνο και όργανο της υπεράτλαντης πατρίδας του. Ιδίω η «Επικαιρότητα» στις 5-2-90: «Πρέπει να εκφράσουμε όλοι την αλληλεγγύη μας στο Νιχαήλ Γκορμπασόφ. Είμαι ανήσυχος, φοβόμαι ότι, αν ο Νιχαήλ Γκορμπασόφ που σήμερα δοκιμάζεται δεν στηριχθεί και χάσει την εξουσία, οι εξελίξεις στην ΕΣΣΔ και τις άλλες σοσιαλιστικές χώρες θα είναι τραγικές. Μπορεί και να πρωταγωνιστήσει ο στρατός σ' αυτές».
- Αυτά δεν επανέλαβαν τελευταία κι αυτοί-σιν ο Μπουκ, η Θάτσερ, ο Μιτερράν και ο Καμ.
- **ΤΙ ΕΠΙΕ**, ο «φισαρμόνικος» της ΕΑΡ για τον Τσαουσέσκου.
  - Δεν είχε δεν ελάλησε πως ήταν φίλος του... Τον αποκάλεσε «τίρανο»... κι έριξε βαριές καταλαλιές. Κι ας του 'στελνε εκτός από χρήματα, άραδα, ως και το χαρτί για την «Αυγούλα» του από το Βουκουρέστι. Άλλωστε στο χινοκομμουνικό Συνέδριο της επανεκλογής του «μπαρ Τσαουσέσκου»... τον καταχειροκρότησε.
  - Και βέβαια!) Αυτοί είναι οι σημερινοί «σοσιαλ-ηγέτες» της ελαφρόκαρδης παλακί-τας...
  - Και τι άλλο κάνουν τώρα, οι «καρινοί» αντεμυδοίρες;
  - Κάνουν την αυτοκριτική τους... και αποκηρύττουν άραδα όλα τα κάτω κάτω κόμματα, σαν οργισμένο, αυτοί, απόκομμα.
  - Μα πόσοι είναι και ποιά;
  - Δεν πρόσεξε; Αποκήρξαν τη Λαϊκή Κίνα και τη Βίχρια Κορέα.
  - Χα χα χα!!! Μα... αυτοί είναι ψύλλοι, κι εκτείνονται ελέφαντες;
  - Και όμως, αυτοκτών το 1% των 9 εκατομμυρίων για τη δική τους ισκαριώτικη και παράλογη λογική, αυτό το 1% είναι ισχυρότερο από το 1 δις 250 εκατομμ. κληθισμό.
  - Μασαλά!) Αν είχε η καλάβρα κέρατα, θα τηνε βλέπαν όλοι!)

Αμ πως. Δεν είναι μόνο «μεγάλος» κι ένας ο γνωστός «μεγάλος» της μύσας, της πάσας και της κλάσας. Είναι και ο Λεό... στρου-θοκαμηλικός και λίαν διασκεδάσας(!)

ΓΙΑΤΙ, πολλοί Έλληνες ηγέτες και στελέχη πρώην ομοϊδεάτες, αυτών των κυβερνήσεων που γκρέμισε ο Γ' Κορμπατσόφ, μιλάνε για «ανανεώσεις», για «οικονομικές μεταρρυθμίσεις», για «επανάσταση στην επανάσταση» για «σοσιαλ-δημοκρατίες» και δε συμμαζεύεται(!) Αφού καμιά κυβέρνηση δεν έπεσε από λαϊκή εξέγερση. Γιατί επιμένουν να χρυσώνουν το χάπι σε χιλιάδες αφελείς; Γιατί, δε βλέπουν την αλήθεια κατάματα, να τη διακηρύξουν παλικαρίσια; Τι έχουν από δω και πέρα να ωφεληθούν ή και να πάθουν από τη Μόσχα; Έτσι κι αλλιώς, τη Ρωσία ένας «ανανεωτής» με την κλίκα του... και σε ηγεσία στρατού και αστυνομίας, την έκαναν για λύπηση... και παύει πια να υπολογίζεται σαν αντίρροπη δύναμη των ΗΠΑ;

ΜΟΠΙ, έπαψαν κι εδώ στη μπανανία οι «επαναστάτες» του καριερισμού τους, να εκτιμούν το ρόλο της προσωπικότητας στην ιστορία και μάλιστα στο παρελθόν στη Σοβιετία. Πάνε κι αυτοί όπως φυσούν οι άνεμοι. Κι ας έλεγε ο Λένιν: «Να λέμε την αλήθεια κι όταν ακόμα δεν είναι προς όφελός μας. Γότε θα μας πιστεύουνε και οι αντίπαλοί μας...».

Όργιο μαυραγοριτισμού

Εκτό από την Ανατολική Γερμανία Ουγγαρία και Γεωργολοβακία (εξαιρούμε την πολωνική κοινωνία γιατί είναι από τις πρώτες διαλυμένες τις εξ ανατολών) τώρα και στις χώρες της Βαλτικής, οργιάζουν οι μαυραγορίτες κι όλοι οι κερδοσκόποι κ' οι αλήτες. Κάνουν επιδρομές αρουραίων... και μ' ελάχιστα ντόλαρς αγοράζουν όλα τ' αγαθά από τις βιτρίνες πάμφθυνα και τα μεταπωλούν σε δυτικές χώρες, 10 και 15 φορές πάνω από την τιμή αγοράς τους. Να τι έγραψε πρόσφατα ο Τύπος ανάμεσα σ' άλλα: Η αγορά των Λιθουανών πάσχει από τις επιδρομές των Πολωνών που σηκώνουν τα πάντα για να τα μεταπώλουν στην Τουρκία και στην Ελλάδα.

Έφτασαν λοιπόν 5 χρόνια ραστρούικας (διύλισης) και ήταν και πολλά, από το 1985 ως το 1990 ν' ανάψουν τα βαριά κοινωνικά μποφόρ της οικονομικής ρεμούλας κι αναταραχής, για να εξαχρειώσουν κι αυτές τις κοινωνίες!

Καμαρώστε το «ευρωπαϊκό σπίντ» του αθλιόψυχου Γ' κόρμπι, που μοροφιλοδοξεί να το απολαύσει από την Ιβηρική ως τα Ουράλια(!)

Δεν απήγει για μαλλί και βγήκε κουρεμένος. Μη γελιάστε. Είναι λόκος που φόρεσε προβιά, τα πρώτα να γελιάσει!...

Ρουμάνικα συμβάντα

Το πρωξικόπημα στη Ρουμανία το Δεκέμβρη το έκανε ο δράκουλας της Μόσχας, ο τάχα «φιλειρηνικός», κι έφαγε τον Τσαουσέσκου, που από τσαγκάρης είχε γίνει στην εφηβεία του επαναστάτης; και μετά τον Γ. Ντεξ, 24 χρόνια δικτάτορας του προλεταριάτου στην πατρίδα του.

Ο επιλεγόμενος και «μπος Τσαούς» έφτιαξε όμως κάποια έργα υποδομής, που οι Ρουμάνοι δεν θα τ' άφτιαχναν ούτε με 50 κι 100 χρόνια, όσο κι αν εστέρισε το λαό του απ' ορισμένα αγαθά.

Υπήρχε όμως εκεί, μεταπολεμικά, συνειδητοποιημένο και αγωνιστικό προλεταριάτο; Αμφιβάλλουμε.

Λιότι η Ρουμανία, ήταν η προπολεμική «αρχοντοβλαχιά» του εμπορίου, των μεγαλοαστών, των κουλάκων (εύπορων χωρικών) και παλιότερα των πριγκίπων.

Χώρα πλούσια, γεωργική και πετρελαιοπαραγωγική, με βασιλιάδες και κυβερνητικά τους αντράποδα...

Στην επέλαση του Χίτλερ, δεν αντιστάθηκε κανένας.

Αντιστασιακό κίνημα ούτε μετά υπήρξε.

Το Βουκουρέστι τό 'λεγαν και «Μικρό Παρίσι». Φήμη ευρωπαϊκών πόλεων είχανε και η Κωσταντζα, το Ιάσι, κ.ά.

Ο Ντεξ, εφύεστερος και ικανότερος ηγέτης, έβαλε τις βάσεις μετά την απελευθέρωση το 1945, βοηθούμενος κι από τον Στάλιν. όπως ακριβώς και τ' άλλα σοσιαλ-καθεστώτα που απελευθέρωσε τότε ο Κόκκινος Στρατός.

Ο Τσαουσέσκου, θαρραλέος κι αποφασιστικός, αλλά μέτριος σε πνεύμα και μόρφωση. Είχε πολλές ατυχίες και γκάφες, στραβοτιμονιές και κακές συγκυρίες. Έχτιζαν και οι δυο σοσιαλισμό, πάνω σ' έναν κίβδηλο, απείθαρχο κι ανομοιογενή πληθυσμό. Σ' ένα φυλετικό μωσαϊκό, με πολλά φυράματα και μειονότητες. Βλάχοι, κουτσόβλαχοι, γύφτοι, τουρκόγυφτοι, τσιγγάνοι, εβραίοι, μολδαβοί, μαγυάροι κ.λπ.

Όταν τα πρώτα χρόνια παράδιναν σε γύφτους και τσιγγάνους έτοιμα επιπλωμένα διαμερίσματα, αυτοί δεν πειθαρχούσαν εύκολα, να σπιτωθούν, να δουλέψουν και να μορφωθούν. Δεύτερη και δέκατη φύση η συνήθεια, τους έκανε και τ' άσπαγαν τα έπιπλα τις νύχτες, μαγύριζαν τα δωμάτια και φεύγανε στα δάση, σε καλύβες και σκηνές. Την άλλη μέρα, ψάχνανε για να τους βρούνε στην ύπαιθρο. Ήθη και συνήθειες, αιώνων βλέπετε. Δύσκολες προσαρμογές.

Έπειτα, στη διάρκεια της δυναστείας Τσαουσέσκου, συνέβηκαν και τα παρακάτω βαριά ατυχήματα:

1) Έναν καιρό, μια σατανική μεγαλομαφία του λήστεψε το χρήμα από τις μεγάλες τράπεζες...

2) Ύστερα, ακολούθησε ο μεγάλος σεισμός το 1977, με βαριές στεγαστικές καταστροφές και χίλιους νεκρούς στο Βοϊκουρέστι.

3) Η μεγάλη αβάρια της αγοράς μηχανών για ανανέωση κι εξυπηρέτηση της βιομηχανίας που, οι ραγδαίες τεχνολογικές επιτεύξεις σε νέα τελειότερα μοντέλα, τις ξεπερνούσαν και τις αγχρήστειαν.

4) Η αποσκίρτηση από την ΚΟΜΕΚΟΝ και η κροσπάθεια ανεξαρτοποίησης της οικονομίας, τον υποχρέωναν, να δανείζεται από τη Δύση πολλά, με αφόρητους όρους και βαριά επιτόκια· κι ας είχε γίνει χαϊδεμένο παιδί και φίλος της τότε πολιτικής αναγκαιότητας των Φορντ-Νίξον-Ρήγκαν-Μπους-Θάτσερ-Μιττερράν.

Στη Ρουμανία που εξείρεσαν από την εκστρατεία τάχα στ' ανθρώπινα δικαιώματα, κι άσπηκε η Συμφωνία του Καμπ-Ντέιβιντ. Κι ο Τσαουσέσκου ήταν ο μόνος από τις χώρες του υπαρκτού σοσιαλισμού, που αναγνώρισε το Ισραήλ· και που έστειλε αθλητές στους Ολυμπιακούς του Λος Άντζελες το 1984.

Όσο βέβαια τον χρειάζονταν τον είχαν φίλο, γιατί ήθελαν να διασπάσουν το Σύμφωνο της Βαρσοβίας, πριν ακόμα τους έρθει σα μηχανής θεός το 1985 ο δικός τους δαίμονας ο «περεστρόικας».

5) Οι δισβάσταχτες υποχρεώσεις στα τοκοχρεωλίσια των δανείων που έπαιρνε από τους δυτικούς, ανάγκαζαν τον Τσαουσέσκου, να πουλάει τα περισσότερα προϊόντα, για ν' αντιεξέρχεται στα χρέη και να στερεί το λαό από βασικά πολλές φορές καταναλωτικά αγαθά. Η σχετικά μακρόχρονη αυτή πορεία, ήταν έξω από τη λαϊκή ψυχολογία. Έτσι, ήταν φυσικό, να συσσωρεύονται κάποιες δισπαρέσκειες, κικρίες και αγανακτήσεις.

6) Ένα τελευταίο για το μοιραίο τέλος του λάθος, ήταν και το εξής: Τον Οκτώβρη και Νοέμβρη που πέρασε, πανηγύριζε μ' εκδηλώσεις και στις κρεσβείες του εξωτερικού και στη χώρα του, το μέγα γεγονός της εξόφλησης όλων των δανείων και των χρεών του... Αντί να γεμίσει τη ρουμάνικη αγορά και τις βιτρίνες με μπόλικά αγαθά, για να θαμπώσει το καταναλωτικό του κοινό από επάρκεια και φτήνεια, ώστε να ξεχάσουν τις στερήσεις και θισίες των περασμένων χρόνων, γιόρταζε το γεγονός και πήγαινε ταξίδια... χωρίς διορατικότητα, πως γύρω του, ο άσπονδος εχθρός του ο Γκόρμπι, τού βαζε τσρκίλες στα θεμέλια, για να ικανοποιήσει και τα κέφια των πατρώνων της Ουάσιγκτον, και του Λονδίνου-Παρισσιού και Βόννης.

Έπειτ' από το κατόρθωμά του, να μείνει, η μόνη ξεχρεωμένη σοσιαλιστική χώρα στην Ευρώπη (εκτός βέβαια από την Αλβανία που δεν χρεώθηκε ποτέ), φούντωσαν πιότερο οι ζήλειες, οι υποβλέψεις και οι κρυφοί θυμοί, στους δράκους των ΗΠΑ και της Μόσχας... και ιντριγκάρισαν στη Μάλτα το γκρέμισμά του, τη διάλιση του καθεστώτος του· και τη θλιβερή

και απαράδεκτη για τη λογική κοινή γνώμη τιμωρία του, δίκην Μουσολίνι!...

Δεν ήταν δυνατό νη τον αφήσουν, οι ως τότε αναίμαχτοι νικητές της Δύσης στην Ανατολική Ευρώπη, με το μωσχοβίτη κολασίζο τους, σαν μόνο σοσιαλιστικό κράτος ξεχρεωμένο. Φοβήθηκαν, μη γίνει κάποτε πρότυπο καθεστώσ ειημερίας, Όπως είχαν καλύτερα, καρφί στο μάτι τον σοφό Χο-Τσι-Μιν στο Βιετνάμ, που άναψαν τον πόλεμο τότε, γιατί ο Χο, είχε εφαρμόσει γεωργικό σύστημα κατακλητικής παραγωγικότητας. Βέβαια δε γίνεται λόγος για σύγκριση ανάμεσα στους δύο ηγέτες. Γιατί, το βάρος της αζίας του γερο-Ανατολίτη σοφού, είναι αξεπέραστο. Ο Μιλ. Τζίλας δήλωσε ότι «μάλις άρχισε η εξέγερση, οι Σοβιετικοί αποκατέστησαν κάποιες επαφές με την ηγεσία του στρατού και με το "Ε Μέτωπο Σωτηρίας"». Και ο ίδιος ο εκπρόσωπος του υπουργείου Εξωτερικών της Ρωσίας Γκ. Γκερασίμωφ, δήλωσε ότι: «Οι αλλαγές στη Ρουμανία, υποστηρίχτηκαν από τη Σοβ. Ένωση».

Ο Τσαουσέσκου είχε γίνει κουνούπι στον κλασικιστή της Μόσχας, για να επανακτήσει τη Μολδαβία Πληγή επίσης, του είχε γίνει έξω από τη Συμφωνία του Ελσίνκι η Τρανσυλβανία των Ούγγρων. Ο Γκόρμπι τον είχε και δολερό αγκάθι στο στομάχι, γιατί, κατάγγελλε αδιάκοπα το δόλιο και προδοτικό, ανατρεπτικό στα σύμμαχα κράτη έργο του.

Έτσι ο δράκος της Μόσχας, έφαγε το «δράκο των Καρπαθίων». Και κατά την παροιμία που λέει:

«Φίλοι αν δε φάει φίλοι όφρακοντα; δε γίνεται».

Ίδού όμως τι έλεγαν μέχρι τη δολοφονία του, για τον Τσαουσέσκου, ορισμένοι Έλληνες πολιζικοί ηγέτες.

Κ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ: Σοφή καθοδήγηση.

Α. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ: Άλλαξε τη μοίρα της χώρας.

Ε. ΑΒΕΡΩΦ: Σώφρων αρχηγός.

Α. ΚΥΡΚΟΣ: Πρωτοκόρος ηγέτης.

Γ. ΦΑΡΑΚΟΣ: Ειρημιστής, σωστός.

Αυτά κι άλλα συναφή δε θά 'ταν περιττό, να προβληματίσουν κάποιους παρατηρητές, για αντικειμενικότερα και δικαιότερα συμπεράσματα και για την αληθινή ιστορία.

Στο συντηρητικό περιοδικό της Γαλλίας «L' EXPRESS» ο YVES Cuaυ έγραψε στις 5-1-90, ανάμεσα σ' άλλα εγκωμιαστικά για τον εκτελεσμένο σχεδόν δολοφονικά δικτάτορα και τούτα:

«Στηρίξαμε τον Τσαουσέσκου γιατί ήταν ο πιο αντισταλινικός ηγέτης της Ανατολής. Γιατί αποκατέστησε τα «θίματα του σταλινισμού», γιατί επέτρεψε στην εκκλησία «να ανακνείσει», γιατί έδωσε ελευθερία εκδόσεων στους «ρεφορμιστές συγγραφείς», γιατί έκανε «αποκλλεχτιβοποίηση» στον τομέα της γεωργίας. «Όλα αυτά —καταλήγει ο αστός δημοσιογράφος— είναι εύκολο τώρα να κάνει κάποιος πως δεν τα θυμάται...».

Η Αλήθεια για τον Παναμά

Για ποιό ναρκωτικό του Νοριέγκα μιλάει ο Μπους για τον πρώην αρχιπράκτορα της CIA; Μα τόσο υποτιμούν τη νοημοσύνη των ξύπνιων Ευρωπαίων οι γκάγκστερς; Δεν τρώμε άχνη, όσο κι αν δηλητηριάζουν συστηματικά τα φυσικά περιβάλλοντα και τα προϊόντα...

Η απόφαση που πάρθηκε στη Μάλτα για την ωμή επέμβαση στον Παναμά, (που για τα δικαιώματα των Παναμέζων δε συγκινήθηκαν στον ΟΗΕ ούτε οι Σαμαρο-ποτάκηδες) είχε τον άλλο βαθύ λάκκο της η φάβα...

Η ληστρική επιχείρηση με την πανοπλία των 26 χιλ. αντρών, ήτανε τάχα καυγιά για ναρκωτικά, αλλά στην ουσία για το πάπλωμα της Διώρυγας. Τα δήθεν ναρκωτεμπόρια του Νοριέγκα, ήταν το πρόσχημα, για ν' αρπάξουν πάλι τη διώρυγα: και να ελέγχουν απόλυτα τα κερδοφόρα νυχτόμερα περύσματα. Ως τις 29 Δεκ. '89, την είχαν με Συμφωνία οι ΗΠΑ σε εκμετάλλειψη δική τους.

Τώρα θα τη διαδέχονταν για πάντα οι Παναμέζοι. Γι' αυτό σχεδιάστηκε η επίθεση του Μπους κατά παράβαση και του αμερικάνικου Συντάγματος: και διότι ο εγκάθετος στρατηγός και πρώην φίλος τους, δεν ενέδιδε τώρα, στα συμφέροντά τους. Γιατί δεν ήθελαν μονάχα όλα τα κέρδη της Διώρυγας, παρά και τον έλεγχο και την αστυνόμευση των φορτίων της Νικαράγουας που της είχαν το «εμπάργκο» από το 1985, κι αφού την έχουσε καρφί στο μάτι, να μη περνούνε μέσω εταιριών, οι εισαγωγές της από τον Παναμά...

Έτσι οι τάχα «φιλειρηνιστές» αποικιοκράτες και πάτρωνες του Γκόρμπι, με τα «πανανθρώπινα δικαιώματα» (αστραπή κακή) σημαδεμένα στο κούτελό τους, προκάλεσαν χιλιάδες νεκρούς και τραυματίες... δεκάδες χιλιάδες άστεγους... και το καραγκιοζιλίκι Μπους-Νοριέγκα και πρεσβείας πάπα, όλα σκηνοθετημένα έχοντας «εξασφαλισμένη και τη σιωπηρή αδιαφορία» του κρεμλίνου αυθέντη. «Ενώ σε άλλες επεμβάσεις Γρανάδα, Λιβύη 1983-1986, η Μόσχα έκανε τουλάχιστο κάποια κριτική».

Τώρα, ω πεπλανημένοι κι ευκολόπιστοι ουτοπιστές, γκορμπυτσοφικοί, στην Ελλάδα και αλλού, γιατί ο Γκόρμπι σας, «δε δείχνει να νοιάζεται, για το τι κάνει η Ουάσιγκτον σε τρίτες χώρες; Αλλά τώρα βέβαια, έχει το ελεύθερό του... να καθορίζει τις τύχες των λαών όπως της ταιριάζει».

Κι ενώ πριν, στην αρχή της θητείας του Ράμπο-Ρέηγκαν, η ΕΣΣΔ ήταν η «αυτοκρατορία του κακού». Σήμερα η Ρωσία του Γκόρμπι, είναι η «άριστη συνεταίρα, η «ειλικρινής φίλη και σύμμαχη».

Πού όμως η συμμαχία; Α, παρντόν, για την καταστροφή του σοσιαλισμού και την οικονομική υποδούλωση, των νέων ποιόντων προβάτων!!! Των λαών δηλαδή που οχλοποιούνται

ολοταχώς και ξέπεσαν στο κατάντημα: φέρτε να φάμε και σώστε μας εκκλησιές και μοναστήρια, «άγιοι» παπάδες και διαβόλοι από τον άθεο κομμουνισμό(!)

Έτσι, ο Νοριέγκα με τον καρπαθιανό δράκουλα, έγιναν τα εξιλαστήρια θύματα αλλοτρίων και δολίων συμφερόντων, με Μάλτα «γιές» στην προγραφή των κεφαλών τους.

Ως πότε όμως, οι θρασυτάτοι επεμβασίες και υποκριτές, θα γίνονται φανατικοί «υπερασπιστές» και τιμητές σ' ανθρώπινα και «πανανθρώπινα» δικαιώματα κι ελευθερίες ανθρώπων και λαών, με τόση προκλητική ζετσιοπωσιά;

«Απλά γαρ εστί της αληθείας τα έπη». Έλεγεν ο Αισχύλος.

Μικρή ανάφορά σε αναπάντητα ερωτήματα

Τα παρακάτω γεγονότα στη Ρωσία τι σημαίνουν;

1) Επίσκεψη στον πάπα, και υπόσχεση νόμου για την ελεύθερη δράση του καθολικισμού στη Ρωσία.

2) Μετατροπή εργοστασίων σε μοναστήρια (όπως ήταν παλιά).

3) Χτίσιμο νέων εκκλησιών.

4) Γιορτασμός χιλιόχρονης ορθοδοξίας.

5) Ανατροπή ισορροπίας των δυο κόσμων.

6) Αποσκιρτίσεις και ανεξαρτοποιήσεις προσαρτημένων χωρών.

7) Εθνικιστικά προβλήματα κι εδαφικές διεκδικήσεις.

8) Εμφύλιοι πόλεμοι.

9) Κατεδαφίσεις και ξεπουλήματα αγαλμάτων του Λένιν.

10) Αφαίρεση ηγετικού ρόλου, διάλυση και μετονομασία Κ.Κ.

11) Κατάργηση μαρξιστικών μαθημάτων.

12) Παραοικονομία, μαύρη αγορά και ίδρυση καζίνων.

13) Αναρχία και ανεκδιήγητα κοινωνικά κακά.

14) Ανοίγματα χιλιάδων ξένων ιδιωτικών επιχειρήσεων.

15) Επέλαση πολυεθνικών εταιριών και αθρόες εκχωρήσεις.

16) Πλατιά κυκλοφορία αμερικάνικου Τύπου.

17) Εγκατάσταση ελεύθερων ραδιοτηλεοπτικών σταθμών των ΗΠΑ.

18) Ξεστράτισμα της νεολαίας στην ξένη ροκάδικη μουσική και διαφθορά.

19) Λειτουργική παράλυση δημόσιας υγείας σε νοσοκομεία.

20) Τρομαχτικές ελλείψεις τροφίμων.

21) Εκφυλισμός παραγωγικής συνείδησης και πτώση παραγωγικότητας.

22) Απονομή μεγαλότιτλων από Αμερικάνους στο Γκόρμπι τους.

Αν όλ' αυτά δεν είναι καπιταλιστικά τρώπαια... Τότε τι είναι καπιταλισμός; Έχει δίκιο λέτε μια κινέζικη παροιμία που λέει:

«Για ν' αλισσοδένεις ένα λαό πρέπει πρώτα να τον αποκοιμίζεις».

Λέτε οι Ρώσοι νά 'ναι κοιμισμένοι, ή ντοκαρισμένοι, που μένουν ζαλισμένοι, χωρίς αντρισμό, σε αδράνεια; και ξέχασαν και τι θα κει τιμωρία... Ένας γνωστός και διακεκριμένος Ρώσος κοινωνιολόγος θα μας κει και τούτα κροϊόντας τον κώδικα. «Η χώρα οδηγείται στην αναρχία», λέει. «Η ποιότητα της ζωής χειροτερεύει και αξιάνει η εγκληματικότητα. Η οικονομική κατάσταση είναι χειρότερη από ποτέ»

Ζήτω λοιπόν η ραστρούικα, η αποχαίνωση και ο κρετινισμός(!).

Αποκαλύψεις στιμιών

Ο μί ας εγκύφουλος εμπνειστή, και καθοδηγητής όλων των πολεμικών ενεργειών, εκμετάσεων και πραξικοπημάτων των ΗΠΑ Κίσιγκερ, εξέφρασε ανησυχία, για το ηγετικό μέλλον του φίλου της Γκόρμπι. Συγκεκριμένα δήλωσε ότι «για τα προβλήματα και τις πιέσεις των Εσθονών, Λετονών, Λιθουανών, ο Γκορμπατσόφ καλά τα φέρνει στο Στάλιν».

Όλα βλέπετε και τσά-στραβά, στην καμκοίρα ενός νεκρού ηγέτη, στην πριν 40 και 50 χρόνια εποχή του και με γεμπελιστική μάλιστα ταχτική και κλίσεις εγκεφάλων. Τι ασέβεια μνήμης, τι ιεροσιλία, τι υποτίμηση νοημοσύνης!.. «Όμως, αν έχουμε ανεξαρτοκοιήσει, συνεχίζει ο Κίσιγκερ και στην Αρμενία, Μολδαβία και Αζερμπαϊτζάν, τότε, όλες οι ευθύνες θα αποδοθούν στον Γκορμπατσόφ και η θέση του θα αμφισβητηθεί από τους οπαδούς της σοβιετικής υπερεξουσίας».

Ανησυχούν οι κωφεροί για τη ζωή και την εξουσία του χαϊδεμένου τους «Σινεταίρου». Και με το δικίο τους. Γιατί αναδειχτηκε άσος κατεδουφιστής του ειρωπαϊκού σοσιαλιστικού οικοδομήματος, Γιασοίφ Αράκης του Λευκού Οίκου, εκέστησε την προσοχή στον καγκελάριο Κωλ, τώρα που είναι έκρηξη η κατάσταση στην Ανατολ. Γερμανία (και τη φαίντωσε άλλωστε ο ίδιος) «να μη ρίξει λάδι στη φωτιά» και αποτίχει το σχέδιό τους για την ενοποίηση, καθότι όπως δήλωσε ο ίδιος «υποκατηρίζει το σίνθημα και το σκοπό για γρήγορη ένωση των δύο Γερμανιών». Ακούσατε λοιπόν, ο θλιβερός εμπρηστής και άναψε με τα φωτίλια του όλες τις φωτιές, παρακαλεί να μη ρίχνουν οι άλλοι λάδι σ' αυτές. Αλλά, ν' αποτελειώνει ο ίδιος το μακάβριο έργο του!... Απορούμε και πού, βλέπει ο αμερικανοεβραϊός εγκέφαλος την υπερεξουσία στη Ρωσία του Γκόρμπι. Γιατί, αν υπήρχε... θα τον είχε κρεμάσει στην πλατεία του Κρεμλίνου.

Η κ. Θάτσερ δήλωσε ότι: «Ο Τσαοισέσκου έρεσε και ο ροιμάνικος λαός ακελευθέρωθηκε, χάρη στο Γκορμπατσόφ...». Τι άλλη μαρτυρία θέλετε;

Όσοι ακόμα αμφιβάλουν ότι, αυτός είναι ο

κύριος μοχλός που αναποδογύρισε την κλάσση, διέλιξε την αγτίρροχη υπερόνυμη, χάλασε το χάρτη της Τεχεράνης και του Πότσδαμ, αναστάτωσε όλη την Ειρώπη, και τώρα δυναμιτίζει εμφύλιους και μέσα στην κρώνη ΕΣΣΔ, κάσχουν από μωσκία «Πού είναι ο αντικαταστάτης του» είχε αναρωτηθεί κι ο φίλος του ο Ζαχάρωφ, λίγο πριν πεθάνει. Ακόμα, δε φαίνεται! Οι Ρώσοι κοιμούνται μακαρίως Κρίμα στην ιστορία τους!...

Γκόρμπικες υπηρεσίες κι επιβριβίσεις

Κάποτε, ο Λένιν έλεγε: Όλοι πού σε εκαινούν και σ' εγκωμιάζουν στην πολιτική οι αντίπαλοί σου, κοιτάξε καλά τον εαυτό σου, μήπως βρίσκεσαι σε λάθος δρόμο. Αυτά τα είχε ένας Λένιν, ένα από τα μεγαλύτερα ίσως πνεύματα που γέννησε η ανθρωπότητα τα τελευταία 500 χρόνια. Αυτό φρονούσαν, κι αυτόν θαίμαζαν περισσότερο από κάθε άλλον ηγέτη στη σύγχρονη ιστορία και φωστήρες του ιδεολογικά αντίπαλοι κόσμου των λαοσωτήρων ιδεών του, όπως και οι δικοί μας Παναγιώτης Κανελλόπουλος, Σπύρος Μαρκεζίνης κ.ά. Όμως, πολλοί ακλοί κολίτες και ηγέτες, χειροκροτούν και θαϊμάζουν τον ξεπουλητή των ιερών και οσίων του σοσιαλισμού Μ. Γκορμπατσόφ, τον οκοίο οι εγκέφαλοι του καπιταλισμού, αντάμειψαν για τις γνωστές υπηρεσίες του προς αυτούς, που είναι οι παρακάτω:

1) Η πρώτη μεγάλη Συνθήκη Ειρήνης στις 7 Δεκ 1987 που γλίτωσε τις ΗΠΑ από το έτοιμο να εκραγεί δυνατό κραχ, 20 φορές μεγαλύτερο από κείνο του 1929 (Αγγ. Αγγελόπουλος).

2) Η Συμφωνία του Ρέικιαβικ.

3) Η παράδοση του Αφγανιστάν και η φυγή του σοβιετικού στρατού με 15 χιλ νεκρούς και δεκάδες χιλ. τραυματίες.

4) Το γκρέμισμα των σκληροτράχηλων Χόνεκερ, Χούζακ και Ζίβκοφ καθώς και το τείχος του Βερολίνου. Και η κατεδάφιση όλων των σοσιαλιστικών καθεστώτων της Ανατ. Ειρώπης.

5) Κάθε συνάντηση κορυφής που δυνάμωνε την ισχύ και το βέτο του καπιταλισμού, με αποκορύφωμα τη Μάλτα.

6) Διέλιξε το Σύμφωνο Βαρσοβίας και τις κοινωνίες των χωρών του, τις παρέδωσε βανά στα νύχια του καπιταλισμού, στην εκμετάλληση, στη δυστυχία, στο κανιβαλικό αζίσμα «ο θάνατός σου η ζωή μου».

7) Ταξίδεψε τον Ιούνιο του '89 στην Κίνα με υποδαυλιστικές διαθέσεις για τη νεολαία της πάνω στην κρίσιμη φάση του ξεσηκωμού της.

8) Πήγε στην Κούβα του Κάστρο και επέμεινε να μεταμορφωθεί το καθεστώς. Μα ο Φιντέλ τού 'κανε μάθημα... κι έφυγε...

9) Ανέλαβε την οργάνωση και την υποκίνηση του πραξικοπήματος και του μακελειού στη Ρουμανία, καθώς και την τιμωρία του Τσαο-

σέσκου.

10) Μείωσε μονομερώς, τα οπλικά και πυρηνικά συστήματα και τις στρατιωτικές δυνάμεις.

11) Ταυτίστηκε και υπόγραψε συμφωνία για την πάταξη της δήθεν «διεθνούς τρομοκρατίας».

Για όλ' αυτά, κι άλλες πολλές υπηρεσίες που πρόσφερε στ' αφεντικά της Λύσης, τον ανακήρυξαν πρόσφατα:

1) «Τον μεγαλύτερο πολιτικό άντρα της οικουμένης στην τελευταία πεντηκονταετία». Μέγας κι αυθεντικός ο τίτλος της τιμής.

2) Του αγόρασαν 2 δις δολάρια το βιβλίο για την περεστρόικα και τα επένδυσαν στη χώρα τους.

3) Τον αποκάλεσε ο Μπους στο πρωτοχρονιάτικο μήνυμά του «Άριστο Συνεταίρο».

4) Στις επισκέψεις του στη Γαλλία, Δ. Γερμανία, Αγγλία, και ΗΠΑ, τον αγκάλιαζαν και τον φιλούσαν, κατενθουσιασμένοι ο Ρήγκαν, η Θάτσερ, ο Μιττεράν, ο πάπας και ο Κωλ. Κι έχουν εκφράσει υπέρ αυτού και της περεστρόικας, τον ενθουσιασμό και την ευαρέσκειά τους. Οι δε συναλλαγές του είναι χωρίς προηγούμενο Ρώσου ηγέτη, με την κορυφή της δυτικής ηγεσίας.

«Το πουλί φαίνεται απ' το κελάηδημα κι ο άνθρωπος από τη λαλιά του», λέει μια παροιμία.

«Αν υπάρχει μυστικό στην καρδιά που να μη το φανερώσει κάποια πράξη μας».

Λόξος γερμανοτρόπαια

«Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας μετατρέπεται όλο και περισσότερο σ' ένα απέραντο νεκροταφείο τοξικομανών!»

Τετρακόσιους εβδομήντα έναν θανάτους από ναρκωτικά, ανακοίνωσαν πριν λίγες μέρες επίσημα οι αστυνομικές αρχές της χώρας, για το πρώτο εξάμηνο του 1989.

Το έτος 1989 ανακηρύχτηκε σε «έτος νεκρών από ναρκωτικά στην ΟΑΓ».

Πάνω από 6.000 Λυτικογερμανοί πολίτες, στη συντριπτική τους πλειοψηφία νέοι και νέες, σύμφωνα πάντα με τα επίσημα στατιστικά στοιχεία βρήκαν, οικτρό θάνατο από ναρκωτικά στα τελευταία 15 χρόνια. Στη διάρκεια των τελευταίων 18 μηνών η αστυνομία της ΟΑΓ έχει καταγράψει 6.000 νέες περιπτώσεις ατόμων που άρχισαν να κάνουν για πρώτη φορά χρήση ναρκωτικών.

Να τι ζηλεύουν τα ελευθερόπουλα της Ανατολικής ...και φεύγουν και πύνη για τους ονειρικούς παραδείσους του Κωλ, του Μπους, της Θάτσερ και του Μιττεράν(!)

Κατά εωσφόρου...

«Πέτρα σφενδάκι» υποκαλούν οι Κινέζοι ηγέτες τον Μ. Γ. Κορμπιασόφ και τον καταγγέ-

λουν ότι «ευθύνεται απόλυτα για την κρίση και το σοσιαλισμό στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης ιδιαίτερα και στη Ρουμανία».

Οι δε Κινέζοι καθηγητές πανεπιστημίων, εξηγοίν στους φοιτητές ότι, «τα γεγονότα στην Ανατολική Ευρώπη, αποτελούν κραυγαλέα απόκλιση από το σοσιαλισμό».

Εμείς είμαστε από τους πρώτους δημοσιογράφους, που εδώ και 5 χρόνια προβλέψαμε από τούτες τις στήλες του «Ελ. Πνεύματος» κι επιστημάναμε την κατάρροή, τους ασκούς του Λιόλου που θα κινούσε ο ακαταλόγιστος, μοροφιλόδοξος και ξενοκίνητος, θλιβερός εωσφόρος της Μόσχας.

Τον Χόνεκερ, όπως αποκάλυψε ο τέως πρόεδρος της ανατολικογερμανικής Βουλής Χ. Σίντερμαν, τον πρόγραψε και τονε γκρέμισε, γιατί αντέδρασε αρνητικά στις αναιδέστατες αξιώσεις του, να δεχτεί την περεστρόικά του.

«Ο Χόνεκερ, στηριζόμενος όμως σε μια στατιστική του ΟΗΕ που έδειχνε ότι η Ανατ. Γερμανία είχε μεγαλύτερο δείκτη παραγωγικότητας από την ΕΣΣΔ, επέμεινε στην παλιά δοκιμασμένη συνταγή. Αυτό τόνισε με έμφαση στον Γκορμπιασόφ, με αποτέλεσμα να βγούμε από τη συνάντηση όλοι ενωμένοι και σίγουροι ότι είχε φτάσει το τέλος του Χόνεκερ», είπε ο Σίντερμαν.

Εκείνος όμως, που στάθηκε ασύγκριτο παλικάρι, συνεπέστατο με τους αγώνες, την ιστορία του και τα ιδεώδη του, είναι ο Φιντέλ Κάστρο. Όπως και στην Κίνα, ο Γκόρμπι, πήγε και στην Κούβα, να επηρεάσει να ανατρέψει την κατάσταση, αλλά τα βρήκε μπαστούνια.

Ο Φιντέλ όπως και ο Χόνεκερ είχαν απαγορεύσει και τα άθλια, και ρυπαρά σημερινά ρούσικα έντυπα, όπως είναι «Τα νέα της Μόσχας», «Ο Σπούτνικ», «Το Αγκανιόκ» κ.ά. Αυτά δήλωνε ο Κάστρο «προωθούν με αισχρή και μονομερή μέθοδο το δυτικό τρόπο ζωής. Η γλώσσα, τα θέματα και ο τρόπος σκέψης ανταποκρίνονται και απευθύνονται σε δυτικούς αναγνώστες».

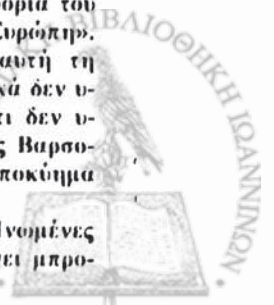
Και ο Φιντέλ υπερασπίστηκε λογικά και τίμια την ιδεολογία του και το, με τόσες περγαμηνές θυσιών, καθεστώσ του, με μακροσκελείς δηλώσεις και λόγους, που από έλλειψη χώρου, παραθέτουμε τα παρακάτω ελάχιστα:

«Είναι απεχθές το γεγονός ότι πολλοί, ακόμα και στη Σοβιετική Ένωση, αφοσιώνονται στην άρνηση και την καταστροφή των ιστορικών πράξεων και των τεράστιων επιτευγμάτων αυτού του ηρωικού λαού».

«Ο δυτικός καπιταλιστικός κόσμος, συνέχισε ο Κουβανός ηγέτης, δεν μπορεί να κρύψει την ευφορία του για τα πρόσφατα γεγονότα στην Ανατολική Ευρώπη».

«Είναι πεισμένοι, όχι χωρίς λόγο, ότι, αυτή τη στιγμή το σοσιαλιστικό στρατόπεδο ουσιαστικά δεν υπάρχει. Είναι πεισμένοι, όχι χωρίς λόγο, ότι δεν υπάρχει αυτή τη στιγμή ούτε το Σύμφωνο της Βαρσοβίας, ότι δεν είναι τίποτα περισσότερο από αποκόμμα φαντασίας».

Ο πρόεδρος της Κούβας τόνισε ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες νομίζουν πως η Κούβα θα υποκύψει προ-

στέ στις αλλαγές που συγγαλόνιζον τον καπιταλιστικό κόσμο: «Οι σημαίες της επανάστασης άρα και του σοσιαλισμού δεν θα εγκαταλειφθούν χωρίς μάχη... Η παραιτήση αρπάζει στους δειλούς... Σοσιαλισμός ή θάνατος».

Ποτέ δεν φιλοδοξούσαμε να μας αναθέσουν την περιφρούρηση των ενόχων λάθρων και των αρχών που το επαναστατικό κίνημα ήλπε να υφιστάται στη διάρκεια της ηρωικής και άφορης ιστορίας του. Αν άρα, η μοίρα μας ανέθετε το ρόλο να είμαστε μια μέρα, ανάμεσα στους τελευταίους υφιστάσις του σοσιαλισμού, σ' έναν κόσμο όπου η αυτοκρατορία των Γιάνκηδων θα πετύχαινε την ενσωμάτωση των οπαδών του Λίτλερ να κερραρχήσει στον κόσμο, θα υφιστάσασταν το κροτόφγιο αυτό μέχρι την τελευταία ρανίδα του αίματός μας.

Δικαιοκρισία και αντιδιαλεκτική ιερουσία

Αν δεν υπήρχε η αντίρροπη δύναμη, δηλαδή ο σοσιαλισμός απέναντι στον καπιταλισμό, δηλαδή ο υφαρκτός σοσιαλισμός στην Ευρώπη, πριν και μετά από το 1945, κι ως το άδικο ίσως τέλος του, το 1949, πώς θ' αναπτύσσονταν έστω και με σκληρό ανταγωνισμό και με ψυχρό πόλεμο, η ισορροπία των δυο κόσμων, βασισμένη στους νόμους των αντιθέσεων τους.

Πώς θα προχωρούσαν οι διαδικασίες της προόδου, με τις αλληλεπιδράσεις, τους αλληλοδανεισμούς, τις επιρροές, τις μιμήσεις, τις αντιγραφές και τις ανταγωνιστικές άμιλλες.

Δεν ξέρουμε σε τι βωσανιστικό κείμελο, θά 'ρχινε ο εκμεταλλευτικός και ανθρωποφάγος καπιταλισμός, τους αδύνατους και ρημαγμένους από τον πόλεμο λαούς! Ποιός ξέρει, αν δεν τους έστερνε δεμένους χειροπόδαρα με καλλές αλισίδες... κι αν δεν τους παλοίσε στα δουλοκάζαρα, όπως τ' αρχαία χρόνια.

Ένα είναι το συμπέρασμα μιας αναμφίβολης δικαιοκρισίας, ότι, αν δε γινόταν (έστω κι όπως διαμορφώθηκε) ο υφαρκτός σοσιαλισμός, ο εργαζόμενος κόσμος σε όλη τη γη, δε θα 'χε ούτε δικαιώματα, ούτε οχτώερα, ούτε ψωμοχόρταση, ούτε γιατρούς και φάρμακα, ούτε τέχνες και γράμματα, ούτε μηνιατικές άδειες το χρόνο μετ' αποδοχών, ούτε βόμαδιάτικα κενθήμερα, ούτε αθλητισμούς, ούτε άλλες διάφορες ατομικές και ομαδικές ψιχαγωγίες και κοινωνικές χαρές. Κι ούτε θριάμβους και πρωτιές στην αστροναυτική, στο θέατρο, στη μουσική, στον κινηματογράφο και λοιπούς τομείς πολιτισμού.

Αυτές τις αλήθειες, τις παραδέχεται κάθε καλόπιστος, αντικειμενικός και δίκαιος κριτής: καθώς και τα φωτισμένα, ακροκατάληκτα κι αφανάτιστα στελέχη του καπιταλισμού. Είναι αλήθειες που τις παραδέχονται γενικά, όσα καλής πίστης και θέλησης, βιώνουν παρατηρητικά και έντονα τη σύγχρονη ιστορική και κοινωνική πραγματικότητα των λαών της μεταπολεμικής Ευρώπης στην εξελικτική τους πορεία.

Τον υφαρκτό σοσιαλισμό και στην ΕΣΣΔ που οικοδόμησαν ηρωικά οι λαοί της με την

καθοδήγηση του Λένιν και του Στάλιν και κράτησε 7 δεκαετίες, πέρα από αδυναμίες και λάθη, υπερβολικές και αματηρές θυσίες, ή ελλείψεις και παραλείψεις αναρχοαυθιερών, φτηνών καταναλωτικών και άλλων αγαθών, όπως τσίγια, τσίγλες, κοκα-κόλες, κ.λπ., σιτόν το σοσιαλισμό τον παραδέχτηκε κάθε ρεαλιστής στοχαστής της διαλεκτικής σκέψης και κίνησης των πραγμάτων στους καιρούς μας.

Τον υφαρκτό σοσιαλισμό που έσωσε την ανθρωπότητα από το βάρβαρο χιτλερισμό... και βοήθησε κι εγκαθίδρισε τα τόσα άλλα 45χρονα αδελφά καθεστώτα, που πέρασαν από βαριές συμπληγάδες, από μέρες δυσκολίες, ανάγκες, κινδύνους, στερήσεις και αυτοθυσίες, σήμερα τον έχουν στο εδάμιο και τον αρνούνται και τον σφορίζουν και τον εξορκίζουν, ποιοί λέτε, οι χτεςνοί «απόστολοι» και σημερινοί λούδες, οι καλύτεροι γλυκονερίτες, γραϊκίλοι «αριστεροί».

Αυτοί δεν είναι παρά δειλοί, άναντροι, κάπηλοι, αφελείς, επικόλοιοι, καιροσκοκοι, συμβατικοί, καριερίστες, ατομικιστές του συρμού. Αυτοί οι κρήνη ιμνητές, χειροκροτητές και τραλαλόδες, που αναμετρών τ' ατομικά κι εσθήματα κομματικά τους συμφέροντα. Αυτοί που ως χτες εφύονταν στο «σπανά» και σήμερα κριν λalήσει τρεις ο καπιτάλας, πετεινός, σαν ο Πέτρος το Χριστό, αρνήθηκαν τον υφαρκτό σοσιαλισμό, μη σκεπτόμενοι πως όταν το παραξηλώνουν οι εγγέλιοι, χαιδολογούντο οι διαβόλοιοι. Επιλήθμονες ακόμα και της ματαιωμένης ιστορίας των αγώνων τους. Ένα ολόκερο μεγαλείο λαών, το διαγράφουν με μια μονοκοτυλιά, όλο το παρελθόν, με όλες τις αξίες του. Αντί να μετρήσουν τα θετικά και τ' αρνητικά, να τα βάλουν στη ζυγαριά, να κριτικάρουν το δεύτερα και να ωφεληθούν από τα λάθη, όπως θ' αξίανε κι ο Πολύβιος.

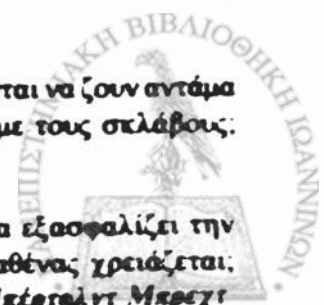
Ω της παραφροσύνης και της σοσιαλοκτηνίας! Τώρα φιλιαρούν υπέρ του «σπητήρα» καπιταλισμού: και «ου γαρ οίδασσι» τι λέγουσι!)

Αντί να είστε καλοί μονάχα, προσπαθείστε να δημιουργήσετε μια κατάσταση που να κάνει δυνατή την καλοσύνη, ή καλύτερα, να την κάνει περιττή!

Τι ωφελεί η καλοσύνη, όταν οι καλοί παρευτός δολοφονούνται, είτε δολοφονούνται αυτοί που δέχονται την καλοσύνη.

Τι ωφελεί η λευτεριά, όταν οι λευτεροί αναγκάζονται να ζουν αντάμα με τους σκλάβους;

Τι ωφελεί η λογική, 'Όταν το παράλογο μονάχα εξασφαλίζει την τροφή που ο καθένας χρειάζεται.
Μέτρον εν Μαρτυρί

Μηνύματα στο «Ελεύθερο Πνεύμα»

Μια επιστολή του ποιητή Πάνου Βοζίκη από τη Νέα Υόρκη

Αοερφέ Λάμπερο, μια-χαρά σου.

Καλή χρονιά, ειρηνική και δημιουργική.

Εδώ στις Ην. Πολιτείες, δεν πάνε και τόσο καλά τα πράγματα.

Γιατί παντού βασιλεύει ο φόβος και η αβεβαιότητα. Εδώ, άρχισαν άγριες δολοφονίες, για δέκα δολάρια. Ο κόσμος πεινάει και υπάρχει πολλή φτώχεια, μεγάλη ανεργία... και τη νύφη την πληρώνει ο φορολογούμενος. Αυτά είναι πολύ-λίγο και στη μητέρα πατρίδα γνωστά.

Συχαίνομαι αυτές τις καταστάσεις και όχι μόνο αυτές, παρά και τους κλικαδόρους, τους γλείφτες και τους κόλακες, συμφεροντολόγους λογοτέχνες, κι εδώ στην Αμερική, και σπουδή-ποτε ζούνε.

Εδώ μ' έχουνε ταμιά στην «Εταιρία Ελλήνων Λογοτεχνών Αμερικής». Αλλά, επειδή κρατάει η σκούφια μου από το νησί του Λασκαράτου, του Άβλιχου, του Αντύπα και άλλων σκληρών αγωνιστών... και φορώ μουστάκια που ζυγίζου-νε βαριά και δεν μου επιτρέπουνε να συμβιβά-ζομαι, με ψευτολόγους που είναι γνωστοί αρχικίναδοι στη Νέα Υόρκη, γι' αυτό και υ-πομένω (έξω από συχαμερές συναλλαγές) πολ-λές φορές στην απομόνωσή μου. Αυτοί οι τύ-ποι αλληλολιβανίζονται σ' εφημερίδες και πε-ριοδικά, να φαίνονται μόνο αυτοί και όχι άλ-λοι στα ταλαίπωρα Γράμματα. Ενώ η ψώρα και η νοσηρότητά τους, δεν μπορεί να συμβα-οίσουν με το ήθος και την ψυχική λεβεντιά των σεμνών, τίμιων κι αθόρυβων λογοτεχνών.

Η λογοτεχνία των απόδημων στις ΗΠΑ, εί-ναι κούφια επίδειξη ορισμένων, παρά ουσιαστι-κή προσφορά, για τον εδώ ελληνισμό. Βέβαια, πέρασε η εποχή και η ταλαντούχα δύναμη ε-νός Θεοδόση Άθα, ενός Πολ Νορ κ.ά.

Ο καθηγητής στην Αυστραλία κ. Γ. Κανα-ράκης που δημοσίευσε τελευταία, στο Περιοι-κό «Περίγραμμα» της κ. Δ. Παπαστράτου, μια έρευνα-μελέτη για τη λογοτεχνία του απόδημου ελληνισμού, ως αναφορά τους λογοτέχνες στην Αμερική, ήτανε κατά την ταπεινή μου γνώμη, άτυχη, ελλειπέστατη, παραπληροφορημένη, με πολλές ανακρίβειες, ευνοιογραφική, προσωπο-ληπτική, μεροληπτική. Ίσως να δικιολογείται από τη μεγάλη απόσταση που τον χωρίζει από μας. Αλλά, τέτοιες έρευνες, χρειάζονται επαυ-ξημένη εθούνη και αντικειμενική και δίκαιη κάλυψη και των παλιών, που πρέπει να κατα-ξιώνονται ιστορικά και των νέων δυναμικών ταλέντων που πρέπει ν' αναφέρονται, ν' αξιο-λογοούνται, για την κατάφαση της οποιας ευγε-νικής τους προσφοράς.

Η έρευνα του κ. Καναράκη, αναδημοσιεύτη-κε και στον εδώ «Θνικό Κήρυκα», από τον ποιητή Μάκη Ξιλιάνο, χωρίς ο τελευταίος να

ενημερώσει το Λ'κό Συμ/λιο του σωματείου μας, που θα μπορούσε έστω και υστερογραφικ-ά, ν' αναφέρει και τους παρακάτω:

1) Την κ. Γιώτα Στρατή (της αγγλικής φιλο-λογίας) που έχει διακριθεί πολλές φορές σε όλα τα είδη του λόγου.

2) Την «Λορκάδα» όπως ονομάζουμ' εδώ, τη δoκτορέσσα Κάρμεν Κάρκα, που πέρα από την ποίησή της και τις αξιόλογες μεταφράσεις της στην αγγλική, διδάσκει και στο Ν.Υ.Ο.

3) Τον εξαιρετο Τάσο Μουζάκη. 4) Τον Γιώργο Χουλιάρη. 5) Τον Διονύση Μαραβέλια. 6) Τον ανερχόμενο ποιητή Δ. Κασάμπαλη. 7) τον υπέροχο Γιώργο Δανιήλ από τον Καναδά, κ.ά.

Θα έπρεπε όσοι καταγίνονται με τέτοιες ανα-φορές, να μην αδικούν, ή αγνοούν σκόπιμα, άλλους αγνούς κι αληθινούς λογοτέχνες, παρα-συρμένοι από φθόνους, κακίες και πάθη. Πρέ-πει επιτέλους, να υπάρξει κάποτε σεβασμός και δικαιοσύνη, έξω από το «εγώ» αλλά στο «ε-μείς» του Μακρυγιάννη.

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία

Με αγάπη

Πάνος Βοζίκης

Νέα Υόρκη, Γεν. '90

Αγαπητέ μου φίλε σύντροφε και αδερφέ Λά-μπερο,

Διάβασα τα «Λαιοσοφικά σου Επιδόρπια» κ' ήταν για μένα μια όαση χαράς μέσα στη Θλί-ψη. Κατατοπιστικός και βαθυστόχαστος και ο τροοιμιακός σου λόγος.

Είχαμε σχολιάσει την πρωτοτυπία κι αυτού του βιβλίου σου, και με το θείο μου Μήτσο Σέττα, μακαρίτη πιά... Και πολύ του είχε αρέ-σει τούτη η τελευταία σου εργασία! Η συνομι-λία είχε γίνει εδώ στη Χαλκίδα, λίγες μέρες πριν πεθάνει...

Με την ευκαιρία, σε πληροφορώ, πως ανθο-λόγησα από τα έργα σου «Μικροί Ήρωες» και «Πουλιά των Καταιγίδων» τρία διηγήματα που συμπεριλαμβάνονται στον Α' και Β' τόμους μιας Ανθολογίας Νεοελληνικής Πεζογραφίας, των εκδόσεων «Σμυρνιωτάκη» που θα κυκλοφο-ρήσει σύντομα.

Αυτά, μέχρι να συνέλθω, γιατί με συγκλόνι-σε ο χαμός του Σέττα - αδελφού της μητέρας μου, μακαρίτισσας κι αυτής! Τι σου είναι η ωή... λιγότερη από ανάσα, πνοή, σκιά και γλόη!... Σου εύχομαι: νέες δημιουργικές ανατά-σεις κι εγώ μικρός σύντροφος συνοδίτης στους μεγάλους σου δρόμους...

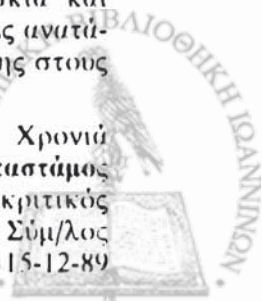
Καλή Χρονιά

Μ' αγάπη, Γιώργος Παπαστάμος

Λογοτέχνης και κριτικός

τ. Εκπ/κός Σύμ/λος

Χαλκίδα 15-12-89

Ένα πολυσήμαντο γράμμα από το Παρίσι

Γκι Ν. Α. Πλαττή
Ιστορική Στιγμογραφία

Αγαπητέ κ. Μάλαμα.

Έλαβα και το 73 τεύχος του «Ελευθέρου Πνεύματος» και σας ευχαριστώ. Τα περιεχόμενα είναι πάντα πολύ ενδιαφέροντα. Σ' αυτό το τεύχος, μου έκαμε μεγάλη εντύπωση μια μικρή σκιαγραφία που δημοσιεύετ' εσείς, για την περιέργη και παράξενη ζωή του Φάνη Μιχαλόπουλου. Είχα ακούσει κι εγώ πολλά, όχι και εντυπωσιακά λόγια για τον Μιχαλόπουλο. Τι κρίμα! Εκτός από τα έργα που αναφέρετε, εξέδωσε και τον «Κωνσταντίνο Σάβα» (1842-1914), «Το Αττικό ύπαιθρο και τοπίο» και «Έλληνες Ταξιδιώτες 1453-1821».

Σας ευχαριστώ πολύ για τα «Λαοσοφικά Εξιδόρυα». Τα διάβασα, τα ξαναδιάβασα και θα τα ξαναδιαβάσω ακόμα πολλές φορές, γιατί ειλικρινά μας ψυχαγωγούν εμάς που βρισκόμαστε έξω από την Ελλάδα.

Παρακολούθησθε τις γαλλικές εφημερίδες για τις αμότητες των Τούρκων στο Αζερμπαϊτζάν εναντίον των Αρμενίων, και λένε ότι θυμούνται την εισβολή των Τούρκων στην Κύπρο το 1914. Αυτά όλα είναι σχέδιά τους, γιατί όπως λέγει η «Monde» στις 19/90 «στις 14 του μηνός Ιανουαρίου, οι αρχηγοί των Τούρκων στο Αζερμπαϊτζάν, συνεδρίασαν στην Άγκυρα και αποφάσισαν να κάνουν ανεξάρτητο ξεχωριστό κράτος, όπως τα βαλκανικά».

Ο δε Τούρκος υπουργός του κράτους ERCUMENJ CONUKMAN, διαβεβαίωσε στην εφημερίδα «Χοριέτ» ότι: «στα προσεχή χρόνια, οι Τούρκοι της Σοβ. Ένωσης, της Κίνας και των γειτονικών χωρών, θα εκαισθηθούν, θα αποκτήσουν την ελευθερία τους, και θα ιδρύσουν κράτη με τα χρώματα της τουρκικής σημαίας».

Αυτά τα γράφει η «Monde» στις 19/90. Ας προσέξουν λοιπόν οι δικοί μας, να μη μας πάρουν τη θράκη μας οι βραμνοκοδαράδες. Τις μειονότητες τους, τις προσπατείουν. Τι έγιναν όμως οι δικές μας μειονότητες της Τενέδου και της Ίμβρου. Οι Βοίλγαροι πιο έξυπνοι και πιο διπλωμάτες από εμάς, έδιωξαν 300.000 Τούρκους από τη χώρα τους, γιατί ετοιμάζονταν οι Τούρκοι να κάνουν τα ίδια που κάμουν τώρα στο Αζερμπαϊτζάν. Η μειονότητα των Τούρκων στην Κύπρο, κοντεύει να γίνει κλειονότητα. Πότε θα ξεκινήσουμε; Δεν προχωρώ κ. Μάλαμα, γιατί, αγανακτώ με την αιώνια παθητική πολιτική των πολιτικών μας. Μ' αυτά και

Σας εύχομαι να περάσετε με υγεία, χαρά και ευτυχία το 1990.

Με εκτίμηση
Ν. Α. Πλαττή

20/90 Παρίσι

(Ευχетήρια, κρίσεις και γνώμες για
τα «Λαοσοφικά Εξιδόρυα...» κ.ά.)

Αγαπητέ μου Λάμπρο, Μάλαμα.

Σ' ευχαριστώ μ' εμένα από την καρδιά μου, για τον καλόκαρδο και καλόγνωμο κριτικό σου λόγο, για την κλοίσια αντιπροσφορά σου, καθώς και το θαυμάσιο κηλίλο σου «Λαοσοφικά Εξιδόρυα» που το διάβασα αγόρευτα και γρήγορα θα το ξαναδιαβάσω.

Το μέσο κι όξω υψος, που ολούθε μας κατακλύζει, κρέκει, να να το χιπάμε με κάποιου φάρμακα. Κ' ίσως, ετούτο εδώ το βιβλίο σου, να 'ναι ό,τι καλύτερο, για τους άθλιους αυτούς καιρούς μας...

Καλά και προσεχτικά διαλεγμένα τ' ανέκδοτά σου, και διατυπωμένα-εκφρασμένα με τον ολότελα δικό σου τρόπο, αφήνουν στην καρδιά και στο νου του αναγνώστη, κάτι σαν τ' άκουσμα κάποιας λαλιάς — ίσως και μονάχα χτεσινής — καθάριας ελληνίδας φωνής. Κι αυτή η ιδιότυπη, η ολότελα προσωπική αίσθηση που κατασταλάζει, αποδίνει με τον καλύτερο τρόπο τ' ολόδικό σου πνευματικό στίγμα.

Σ' ευχαριστώ, για μιαν ακόμη φορά για την καινούρια ετούτη προσφορά σου, μα και σε συγχαίρω γι' αυτή θερμότητα.

Με την αγάπη μου
Γρήστος Κετσιγιάννης
Λογοτέχνης, Κριτικός και Ηθοποιός
Αθήνα 31-11-89

Αγαπητέ μου Λάμπρο,

Δέξου πολλά ευχαριστήρια και συγχαρητήρια, για την κλοίσια συλλογή σου με τα «Ανέκδοτα» και τ' άλλα τεχνά, που μ' έκαναν να γελάσω με την ψυχή μου, στις δύσκολες στιγμές που περνάμε, βλέποντας να τσαλακτιούνται τα ιδανικά μας, από τη μια ως την άλλην άκρη του κόσμου. Αλλά εμείς, θα τα βλέπουμε και θα τα υπερασπιζόμαστε, ως την ακραία στιγμή της ζωής μας... Νά 'σαι καλά εξαιρέτε σε όλα σου, μεγάλε δασκάλε και βιτρίνα των τιμών Νεοελληνικών Γραμμάτων.

Με θερμούς χαιρετισμούς
τις ευχές και την αγάπη μου
Γιάννης Κοφίνης

Λογοτέχνης και ανων. αξ. κός ε.α.
Αθήνα 8-1-90

Ο Α. Μάλαμας στο βιβλίο του «Λαοσοφικά Εξιδόρυα- Ανέκδοτα», διαθέτει καιστικότητα αριστοφάνεια γλώσσα χωρίς να σοκάρει και ψηλαφεί το ανθρώπινο δράμα, το άγχος και της ζωής τις περιπέτειες κόπε με τραγικότητα και κόπε με τα ζαχαρένια κατακότια του γέλιου.

Ξεγυμνώνει η σάτυρά του όλα τα ελαττώματα και παρεκκλίσεις, σεξισαλικές επιδόσεις

και απιστίες, βαρβάρικα γεγονότα. Αυτά τα μειοεκκτήματα, τα γραδάρει με ωραίες και έξυπνες ιστορίες και χαριτωμένες αφηγήσεις συναρπαστικές, που κρύβουν διασκέδαση φρονητισμό και υπόστρωμα το γέλιο και τη θιμηδία.

Με το βιμπύκι πειράζει και ειρωνεύεται εκεί που πρέπει. Άλλοτε σαρκάζει τα ήθη και ξεγυμνώνει αδυναμίες χαρακτήρων.

Βιβλίο που μας ψυχαγωγεί και αυθόρμητο ξεσπά το γέλιο και το κούνημα του κεφαλιού για τα συμβαίνοντα και τα υπονοούμενα. Όλα τα κωμικά στοιχεία διάσπαρτα, γίνονται από μετάπλαση στόματα με γέλιο. Γέλιο αντίδοτο του άγχους. Το βιβλίο σύντροφος στη μοναξιά και εύθυμη νότα γελαστή στην τύρβη της βιοπάλης. Αισθητική απόλαυση και πνευματικό το κέρδος. Τα Λαοσοφικά του Λάμπρου Μάλαμα παίρνουν ξέχωρη θέση στην ελληνική μας Λαογραφία.

Γιώργος Βρέλλης
Λογοτέχνης και κριτικός
«Ελευθερία»-Γιαννίνων

Αγαπητέ κ. Λάμπρο Μάλαμα,

Λαβαίνω ταχτικά το «Ελευθερο Πνεύμα» σας, πιστό πάντα στο αγωνιστικό του «παρών», για την καυτηρίαση των κακώς κειμένων... Επιτελείτε σίγουρα χρήσιμο έργο, στοχεύοντας στην εξυγίανση της πνευματικής κ.λπ. ζωής και αυτό είναι στα «συν» του όλου έργου σας και της όλης προσφοράς σας.

Σας συγχαίρω και για τη βράβευση του έργου σας «Θωρώντας βουνά και πέλαγα»...

Με πολλούς χαιρετισμούς
Ανάνη Παπαστράτου
Δ/ντρια Περιοδικού «Περίγραμμα»
Ποιήτρια και κριτικός, Αθήνα

Αδελφέ μου και συναγωνιστή Λάμπρο,

Σου εύχομαι για τον καινούριο χρόνο κάθε χαρά κι ευτυχία, υγεία, ειρήνη και παραγωγικότητα.

Σε παρακολουθώ στο κυριολεκτικά «Ελευθερο» πνεύμα σου και σε θαυμάζω! Έχεις ρομαλέα ψυχή... αλλά κάνε και λίγο κράτι. Μην ξοδιάσεις σαν κερι που βιάζεται να καεί. Έρχονται και γεράματα μ' όλη τους την τραγικότητα. Σου το γράφω αυτό από προσωπική μου πείρα. Αυτά και σε φιλό

Γιώργος Κυριαζόπουλος
Δ/ντής Περιοδικού
«Το Σχολείο και το Σπίτι»
Ιστιαία-Εύβοιας 22-12-89

Κύριε Λάμπρο Μάλαμα,

Έχω την τύχη να διαβάσω μερικά από τα τεύχη του «Ελευθερο Πνεύματος», και όπως έχω μιλήσει και στον αδελφικό μου φίλο λογοτέχνη Αντρέα Ονούφριου, πρέπει να έχειτε πέρα από την τόλμη, και μεγάλο κουράγιο για να γράφετε αυτές τις αλήθειες!... Σας παρακαλώ λοιπόν, να με γράψετε και μένα μέσα

στους οδοιπόρους συνδρομητές σας, και στις ανήσυχες ψυχές της ζωής.

Εύχομαι, να μπορείτε πάντοτε να διατηρείτε αυτή τη φλόγα της Αλήθειας αναμμένη.

Σας ευχαριστώ,
Αντρέας Σολομού
Λεμεσός-Κύπρου 13-12-89

Λάμπρο μου,
Τα «Λαοσοφικά Επιδόρπια-Ανέκδοτα» με γέμισαν ευφροσύνη, χαρά, γέλιο και γνώση.

Ο Ρωμιός και τις πιο δύσκολες στιγμές θα τις αντιμετωπίσει με γέλιο και ειρωνία. Σε συγχαίρω που είχες την υπομονή να συλλέξεις ένα τόσο πλούσιο υλικό. Γι' αυτό δεν έπρεπε να τα ονομάσεις μόνο «Επιδόρπια»... αλλά, πλήρες γεύμα!...

Καλή Χρονιά
Και πάντα πρώτος σε κάθε είδος
Λογοτεχνίας
Αλέκος Χρυσσοστομίδης
Λογοτέχνης και Ηθοποιός
Κερατσίνι '90

Αγαπητέ κ. Μάλαμα,

Σας γράφω, για να σας ευχαριστήσω, για το «Ελευθερο Πνεύμα» με τρία βασικά κίνητρα, που έντονα δόνησαν τις ευαίσθητες χορδές της καρδιάς μου, ιδιαίτερα, από το 72 τεύχος.

1) Το θαυμάσιο καθ' όλα κύριο άρθρο σας: «Αναφορά σε κρίσεις και η κρίση του λόγου». Ρομφέα πύρινη! Μπράβο σας! Εύχομαι, ο δυναμισμός και η ανεπηρέαστη από καταστάσεις κρίση σας, να μην καμφθούν ποτέ. Σας θαυμάζω, κι εύχομαι το «Ε. Π.» να μας προσφέρει πάντα στιγμές πνευματικής αναβάπτισης, στους χαλεπούς ιδιαίτερα σήμερα καιρούς.

2) Το άκρως συγκινητικό χρονικό αφήγημα του Δ. Ροντογιάννη: «Αναμνήσεις από το Μακρονήσι» μ' έκανε κι έκλαψα... Λίγα καθυστερημένα έστω δάκρυα, ροδοπέταλα, ράντισαν σαν σπονδή, τη μνήμη των Μαρτύρων.

3) Η δημοσίευση της κριτικής του Κ. Μιχαήλ αξιολόγου ανθρώπου και λόγιου σχετικά για το έργο του Θύμιου Χριστόπουλου, ιδανικού εκφραστή, των αγνών ψυχοπνευματικών συναισθημάτων, όπως διατυπώνονται αυτά, στον «Απόηχο του ονείρου». Πάντοτε, γενικά, η όλη του περιοδικού σας μου γεμίζει την ψυχή...

Με πολλές ευχαριστίες
και φιλικό αισθήματα
Έλπα Σηπλιωτοπούλου

Ποιήτρια και πεζογράφος, Αθήνα.

Αδελφέ Λάμπρο,

Καλή χρονιά, με υγεία και δημιουργικές χαρές.

Γάκοβος Ψαρράς
Ηθοποιός και ποιητής-Αθήνα
(Πρωταγωνιστής του Εθνικού)

Αγαπητέ Λάμπρο,

Σου εκφράζω τα ειλικρινή μου συγχαρητήρια για το βιβλίο σου «Λαοσοφικά Επιδόρπια-Ανέκδοτα». Αξίζει να τονίσω: τη ζηλευτή ειδολογική κατάταξη, την ποιικιλία της ύλης και την πληρότητα της διατύπωσης. Και αυτό το έργο σου, είναι ομολογουμένως πρωτότυπο...

Με ξεχωριστή εκτίμηση
Παναγιώτης Ι. Παναγιώλιας
Συγγραφέας και τέως Λυκειάρχης
Αθήνα 21-12-89

Τα «Λαοσοφικά Επιδόρπια» είναι ένα ακόμα βιβλίο το 56ο του διακεκριμένου συγγραφέα, που ρουφιέται κυριολεκτικά, από την πρώτη ως την τελευταία του σελίδα. Είναι απανθίσματα που συναρπάζουν τον αναγνώστη στην κυριολεξία και του χαρίζουν μοναδικές στιγμές χαράς και κεφισού...

Βάσος Ξανακάρης
Συγγραφέας, 3ης Περιόδου
«Γιατί» Σερρών

Καλέ μου φίλε και πατριώτη Λάμπρο,

Σ' ευχαριστώ και σε συγχαίρω, γιατί το «ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΠΝΕΥΜΑ» είναι ένα από τα καλύτερα λογοτεχνικά Περιοδικά της χώρας μας.

Σε χαιρετώ και σου εύχομαι
υγεία, ειρήνη και δημιουργικές χαρές
για το 1990

Γάκης Ντισσιόλης
Ποιητής και κριτικός, Αθήνα

Αγαπητέ μου φίλε κ. Μάλαμα,

Δεχτείτε τις πιο εγκάρδιες θερμές ευχές για τον καινούριο χρόνο

Σας χαίρομαι που μπορείτε και ταξιδεύετε σε ξένες χώρες. Είναι το καλύτερο που μπορεί να κάνει κανείς, όταν δεν τον κοιράζει η ταλαιπωρία και αντέχει... Έτσι, μαθαίνουμε κι εμείς, από άλλες χώρες, καθήκιστα και ομορφιές. Θέλω να συγχαρώ με την καρδιά μου και τους σχολιογράφους κυρίως Στέλιο Κεντρή και Άλκη Φωτεινό. Διαβάζονται μονορούφι. Ειλικρινά τους θαυμάζω!...

Σας ευχαριστώ για όλα
Μ' εγκάρδιους χαιρετισμούς
Στεφάνια Καλού

Ποιήτρια και πεζογράφος, Αθήνα

Αγαπητέ μου Λάμπρο,

Χάρηκα πολύ το 72 και 73 τεύχη της Περιοδικής σου Εκθεώρησης. Και χαίρομαι πάντα ιδιαίτερα να διαβάζω και ξένους ποιητές, μες από τις σελίδες του «Ελεύθερου Πνεύματος». Παίρνω μια γείση από τα ήθη, έθιμα και το πολιτιστικό επίπεδο των ξένων λαών και συγκρίνω το ελληνικό πνεύμα με το ξένο.

Σε χαιρετώ
Και σου εύχομαι πάντα δημιουργία και φως
Βαγγέλης Παγκάς-Παμφίλης
Ποιητής Καματερό-Αττικής

Αγαπητέ μου φίλε και συναγωνιστή Λάμπρο,

Πολλή μεγάλη χαρά, μας έδωσες με τ' αστεία και τα σοβαρά «Λαοσοφικά σου Επιδόρπια-Ανέκδοτα». Αυτό το βιβλίο σου καθώς και «Το χρονικό του Φιξ» όπως και το υπέροχο «Ελεύθερο Πνεύμα» σου που λαβαίνουμε ταχτικά, μας κρατούνε καλή συντροφιά, εδώ στην Αμερική που άλλους φίλους δεν έχουμε από τα δικά σου έργα.

Δεν ξέρω αν πηγαίνεις στον Πύργο-Ηλείας εκεί που μεγάλωσα στην Αγουλινίτσα ..

Απόλαυσα στο 73 τεύχος της Περιοδικής σου Εκθεώρησης, τον «Καπεταν-Ανιπόμονο».

Θα ήθελα να τον γνωρίσω .. Όταν έρθω. Νά 'σαι καλά και να μας γράφεις.

Με όλη μου την αγάπη
από τα ξένα. Σε φιλώ.

Καλή χρονιά.
Με συναγωνιστικούς παλμούς
Κώστας Γκιόκας
Νιού Τζέρσεϊ Η Π Α
Γενάρης '90

Αγαπητέ μας Λάμπρο,

Ευχόμαστε το νέο έτος 1990, να περάσει με λίγα νέφη στη ζωή της πατρίδας μας. Και νά 'ναι για σας, γεμάτο υγεία, χαρά, γαλήνη και δημιουργική δουλειά στα έργα σας και στο λαμπρό «Ελεύθερο Πνεύμα» που τό 'χοιμε εδώ πάνω πολύτιμη κατηγοριά. Εδώ μας τρώει η ρουτίνα κ' οι καθημερινές «αλλαγές» με λόγια, άλλο λόγια, μας ζάλισαν το κεφάλι μας και τη ζωή μας... Περιμένω να ιδώ το διήγημά σας δημοσιευμένο, εκείνο που μετέφρασα και αναφέρεται στους Σοβιετικούς καρτιζάνους που είχαν πολεμήσει μαζί σας τους χιλιετικούς στην Ελλάδα το 1944 την άνοιξη... Όμως, ακόμα δεν το δημοσιεύουν. Φοβούνται... Φέτος ήρθαμε για λίγο στην πατρίδα, αλλ' είμασταν αδέκαροι και φύγαμε άμεσα γι' αυτό και δε σας είδαμε. Νά 'στε πάντα καλά.

Με το βαθύ σεβασμό μας
Γιώργος Βελλιάς
Καθηγητής και μεταφραστής και Γκάλια
Βορόντζ Σοβ Ένωσης
Γενάρης '90

Αδερφόφιλε Λάμπρο,

Με τον καινούριο χρόνο, εύχομαι υγεία και κάθε χαρά. Κι αν είναι δυνατό να μας φέρει μια ανθρωπινότερη, ηθικότερη και κοινωνικότερη ζωή. Όταν τα προβλήματα ξεπερνιούνται καλικάρισμα, περπατάμε λεβέντικα το βιολογικό μονοπάτι, κι όταν βέβαια έχουμε ζεστές και γεμάτες αγάπη φτερούγες.

Σου εύχομαι και πάλι δύναμη να συνεχίσεις το μεγάλο πνευματικό σου έργο, μέσα στα θολωμένα πνευματικά κύματα, που κατακλίζουν τον τόπο μας.

Με ξεχωριστή αγάπη
Αημίτηρης Ζάννης
Λόγιος, Βόλος, Γεν. '90

Αγαπητέ μου κ. Μάλαμα,

Θέλω γι' άλλη μια φορά να σας σφίξω το χέρι, για τη μοναδική προσφορά σας στα Ελληνικά μας Γράμματα. Και για το «Ελεύθερο Πνεύμα» που αξίζει τόσο πολλά! Και μόνο για τη θαρραλέα και παλικάρισμα του αρθρογραφία και σχολιογραφία, κάθε φορά, εγώ τουλάχιστον, δεν βρίσκω άλλο περιοδικό, όμοιό του και τόσο τίμιο, ζωντανό, σωστό και ειλικρινό γι' αυτό και το χαίρομαι ξεχωριστά.

Φιλικώτατα
Αντρέας Ονουφρίου
Συγγραφέας, Λεμεσός-Κύπρου

Αγαπητέ φίλε και αδελφέ μου Λάμπρο,

Σου εύχομαι πάντα υγεία και δύναμη. Διαβάζω και ρουφώ το «Ελ. Πνεύμα». Εύγε σου αδελφέ μου, για την οξυδέρκεια, την τιμιότητα και τη στάση σου. Καλά έγγραφες πως: «με το πέρασμα των χρόνων σ' εχτιμούν από το έργο που αφήνεις πίσω σου, κι όχι από πρόσκαιρες προβολές, από παρέες και φατρίες». Συγκινηθήκαμε όλοι μας για όσα έγγραφες για το μακρινό μπαρμπι-Αλέξη Τσάτση... Όταν το «Ελ. Πνεύμα» αργάει να 'ρθεί, παίρνω και διαβάζω αχόρταγα το προηγούμενο. Λάμπρο, μας άνοιξες ένα παράθυρο που κοιτάζει όχι μόνο την ελληνική πραγματικότητα, αλλά και πέρα απ' αυτή. Με καταπλήσσουν και μ' ενθουσιάζουν τα σχόλια και για τα διεθνή γεγονότα...

Εύχομαι αδελφέ μου για το 1990, υγεία κι ευτυχία και πάντα ασπροπρόσωπος και λεβέντης στον προμαχώνα της Λογοτεχνίας, με τα έργα σου, και με το «Ελ. Πνεύμα» που με τόσον αγώνα και τιμιότητα κρατάς...

Φιλικά κι αδελφικά
Βασίλης Κώτσιας
Ποιητής και μεταφραστής
Τίρανα 20-12-89

Αγαπητέ μας Λάμπρο,

Σου ευχόμαστε χαρούμενο κι ευτυχισμένο το χρόνο που περνάμε. Είμαστε από καιρό στο Μύτικα-Χαλκίδας. Λαβύνουμε το περιοδικό, πλούσιο πάντα, ζωντανό κι αληθινό. Γράψε σε παρακαλώ συνδρομητή και τον κ. Ε. Πίσχινου και στείλτου το 73 τεύχος. Κατά τα άλλα... είμαστε πικραμένοι για τα τωρινά γεγονότα, όπως και για τις «σιμμάχιες» των ταγών μας, που ανάμεσα στα κακά, διάλεξαν τα χειρότερα για βέλτιστα...

Να ξέρεις πως πάντα σ' αγαπούμε.

Χαιρετισμούς στους προσφιλείς σου
Στέλιος Παπάζογλου
Διανοούμενος τ. αξ/κός
Εθνικής Αντίστασης
Μύτικας-Χαλκίδας 8-1-90

Αγαπητέ μας Λάμπρο,
Οι γκαρδικοί σου φίλοι Μανώλης και Παναγιώτης,

Σου εύχονται μ' όλη τους την καρδιά, ο

καινούριος χρόνος νά 'ναι χαρούμενος, ειρηνικός, κεφάτος και δημιουργικός. Χωρίς νέφος, ομίχλη, οικουμενικές, ιεραποστόλους, αυριανιστές, αλλοτριωμένους, πλαστικούς, τσαρλατάνους, πολιτικάντηδες, αετονύχηδες, χατζηαβύτηδες, κυριλέδες και ξενέρωτους...

Σε ασπαζόμαστε
Μανώλης Σταγάκης
Ποιητής και Μηχανολόγος
και Παναγιώτης Καρούτσης
Μηχανολόγος

Από το Ζωγράφο και την Κοκκινιά

Κύριε Μάλαμα,

Σας παρακαλώ, δεχθείτε τα συγχαρητήριά μου για το 73 τεύχος του περιοδικού σας και ιδιαίτερα, για τις ταξιδιωτικές σας εντυπώσεις στην Ισπανία-Πορτογαλία, που με έντονη παραστατικότητα, μας μεταφέρατε νοερά σε μέρη που δεν ευτυχίσαμε να επισκεφτούμε. Καταπληχτική η αφήγησή σας στην Ανδόρα...

Μ' εκτίμηση
Καλλιόπη Δαϊτσιώτου
Εκπ/κός και Λογία
Αθήνα Γεν. '90

Συγχαίρουμε τον πολυγραφότατο συγγραφέα με το πλούσιο έργο του σε όλα τα είδη του λόγου και ξεχωριστά για τα τρία τελευταία βιβλία του: Το «Θωρώντας βουνά και πέλαγα» που κέρδισε και το Α' Βραβείο Ταξιδιωτικής Λογοτεχνίας, «Το χρονικό του Φιξ» και τα «Λαισοφικά Επιδόρπια-Ανέκδοτα», καθώς και για το μαχητικό και αγωνιστικό «Ελεύθερο Πνεύμα».

Εφημερίδα
«Η Προϊνή» της Άρτας
Λντής Κ. Γκέτσης

Κυκλοφορεί: Α. Μάλαμα

Ένα νέο έργο με τίτλο

**«Κορφολογήματα
πείρας και ζωής»**

Δόξα στους ταλεντούχους και γεννάρχες της τέχνης, που έκαναν τον άνθρωπο από κάτοικο του δάσους, ήμερο κι ωραίο επισκέπτη του σύμπαντος.

Οδυσσέας Πασχάλης

**Λάμπρου Μάλαμα:
Εφτά Μονόπραχτες
Κωμωδίες**

Πνευματικά και καλλιτεχνικά γεγονότα

Μορφές που χάνονται

Αντίο...

Στα τέλη Νοίμβρη, μας έφυγε ξαφνικά κι άλλος φίλος της παλιάς αγωνιστικής λεβεντιάς, ο λογογράφος Δημήτρης Σέττας. Ήταν από τις πιο αισιόδοξες κι ενθουσιώδεις μορφές των προοδευτικών μας γραμμάτων. Ο κατ' εξοχήν λαογράφος της Εύβοιας, άφησε την τελευταία του πνοή στη Χαλκίδα, αντικρίζοντας κι αποχαιρετώντας τα βουνά της ιδιαίτερης πατρίδας του, απόνα μπάλκονι ξενοδοχείου. Η καρδιά του ράγισε από υπερβολική συγκίνηση, και δεν άντεξε άλλο. Εβδομηνταπέντε ολόκληρα χρόνια οι καλμοί της ρίθμιζαν τον πόνο και την αγάπη του στο λαό και στα ιδανικά του.

Ο Σέττας δε νικήθηκε απ' το χάρο. Γιατί, αποθησαύρισε στα έργα του, ό,τι αιώνιο κληροδότησαν οι πρόγονοι του τόπου του. Ό,τι έζησε και βίωσε δραματικά και έντονα ο ίδιος, πολεμώντας κερήφανα για λευτεριά, δικαιοσύνη και ειρήνη, και στον πόλεμο του 1940 και στην Εθνική Αντίσταση. Μάλιστα, και τώρα που 'ρεσε «ο Γερο-Πλάτανος» της Εύβοιας, αποχαιρετάτε τον όσοι τον γνωρίζατε... μ' ένα περιστερί σήμβολο ειρήνης, γιατί ήτανε και πρόεδρος στην οργάνωση των συγγραφέων της ειρήνης. Όσοι τον ζέρατε, αποχαιρετάτε τον μ' ένα στέριο θρόνιασμα στην καρδιά και στη μνήμη σας.

Ήταν ωραία ψιχή ο κυρτερικός χρονιογράφος του μυρτινικού «Μικρονησιού»!...

Από μένα φίλε, δέξου ένα φτωχό και ταπεινό αντίο.

Αντίο φωτισμένο και φιλότιμο δάσκαλε της Αγιάνας.

Αντίο κληροκώτη του Μοισίου της, του λαϊκού πολιτισμού της.

Αντίο εισπνεύσητε κι αγνέ ιδεολόγε.

Αντίο πάντα πρόσχαρο και γελαστέ ιμνητή του λαού και των αιώνιων έργων κι αξιών του.

Αντίο λαογράφε, συλλέκτη κι ανθολόγε των αποφθεγμάτων της λαϊκής φαντασίας και της παροιμιακής σοφίας.

Αντίο ενσάρκωτη της ρωμειακής λεβεντιάς και τοπολατριάς.

Αντίο αγαπημένο μου φίλε Μήτσο Σέττα.

Κι αν έφυγες, ο ίσκιος της μορφής σου θα στέκει αλύγιστος από το χρόνο ανάμεσά μας.

Τα έργα σου μένουν και θα ζούνε.

Α. Μάλαμας

Ένα νέο θέατρο στην Εύβοια

όμορο για το λαό

Ο γνωστός ποιητής, μουσικολογός ηθοποιός και θεατρικός συγγραφέας Νίκος Παλακωνσταντίνου, που πάλευε χρόνια κι εργαζόταν ο ίδιος σκληρά με την καλλιτεχνίδα σύζυγό του

Άννα Πολυτίμου, να τελειώσουν ένα θέατρο υπαίθριο με 600 θέσεις πάνω στ' ορεινό χωριό Σέττα της Εύβοιας, γιόρτασαν το τέλειωμα και τα εγκαίνιά του.

Η χαρά και η ικανοποίηση του ακούραστου ζευγαριού καθώς και των φίλων τους, είναι μεγάλη. Γιατί ο διακεκριμένος ηθοποιός με το ακατασίγαστο και φλογερό μεράκι του ν' αφήσει έργο αθάνατο, δούλεψε και ιδρωκόπησε πολύ, και βαλώντας και χτίζοντας τις πέτρες μία-μία, χωρίς κυμιά βοήθεια κι από κανέναν. Όσο κι αν σήμερα, οι άνθρωποι, δεν το τιμήσουν, το θέατρο θα υπάρξει για το μέλλον. Μια τέτοια δημιουργική φιλοδοξία και πρωτοβουλία, άμποτε να τη μιμηθούνε κι άλλοι. Εμείς συγχαίρουμε ολόψυχα τον ευλαβικό μόχθο ενός τέτοιου πολιτιστικού έργου.

Τιμή στους λογοτέχνες

Κ. Θυερανούς και Α. Χρισστομιόδη

Στις 24.1.90, έ.π.ε. στο Δ. μουσ. κ. θέατρο της Πειραιά εκδήλωσε, που τιμήθηκαν δυο από τις πιο εξαιρετες προσωπικότητες των πειραιικών γραμμάτων και γενικότερα της νεότερης λογοτεχνίας. 1) ο Κώστας Θεοφάνους, ποιητής, κριτικός, δοκιμιογράφος και μεταφραστής και 2) ο Αλέκος Χρισστομιόδης, διηγηματογράφος, ποιητής, πρώην ηθοποιός, από άξια θεατρική γενιά και από τους πιο αυθεντικούς ειθιμογράφους στη χώρα μας. Ομιλητής της βραδιάς, ήταν ο κριτικός κ. Κυριάκος Βαλαβάνης. Απάγγειλαν οι καλλιτέχνες Ακτή Δρίνη και Νίκος Χατζής. Και απονεμήθηκαν στους τιμωμένους μετάλλια.

Ο Ιωσήφ Παπουτάς

Μετά από την απονομή ενός πρώτου σημαντικού βραβείου στη Δυτ. Γερμανία, ο νέος διακεκριμένος μουσικολογός Ιωσήφ Στ. Παπαδάτος, βρίσκεται πάλι στην Κολωνία, για ειδικές μουσικές εργασίες και μετασπουδές και θα παραμείνει εκεί ως την αρχή του καλοκαιριού. Τον συνοδεύουν οι ευχές μας, για την αλματώδη πρόοδό του.

Η «Αναφορά στην αλβ. λογοτεχνία» στο Πανεπιστήμιο της Αθήνας

Το κρισηματι εκδόμνο 53ο βιβλίο του Α. Μάλαμα με τον παραπάνω τίτλο, μοναδική και αυθεντική κριτικοαισθητική εργασία στην Ελλάδα, που συμβάλλει ακόμα περισσότερο στην αλληλογνωριμία των δυο αδερφών λαών μας και στην πλατιότερη ανάπτυξη των σχέσεών τους, στον τομέα των πνευματικών και καλλιτεχνικών επαφών, διδάσκει στο Πανεπιστήμιο της Αθήνας, από την καθηγήτρια κ. Μαρία Μαντούβαλου, στα πλαίσια των μαθημάτων της βαλκανικής λογοτεχνίας.